

HELYI KÖZÖSSÉGI FEJLESZTÉSI STRATÉGIA

Mezőberény

2014-2020

**Stratégiai dokumentáció a Terület és Településfejlesztési Operatív Program
7. prioritása keretében meghirdetett TOP-7.1.1-16 felhívás alapján**

Verziószám	Dátum
2.0	2017. október 25.

A Helyi Közösségi Fejlesztési Stratégiát Mezőberény város helyi tervező közössége készítette

Szerkesztette

Tiszolczi Péter

Az előkészítő elemzést a Mezőberényi Helyi Akciócsoport megbízásából készítette:

**TENDER
AUDITOR**

Programvezetők

Ditzendy Károly Arisztid
Dr. Szilágyi András

Szakértők

Balatoni Barbara

Bondor István
Fabulya Edit
Koszeicz Sándor

Ditzendyné Frank Mariann
Koszeicz Sándor

A tervező közösség műhelyeinek keretében a stratégia elkészítésében közreműködtek:

Borgula Györgyné, Csete Gyula, Debreczeni János, Fábián Zsolt, Fejes Eszter, Frey Mihályné, Hajós Edina, Hoffmann Dániel, Károlyi Mihály, Kis Adrienn, Kisari Miklósné, Kovács Edina, Kutas Ferenc, Madarász Magdolna, Marton Mihály, Miklósik Béláné, Patai Borbála, Petrovszki Andrea, Siklósi István, Smiriné Kokauszki Erika, Szugyiczki Anikó, Tánczos Imre, Tóth János, Tóth Mónika, Tóth-Valentinyi Ágnes, Verebi Kitti

Tartalom

VEZETŐI ÖSSZEFOGLALÓ	4
1. A STRATÉGIA ELKÉSZÍTÉSÉNEK MÓDJA, AZ ÉRINTETTEK BEVONÁSÁNAK FOLYAMATA.....	5
2. A HELYI KÖZÖSSÉGI FEJLESZTÉSI STRATÉGIA ÁLTAL LEFEDETT TERÜLET ÉS LAKOSSÁG MEGHATÁROZÁSA..	8
3. AZ AKCIÓTERÜLET FEJLESZTÉSI SZÜKSÉGLETEINEK ÉS LEHETŐSÉGEINEK ELEMZÉSE	11
3.1. HELYZETFELTÁRÁS	11
3.2. A HKFS-T ÉRINTŐ TERVI ELŐZMÉNYEK, PROGRAMOK, SZOLGÁLTATÁSOK	26
3.3. SWOT	29
3.4. FEJLESZTÉSI SZÜKSÉGLETEK AZONOSÍTÁSA.....	35
4. A STRATÉGIA JÖVŐKÉPE	37
5. A STRATÉGIA CÉLHIERARCHIÁJA	37
6. CSELEKVÉSI TERV	40
6.1. A BEAVATKOZÁSI TERÜLETEK/MŰVELETEK LEÍRÁSA	40
6.1.1. <i>Közösségi és kulturális terek kialakítása, fejlesztése</i>	<i>40</i>
6.1.2. <i>Kulturális és közösségi programok támogatása</i>	<i>41</i>
6.1.3. <i>Hagyományokon, helyi értékeken és helyi örökségen alapuló fejlesztések, közösségi gazdaságfejlesztés.....</i>	<i>42</i>
6.1.4. <i>Kulturális társadalomfejlesztési programok: Intra- és intergenerációs fejlesztések, társadalmi inklúzióval és integrációval kapcsolatos programok</i>	<i>43</i>
6.1.5. <i>A város vonzerejét javító kulturális és szabadidős fejlesztések</i>	<i>44</i>
6.1.6. <i>Népművészeti-Nemzetiségi-Gasztronómiai Hagyományok Háza.....</i>	<i>45</i>
6.1.7. <i>Művelődési Ház magastető ráépítés</i>	<i>46</i>
6.2. EGYÜTTMŰKÖDÉSEK	51
6.3. A STRATÉGIA MEGVALÓSÍTÁSÁNAK SZERVEZETI ÉS ELJÁRÁSI KERETEI	52
6.3.1. <i>A HACS és munkaszervezetének jogi formája, a megalakulás dátuma, fő tevékenységi körök</i>	<i>52</i>
6.3.2. <i>A HACS alapító tagjai.....</i>	<i>52</i>
6.3.3. <i>A HACS szervei</i>	<i>53</i>
6.3.4. <i>A HACS működésével kapcsolatos döntéshozatali folyamatok bemutatása</i>	<i>55</i>
6.3.5. <i>A HKFS fizikai feltételeinek bemutatása</i>	<i>56</i>
6.3.6. <i>A HKFS megvalósítását szolgáló humán erőforrás bemutatása az elvégzendő feladatok tükrében..</i>	<i>56</i>
6.4. KOMMUNIKÁCIÓS TERV	57
6.5. MONITORING ÉS ÉRTÉKELÉSI TERV, KOCKÁZATELEMZÉS	59
6.6. HORIZONTÁLIS CÉLOK.....	63
6.6.1. <i>Esélyegyenlőség.....</i>	<i>63</i>
6.6.2. <i>Fenntarthatóság</i>	<i>63</i>
6.7. A HKFS INNOVATÍV ELEMEINEK BEMUTATÁSA	63
7. INDIKATÍV PÉNZÜGYI TERV	65

Vezetői összefoglaló

Jövőképünk szerint célunk, hogy Mezőberény megőrizve mezővárosi jellegét a térség kiemelkedő szereplője és vonzó idegenforgalmi központja legyen. Nemzetiségi hagyományokra épülő népművészeti értékeit megőrző turisztikai, kulturális központi jellege mellett Mezőberény minden polgára számára nyitott, nyüzsgő, elbűvölő közösségi terekkel rendelkezzen, amelyek széleskörű, színvonalas kulturális és szabadidős lehetőségeket biztosítanak.

Gazdasági fejlődését megalapozó agrárgazdaságaival, a feldolgozóiparával, valamint a szolgáltató és ipari vállalkozásaival hozzájárul a szakképzett mezőberényi munkavállalók helyben tartásához, munkahelyek létrehozásával pedig a mezőberényi lakosság és a város vonzáskörzetében élő emberek foglalkoztatásához. Mezőberény a megújuló energiákat széleskörűen felhasználó településként a lakosság energia- és környezettudatos magatartásával meg tud felelni a klímaváltozásból fakadó kihívásoknak. A természeti erőforrások hatékony felhasználása mellett pedig a környezettudatos szemléletet megerősítve óvja és gondozza környezetét. A lakossági egészségügyi szakellátások kiépítésével, a szociális ellátások fejlesztésével, az idősek otthoni ellátásának biztosításával és a fogyatékkal élők ellátásának fejlesztésével, roma közösség integrációjával hozzájárul a településen élők életminőségének javításához, a társadalmi különbségek csökkentéséhez.

A stratégiánk átfogó céljai hozzájárulnak:

- a helyi közösségek részvételének és tudatosságának fokozásához,
- a helyi társadalom megújításához
- a helyi és közösségalapú gazdaságfejlesztéshez.

A stratégia mindezeket három specifikus célkitűzéssel szeretné elérni, amelyek a következők:

- Az értékteremtés és a kulturális örökség városa
- Az együtt élő generációk városa
- A jóllét és a befogadás városa

A stratégia célkitűzései egy a széles körű részvétel biztosítása mellett történt tervezési folyamat során alakultak ki, ahol az érintettek, a város lakossága, a civil szféra, intézmények, a HACS tagjai elemezték a város helyzetét, majd terveztek, alkottak jövőképet és határozták meg célokat és a szükségleteken alapuló fejlesztési irányukat mindvégig konszenzuális megoldásokra törekedve. A konszenzusra való törekvés ugyanakkor nem jelentette az érdekellentétek, valós vagy lehetséges konfliktusok elkerülését, hanem azok feltárására, okainak megismerésére, mindenki számára előnyös, vagy legalább a legkisebb, vállalható hátránnyal járó megoldásra törekedtek az érintettek.

Ezeknek a céloknak a teljesülését 05 művelet és két kulcsprojekt fogja biztosítani.

1. Kulcsprojekt: művelődési ház magastető ráépítés
2. Kulcsprojekt: Népművészeti-Nemzetiségi-Gasztronómiai Hagyományok Háza
3. Közösségi és kulturális terek kialakítása, fejlesztése
4. Kulturális és közösségi programok támogatása
5. Hagyományokon, helyi értékeken és helyi örökségen alapuló fejlesztések, közösségi gazdaságfejlesztés
6. Kulturális társadalomfejlesztési programok: Intra- és intergenerációs fejlesztések, társadalmi inklúzióval és integrációval kapcsolatos programok
7. A város vonzerejét javító kulturális és szabadidős fejlesztések

A fenti műveletek megvalósításával Mezőberény küldetése az, hogy a meglévő értékekre épülő kulturálisan aktív és gazdaságilag fejlődő, környezettudatos, értékmegőrző és értékteljesítő nyitott közösségként képessé váljon az itthon maradást lehetőségét felkínálni a város

fiataljai és felnövekvő nemzedékei számára, ezáltal a 21. század kulturális, természeti és társadalmi kihívásainak megfelelő élhető, lendületes, nyüzsgő kisvárossá váljon.

1. A stratégia elkészítésének módja, az érintettek bevonásának folyamata

A Helyi Községi Fejlesztési Stratégia elkészítése során arra törekedtünk, hogy messze-menően figyelembe vegyük azokat a tapasztalatokat és ajánlásokat, amelyek a közösségvezérelt helyi fejlesztés (CLLD) modelljének európai és hazai kialakítása, alakuló gyakorlata, illetve a LEADER programok tapasztalatai alapján születtek, megfogalmazásra kerültek. A CLLD mint integrált fejlesztési, együttműködési módszer ugyanakkor még új „szereplő” a fejlesztéspolitikában, ezért munkánk során nemcsak annak inkább elméleti módszertárára, hanem a települési közösségfejlesztés, a közösségi tervezés több évtizedes tapasztalataira, kipróbált eszközrendszerére is támaszkodtunk. A tervezés során a munka *közösségi prioritásának megőrzése* mellett a legszélesebb körben igyekeztünk érvényesíteni a sikeres integrált településfejlesztési tervezéshez szükséges szakértői szempontokat is, s ahol csak lehetett, összehangolni a települési közösség által megfogalmazott meglátásokat, szükségleteket a szakértői szempontokkal, illetve a fejlesztéspolitika által kínált eszközökkel, lehetőségekkel.

A hivatalos fejlesztéspolitika világában tényként kell elfogadni, hogy a helyi valóságok szempontjából a stratégiai kezdeményezések kívülről érkeznek. A közösségi fejlesztő, stratégiaalkotó munka során a helyi közösséget segíteni kellett abban, hogy a feltáruló lehetőségeket megismerje, és helyi igényeinek, szükségleteinek megfelelő megfogalmazása után saját kezdeményezéseinek javára használja ki. A várostervezők és közösségi fejlesztők munkája összehangolható volt: a „központosított” szakértői munka előkészítéssel, majd az eredmények összegzésével, „fejlesztéspolitikai nyelvre fordításával” segítette, az egész folyamat során kiegészítette, a kiírás biztosította keretek között tartotta a közösség hálózatos, alulról szerveződő munkáját. A helyi tervező közösség tagjai és a szakértők között létrejött, az egész tervezési folyamaton végig nyúló párbeszéd, új, teljes rátekintést biztosított valamenyny érintettnek, lényegesen hatékonyabbá, megalapozottabbá téve a munkát.

A tervezés középpontjában az ember, a helyi közösség állt. Az erőforrások megszerzésének elemi feltétele ugyanakkor, hogy az elképzelések olyan projekttervek, szolgáltatási koncepciók formáját ölték, amelyek az Irányító Hatóság számára megfelelően értelmezhetők, indikálhatók, megvalósíthatók a szélesebb körű fejlesztési tervek rendszerének.

A széles körű részvétel biztosítása érdekében a tervezési folyamatot megelőzően megtörtént az érintettek azonosítása és elemzése, a mozgósítás és bevonás, valamint az együttműködés módjának, módszertanának, területeinek, felelősségének tervezése. Az együttműködés során az érdekelték mindvégig konszenzuális megoldásokra törekedtek. A konszenzusra való törekvés ugyanakkor nem jelentette az érdekellentétek, valós vagy lehetséges konfliktusok szőnyeg alá seprését, hanem azok feltárására, okainak megismerésére, mindenki számára előnyös, vagy legalább a legkisebb, vállalható hátránnyal járó megoldásra törekedtünk. A stratégia közösségi tervezésének első része az érintettek részvételével zajló helyzetelemzés volt, amely feltárta a helyi CLLD program értelmezési tartományának és környezetének helyzetét. A folyamat kulcseleme olyan jövőkép megalkotása volt, amely mellett valamenyny érintett, illetve érintett csoport el tudott köteleződni, amelynek megvalósulása érdekében együttműködést vállaltak, célokat, műveleteket, kulcsprojekteket és projekteket terveztek, feladatokat, elvárásokat fogalmaztak meg a helyi települési közösség jövőjének elképzelt formálása érdekében.

A fejlesztés stratégiája egyrészt a Térség- és Településfejlesztési Operatív Programban megfogalmazott átfogó célok által meghatározott irányokat veszi figyelembe, másrészt a közös jövőkép elérését célzó, az együttműködés keretében kialakított célterületeken meghatározott specifikus célokból, műveletekből és kulcsprojektekből szerveződik, melyek az

érintettek feltárt igényeire, szükségleteire adnak választ, illetve megfelelnek az általuk támasztott szempontoknak.

A stratégiaalkotás és a bevonás folyamatát és ütemezését, a közösségi tervező munka állomásait az alábbi ábra alapján mutatjuk be.

Meghatalmazás

A Mezőberényi Helyi Akciócsoport által tervezett Helyi Közösségi Fejlesztési Stratégia elkészítésének szakértői támogatására a folyamat kezdeményezője, Mezőberény Város Önkormányzata a HROD Közösségi Gazdaság- és Társadalomfejlesztési Központ, illetve a Tendraauditor Kft. közösségi és településfejlesztési szakembereit kérte fel. A nyitott vezetői megbeszélések keretében, 2016 május elején megtörtént a helyi akciócsoport megalakításának, valamint a stratégia közösségi tervezési folyamatának, eszközeinek, fő lépéseinek és ütemezésének tisztázása.

Kezdeményező csoport megalakítása, az érintettek megszólítása, bevonása

A HACS alapítását és a közösségi tervezés folyamatának indítását kezdeményező csoport május első felében alakult meg a helyi önkormányzat vezetésének és pályázati szakembereinek, valamint a művelődési központ munkatársainak képviselőiből.

A kihívás értelmezését követően a csoport első feladata **az érintettek kiterjedt elemzése** volt. A bevonás tervezését segítette a helyi közösségi fejlesztési stratégia megalkotását kez-

deményező szervezetek kiterjedt intézményi és szervezeti kapcsolatrendszere, a kultúra és közösségfejlesztés területén végzett eddigi szakmai tevékenységük, tapasztalataik. A HACS megalakulását, valamint a HKFS közösségi tervezését előkészítő workshopra valamennyi eddigi partner meghívást kapott a közszférából, valamint a civil, közösségi, illetve gazdasági, szakmai területről. A kezdeményezésről szóló tájékoztatás a város honlapjára is felkerült.

Előkészítő workshop

A részt vevő szervezetek, szervezeti képviselők felkészítését célzó előkészítő műhelymunkára május közepén került sor. A felkészülésbe közel 20, a civil és egyházi, a gazdasági valamint az üzleti szférában tevékenykedő szervezet képviselője kapcsolódott be. Az érdeklődők megismerték a CLLD program tartalmát, lehetőségeit, illetve a helyi folyamat állomásait, ütemezését. A résztvevők között kiosztásra kerültek a HACS alapításában való részvételhez szükséges dokumentumok, melyek ezt követően elérhetővé váltak más érdeklődő szervezetek számára is.

A Helyi Akciócsoport megalakulása

A Mezőberényi Helyi Akciócsoport alakuló ülésére május 20-án került sor. A HACS 17 taggal – öt szervezet a közszférából, nyolc civil és négy gazdasági szereplő - a pályázati felhívásban ismertetett feltételeknek megfelelően jött létre, konzorciumi formában. A konzorcium vezetője Mezőberény Város Önkormányzata lett. A regisztráció iránti kérelem az előírásoknak megfelelően benyújtásra került az Irányító Hatósághoz.

Szakértői és közösségi helyzetelemzés

A helyzetelemző munkát az megelőző kutató-elemző munka keretében készült **előzetes szakértői helyzetelemzés** alapozta meg. A munka forrásait a 3.2. *A HKFS-t érintő tervi előzmények, programok, szolgáltatások c. fejezetben részletesen bemutatjuk*. Eredményei a közösségi tervezés keretében készült helyzetértékelés kimeneteivel kiegészítve, összedolgozva a 3.1. *Helyzetfeltárás*, valamint a 3.3. *SWOT* fejezetekben tekinthetők át.

A helyzetelemző műhelyre szóló meghívót az érintettek számára az újonnan megalakult akciócsoport vezetése küldte ki, melyben leírta a közösségi tervezés lényegének és folyamatának rövid összefoglalóját is. Az idő rövidsége miatt az e-mailes meghívásra telefonon, személyesen is ráerősítettek a kezdeményező csoport tagjai, és a település weboldalán is megjelentették a tervezésről szóló hírt. Ennek eredményeként az első tervező műhelyre a HACS tagok mellett jelentős számban megjelentek új érdeklődők is, mind a köz-, mind a civil, mind pedig az üzleti szektor képviselőiben.

A bemutatkozás után a műhelyvezetők röviden ismertették az előzetes szakértői helyzetelemzést. A helyzetelemző műhely keretében a csoportmunka a HKFS útmutatóban ajánlott tématerületekre fókuszálva zajlott. A csoportok a fókuszok témái alapján szerveződtek. A munka kezdetekor a résztvevők maguk választottak témát, illetve csoportot, szakmai területük, érdeklődésük alapján, illetve az általuk képviselt ügghöz, szervezethez, közösséghez kapcsolódóan. A **közösségi helyzetelemzés** SWOT módszerrel zajlott, melynek megértése és alkalmazása a közösségi tervezés során sem okozott nehézséget. A csoportmunkát Ötletfúziós metodikával, „forgó rendszerben” végeztük, így a különböző nézőpontok, csoportképző sajátosságok valamennyi téma elemzésénél érvényesülhettek.

A kapott eredmények figyelembe vételével, azokra támaszkodva, ugyanakkor a településfejlesztési, fejlesztéspolitikai tervezés eszközrendszerének és szabályainak is megfelelő tartalmi és formai teljességre törekedve zajlott a szakértői elemző-tervező munka második szakasza. Az összegzett helyzetelemzést a résztvevők nyomtatott füzet formájában kapták meg visszacsatolásként, s a következő műhely keretében megerősítették azt. A jövőképalkotás felé való továbblépés erről az alapról indulhatott.

jövőkép tervező és célmeghatározó közösségi műhely

A következő műhelyre a kezdeményező csoport tagjai újra a legszélesebb érintetti körnek küldték ki a meghívókat, ezen alkalommal 21 fő vett részt a közösségi tervezésen. A jövőképkalkotás során a munkában részt vevők olyan célállapotot vázoltak fel, mely összefoglalja a településfejlesztés koncepciójának a közösség által kijelölt legfontosabb elemeit, kívánatos jövőbeni állapotát. A műhely végére konszenzussal született meg a település jövőképe és annak kulcsmondata, s a résztvevők azonosították a jövőkép eléréséhez szükséges legfontosabb célokat is. A kimeneteket a 4. A stratégia jövőképe és az 5. A stratégia célhierarchiája fejezetekben mutatjuk be.

A résztvevők azt a „házi feladatot” kapták, hogy a műhely végén kiosztott projektgyűjtő lapok, a célra létrehozott elektronikus projektgyűjtő felület segítségével gondolják végig, fejtsék ki, hogy melyek azok a tevékenységek, melyeket jelen pályázatból meg szeretnének valósítani.

Operatív tervező közösségi műhely

Az operatív tervező műhely kezdetén a műhelyvezetők először visszamutatták az elmúlt alkalommal készült, majd stilisztikai szempontból rendezett jövőképet a résztvevőknek, akik jóváhagyták azt.

Az operatív tervezés során a jövőkép eléréséhez, a célok megvalósításhoz szükséges tevékenységek (műveletek, projektek, feladatok) meghatározása és áttekintése, illeszkedésük közös vizsgálata zajlott. Mezőberényben a közösségi műhely eredményeként mintegy 30 projektötletet rögzítettek a résztvevők 3 specifikus célhoz és 8 műveleti területhez kapcsolódva.

A műhely után a szakértők rendezték a közösségi tervezés eredményeit és a HKFS készítésébe beépítették azokat.

A HKFS elfogadása, tervezés eredményeinek megosztása

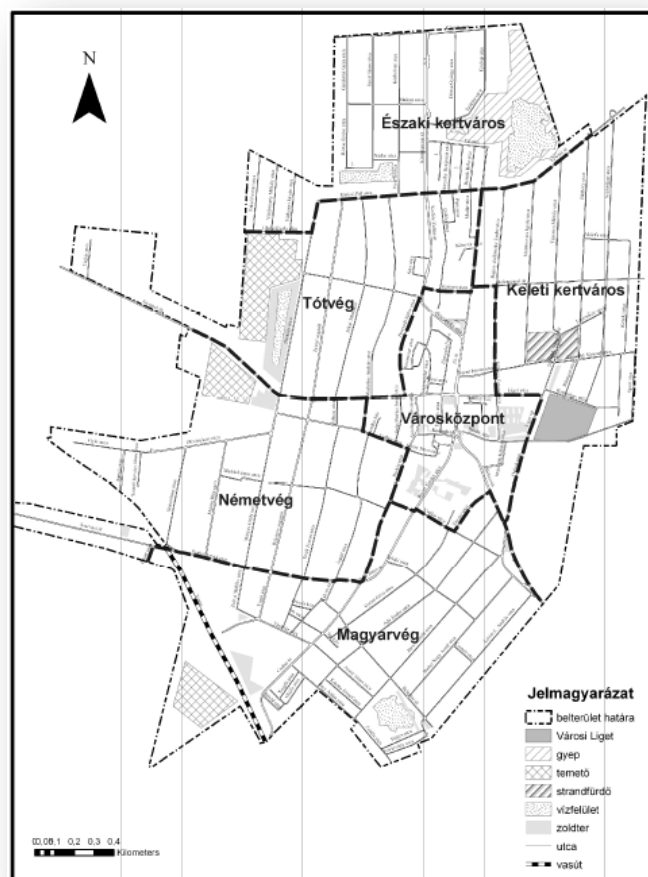
A fenti folyamat során elkészült HKFS-t a HACS konzorciumi ülés keretében fogadta el és hitelesítette. Az elkészült munkát az akciócsoport munkaszervezete széles körben ismertette. A kapcsolódó tájékoztatás, az eredmények társadalmasítása a jelen munka lezárása alatt és azt követően is zajlik.

2. A Helyi Községi Fejlesztési Stratégia által lefedett terület és lakosság meghatározása

Mezőberény Békés megyében, Békéscsabától északra, Békés és Köröstarcsa közt fekvő település. A legfrissebb mérési adatok szerint (2015) a város központi belterülete 10 345 embernek biztosít lakóhelyet a város teljes lakossága 2015. január 22-i népességnyilvántartó általi lekérdezése alapján 10 751 fő. Ez utóbbi a HKFS által lefedett területet is jelenti. Mezőberény is része a megye központi részét magában foglaló Közép-békési Centrumnak, amelyet a Békéscsaba, Gyula, Békés városhármas mellett további kisvárosok és községek alkotnak. Mezőberény közlekedési helyzete kedvező, mivel a városban megáll a Budapest–Békéscsaba–Lökösháza vonalon közlekedő minden hazai és számos nemzetközi szerelvény. A közúti kapcsolatrendszer is jónak mondható, hiszen a 47-es, a 46-os, valamint a 470-es főközlekedési utak Mezőberényben keresztezik egymást. A 2013-ban életre hívott járási rendszerben Mezőberény a Békési járásba tagozódott be további hat településsel együtt.

Mezőberényt a legtöbb alföldi településhez hasonlóan mezővárosként tartjuk számon. A város belterülete folyamatosan nőtt az eltelt időszak során. A településen három nemzetiség él együtt. Ennek köszönhetőek a mai településrészek elnevezései is: Tótvég, Németvég, Magyarvég. Tőlük elkülönülnek a kertvárosi részek, illetve a település központja. Utóbbi tömöríti magában az igazgatási és az egyéb intézményhálózat többségét. A mezőberényi

CLLD HACS illetékességi területét tehát a felsorolt városrészek, a város bel- és külterülete adja, elhelyezkedésük az alábbi ábrán látható:

Mezőberény állandó lakosainak száma folyamatos csökkenő ívet mutat, azonban az utóbbi években ez a tendencia valamelyest lassulni látszik. A relatív munkanélküliségi mutató 9,74 százalék, ami a Békés megyei átlag (7,6 százalék) felett van. Az iskolázottsági mutatókat tekintve a 2011-es népszámlálási számsorok szerint a 25 éves és idősebb férfiak között az egyetemi, főiskolai, egyéb oklevéllel rendelkezők 9 százalékában találhatók meg 843 fővel.

A legutóbbi népszámlálási és statisztikai adatok alapján négy szegregátumról beszélhetünk a településen. A nemzetiségi, illetve felekezeti viszonyokat vizsgálva megállapítható, hogy a település társadalmi összetettsége szempontjából homogénnek mondható, annak ellenére, hogy egy évszázaddal ezelőtt ez az állítás nem állta volna meg a helyét. A helyi kisebbségek azonban azóta is folyamatosan homogenizálódnak.

A térség koherenciáját tovább erősítette a városban a 2007-2013 közötti ciklusban megvalósított támogatott fejlesztések, melyek a következők voltak:

Fejlesztési terület	Tevékenység
TÁMOP 1.4.1-12/1 Hátrányos helyzetű célcsoportok foglalkoztatásának támogatása a nonprofit szervezetek foglalkoztatási kapacitásának erősítésével	Hátrányos helyzetű célcsoportok foglalkoztatása Mezőberény és Körzete Ipartestületnél, a foglalkoztatási kapacitás erősítésével
DAOP 4.1.3/C Bölcsődei ellátást nyújtó intézmények fejlesztése és kapacitásának bővítése	Bölcsődei férőhelyszám növelése Mezőberényben
TÁMOP 3.1.4-08/2 Kompetencia alapú oktatás, egyenlő hozzáférés - Innovatív intézményekben	Kompetencia alapú oktatás feltételeinek a megteremtése Mezőberény és mikrotérségének nevelési-oktatási intézményeiben
TIOP 1.1.1-09/1 A pedagógiai, módszertani reformot támogató informatikai infrastruktúra fejlesztése	Informatikai infrastruktúra feltételeinek a megteremtése Mezőberény és mikrotérségének nevelési-oktatási intézményeiben
TÁMOP 5.4.9-11/1 Modellkísérleti program az alapszolgáltatások funkcionális összekapcsolására	Szociális szolgáltatások hálózati együttműködésének fejlesztése Mezőberény szociális ellátási területén
DAOP 4.3.1 Akadálymentesítés	Kistérségi feladatokat is ellátó családsegítő- és gyermekjóléti szolgálat Mezőberény Petőfi u. 27. szám alatt található épületének fizikai és infokommunikációs akadálymentesítése.
TÁMOP 6.1.2-11/1 Egészségre nevelő és szemléletformáló életmód programok - lokális szintek	Életmódprogramok a Mezőberényi Református Szeretetotthon és Idősek Klubja dolgozóinak, avagy egészségesebben a hétköznapokon.
TÁMOP 3.2.3/09/2-2010-0022 „Építő közösségek-közművelődési intézmények az egész életen át tartó tanulásért 2. kör: A közművelődés a nem formális és informális tanulás szolgálatában.	„Közösség-Tudás-Jövő Informális tanulási programok fiatalok és hátrányos helyzetűek számára Mezőberényben”
TIOP-1.2.3-11/1-2012-0251 Könyvtári szolgáltatások összehangolt infrastruktúra-fejlesztése – „Tudásdepó Expressz” támogatása	„Korszerű könyvtár = tudásbázis — közösségi tér — hozzáférés — egyenlő esélyek
TÁMOP-3.2.4. A-11/1-2012-0003 „Tudásdepó-Expressz” - A könyvtári hálózat nem formális és informális képzési szerepének erősítése az élethosszig tartó tanulás érdekében	„A mezőberényi városi könyvtár nem formális és informális szerepének erősítése az élethosszig tartó tanulás érdekében”
TIOP-1.2.3-11/1-2012-0251 Könyvtári szolgáltatások összehangolt infrastruktúra-fejlesztése – „Tudásdepó Expressz” támogatása	„Korszerű könyvtár = tudásbázis — közösségi tér — hozzáférés — egyenlő esélyek
TÁMOP-3.2.12-12/1-2012-0019 Kulturális szakemberek továbbképzése a szolgáltatásfejlesztés érdekében	„Kulturális szakemberek továbbképzése Békés Megyében”
TÁMOP-3.2.13-12/1-2012-0489 Kulturális intézmények részvétele a tanórán kívüli nevelési feladatok ellátásában	„Óvodától a gimnáziumig – három nemzetiség szellemi örökségének nyomában”

A CLLD Helyi Akciócsoportjának tagjai a térségben folyamatosan jelen vannak, a korábban megvalósult projektekben együttműködtek a térség egyéb szereplőivel (civil-, vállalkozói- és

közszféra). A térségben felmerült problémák megoldásában aktív szerepet vállaltak. A helyi karakter elsődleges feladata a helyi partnerség elősegítése, a térség szereplőinek összefogása, helyi igényeknek megfelelő fejlesztések megvalósításának elősegítése a Helyi Közösségi Fejlesztési Stratégia alapján.

A stratégia céljainak megvalósításához a megfelelő kulturális erőforrások is rendelkezésre állnak.

A településen több mint 60 civil szervezet működik, a legkülönbözőbb tevékenységekkel, melyek egy része különböző társadalmi csoportokat céloz meg. Ennek megfelelően néhány szervezet a fogyatékkal élőket segíti, míg másoknak az oktatás különböző formáit igénybe vevők vagy a helyi kisebbségek a célcsoportjai. Emellett olyan tevékenységeket is megjelöltek a civil szervezetek, mint a fiatalok tanulásának, továbbtanulásának segítése, integrációja, motiválása vagy a hátrányos helyzetű csoportok felkarolása.

3. Az akcióterület fejlesztési szükségleteinek és lehetőségeinek elemzése

3.1. Helyzetfeltárás

A térszerkezet specifikumai

Mezőberény is része a megye központi részét magában foglaló Közép-békési Centrumnak, amelyet a Békéscsaba, Gyula, Békés városhármas mellett további kisvárosok és községek alkotnak. Mezőberény közlekedési helyzete kedvező, mivel a városban megáll a Budapest–Békéscsaba–Lökösháza vonalon közlekedő minden hazai és számos nemzetközi szerelvény. A 120-as számú vasúti törzsvonal folyó felújításai lehetővé teszik a „kvázi-gyorsvasúti”, azaz a 160 km/h maximális sebességgel közlekedő szerelvények beállítását is. A törzsvonal a hazai áruszállításnak is fontos ütvére, s része az EU által 1997-ben kijelölt „Transzeurópai hálózatának” (IV. Korridor).

A közúti kapcsolatrendszer is jónak mondható, hiszen a 47-es, a 46-os, valamint a 470-es főközlekedési utak Mezőberényben keresztezik egymást. Előbbi Szegedet Debrecennel köti össze, s lehetőséget ad az M5–M43, valamint az M35–M3 gyorsforgalmi utak elérésére. Utóbbi Mezőberényt Törökszentmiklóssal kapcsolja össze, közvetlenül elérve a 4-es számú főútvonalat Szolnok–Budapest, valamint Hajdúszoboszló–Debrecen–Nyíregyháza felé. A 470-es út Mezőberény–Békés–Békéscsaba irányába kínál alternatív elérési utat. Alsóbbrendű utakkal elérhető akár Szarvas is, a fontos megyei felsőoktatási központ.

A tömegközlekedési kapcsolatok közül Békéscsaba, Békés (kistérségi központ), Körösladány (Henkel üzeme) közvetlen járatokkal hét közben jól elérhető, csabai átszállással elfogadható sűrűségű a járatszám Gyula irányába is.

A vasúti személyközlekedésben a város adottságai kedvezőek. A megyeszékhelyre napi közel két tucat vonatpár közlekedik, a másodlagos intézményi központ Gyulára is napi 20 járat, mely az autóbusz-közlekedési lehetőségekkel együtt már megmagyarázza az ingázás magas arányát Békéscsaba irányába. A közeli települések közül Gyomaendrőd, Csárdaszállás, Murony elérése a vasúton közlekedők számára nem jelent gondot. A nagyvárosok közül Szolnok, illetve a főváros felé napi 15-15 vonatpár jár, ami mindkét irányban lehetővé teszi – többek mellett – a gazdasági kapcsolatok fenntartását. A vasúti szerelvények számottevő hányada tovább közlekedik az országhatáron túlra is, így Arad, Marosvásárhely, Temesvár, vagy Bukarest elérése sem megoldhatatlan e közlekedési mód igénybevételével.

Fejlesztési célkitűzés a város kedvező közlekedés-földrajzi helyzetéből adódó lehetőségek kihasználása, a város kistérségi szerepének e területen történő erősítése, az ebből fakadó feladatok megoldása. Az elkerülő út megépítésével a Városközpont és több településrész átmenő forgalma csökkenhet, élhetőbbé válhatnak ezek a terek.

A közösségi helyzetelemző műhely megállapításai a térszerkezet specifikumai részhez

A helyi közösség a térszerkezeti fókuszpont megállapításaival összhangban a város térszerkezeti erősségének tartja a jó vasúti és közúti megközelíthetőséget. Kihangsúlyozták viszont és egyben a feltárt gyengeségeket ki is egészítették az elkerülő utak és a gyorsforgalmi út hiányával, az utak rossz állapotával, valamint azzal, hogy az autópálya távol van a várostól.

Környezeti adottságok

Mezőberény közigazgatási területét a Kettős-Köröstől nyugatra eső választóvonallal egy-harmad-kétharmad arányban osztja meg, a Körös-Maros köze Békési-sík és a Berettyó-Körösvidék Körösmenti-sík, 83–92 m közötti tszf-i magasságú tökéletes síkság kistájai között. Legjellemzőbb talajtípusok a réti csernozjom, a mezőségi, a réti és öntéstalajok, valamint a szikesek. A terület vízrajza a Körösök vízrendszeréhez tartozik, amely a 19. századi folyószabályozások eredményeként nyerte el mai arculatát. Az időszakosan jelentkező ár- és fakadó vizek elleni védelem szempontjából jelentős szerepe van az árvízvédelmi töltésrendszereknek, amihez a várost övező körtöltés is kapcsolódik, ez a védvonal azonban szerkezeti-leg korszerűsítésre szorul.

Jelentős öntözővíz- és belvíz-tározó, illetve rekreációs potenciállal rendelkező tájképi értéket képvisel a Kettős Körös 30 hektáron elterülő holtágrendszere, amelyből a 2,7 ha-os Bódisháti és a Nagyzugi holtágak a legnagyobbak. A térség szabályozások előtti fajokban gazdag vizes élőhelyei, rétségei – a megváltozott termelési szokások és társadalmi igények következtében – mára túlnyomó részben szántó művelési ágba kerültek (a terület 80,5 %-a). Jelenleg a mezőberényi határ 91%-a adventív gyomfajokkal jellemezhető mezőgazdasági hasznosítású terület. Ezen belül a város külterületének nyugati része kiváló termőhelyi adottságú (40-42 AK) szántóterület. Mintegy 4% a természeteshez közeli állapotú területek (gyep, rétek, erdők, nedves élőhelyek) aránya, amit a KMNP Igazgatósága potenciális természeti területként tart nyilván. Jelentős természet- és tájvédelmi értéket képeznek az országos ökológiai hálózat részeként is funkcionáló ökológiai folyósók. Mezőberény helyi és országos védettséget élvező területei egyben tájképvédelmi és érzékeny természeti területek, továbbá beletartoznak a Vésztő–Szeghalom környéke fontos Érzékeny Természeti Terület 6 övezetébe is. A város közigazgatási területén helyi és országos védettségű természeti értékeket egyaránt találhatunk. Nyilvántartott, védett fák (3 db) a Vasútállomással szemben találhatók. A természetvédelmi törvény értelmében védettség alá került a Vésztői úti szikes tó (Medvefejes-tó) és a kunhalmok. A legjellegzetesebb a Tücsök-halom, és az egykori Rókás-halom. Helyi védettség alatt állnak a Városi Liget, ritkaság a Kölcsey utca 8. szám alatt található fekete bodzafa, a sárga erdei tulipán élőhelye a köztemető ravatalozó oldali bekötőtűtja mellett, a nyúlánk sárma élőhelye a laposi kertek melletti ősgyep, valamint 2 db kocsányos tölgy élőhelye a Főnix Orvosi Centrum udvara, Petőfi u. 5. Mezőberény – ipari és kommunális eredetű levegőszennyezettség-mutatói kedvezőek. Az Országos Imissziós Hálózat manuális mérőállomásainak adatai alapján a térség levegője az elmúlt időszakban tisztának minősíthető.

ÉPÍTETT KÖRNYEZET

A város településrendezési tervéhez kapcsolódó 2004-ben elkészített Örökségvédelmi hatástanulmány kiemelten fontos szerepet szán a hagyományos településkép védelmének, a házak és az udvarbelsőkhöz megőrzésének. Az alföldi városok többségéhez hasonlóan Mezőberény legrégebbi építészeti emlékei is korukat tekintve bő két évszázadosak. Funkciójukat alapján egyházi épületek, középületek, lakóházak, ipari épületek és egyéb, főként egykori gazdasági épületek. Jelenleg a legsürgősebb feladat a Wenckheim-Fejérváry-kastély átfogó felújításához kapcsolódó erőforrások főként pályázati úton történő előteremtése. Ez az épület ad otthont a helytörténeti (muzeális) gyűjteménynek is. Sürgős intézkedési terület a népi építészet emlékeinek utolsó darabjait jelentő lakóházak renoválása. Különösen elhanyagolt állapotban találjuk a magyarvági (Deák F. u) népi klasszicista lakóépületet.

A VÁROS SZERKEZETE

Mezőberényt is más nagyhatarú és népesebb alföldi településekhez hasonlóan mezővárosként tartjuk számon. Erdei Ferenc 1939-ben megjelent Magyar város könyvében az ún. „kismezővárosok” közé sorolta Berényt. A mezővárosi örökség napjainkig fennmaradt szembeötlő eleme a városközpont és az odavezető utak (utcák) urbánus arculata. Ennek megőrzését a jelenlegi városfejlesztési dokumentumok mindegyike egyértelműen hangsúlyozza.

A város mai belterülete természetszerűleg egyre terebélyesedett az elmúlt századok során. A három nemzetiség békés együttélése hatással volt a belterület szerkezetére is, mivel az egyes nációk egymáshoz viszonyítva észak–déli irányban helyezkedtek el, és ennek eredményeként alakultak ki az egyes településrészek napjainkig élő elnevezései (Tótvég, Németvég, Magyarvég). Ugyanakkor az egyes nemzetiségek által lakott településrészeket nem választották el merev határok. Település-földrajzilag a halmazos és a szabályos (mérnöki tervek kialakított) utcahálózat egyaránt jellemző belterületre. Az utcák többsége észak–déli irányú, amit nyugat–keleti keresztutca szabdalnak fel.

A Városközpont tömöríti az igazgatási és az egyéb (oktatási, egészségügyi) a helyben található intézményhálózat döntő többségét. A Németvég központi része csaknem a kezdetektől fogva az egész településnek is központja. A Tótvég centrumát jelentő Luther tér és környéke is természetszerűleg a Városközpont-hoz lett sorolva. A négy berényi templom közül három (két evangélikus és a katolikus) található itt. A német evangélikus templom 1789-ben épült copf stílusban, a néhány évvel később 1797-re készült el a szlovák (tót) evangélikus templom) is, amelyik szintén hasonló stílusjegyeket visel. Mindkét épület műemléki védelem alatt áll. Karakteres kisvárosi központot alakult ki a Kossuth téren és környékén, amihez a Petőfi utca felső szakaszának és a Fő útnak a jellegzetes mezővárosi házsorai csatlakoznak, ahol magánházakat és középületeket egyaránt találunk. Az Orlai Petrics Soma Kulturális Központ három egysége egymáshoz közel a Fő úton található.

A Városközpont szerves része a több mint kétszáz éves, Wenckheim-Fejérváry-kastély is, amelyet főként klasszicista és copf-empire stílusjegyek jellemeznek. A kastélyhoz tartozó, több utcát érintő parkot 1945 után közterületté alakították (piac), vagy ipari területként (Fapari KTSZ) hasznosították, illetve részben házhelyként felparcellázták. A hatvanas évek közepén itt épült fel Mezőberény első lakótelepe (Kölcsey-lakótelep), amelyik jellegzetes ún. kisvárosi formát öltött az egyemeletes épületeivel, szépen parkosított környezetével.

Az 1960/70-es évektől a tanyafelszámolás eredményeként a *külterületnek*, mint lakóhelynek a jelentősége fokozatosan csökken. Az itt élők lélekszáma napjainkban négyszáz körülire tehető, korösszetétele azonban többé-kevésbé megfelel az átlagos városi mutatóknak. Eltérés leginkább az itt lakók alacsonyabb foglalkoztatási mutatóiban és alacsonyabb iskolai végzettségében jelentkezik, főként pedig a lakások alacsony komfortfokozata szembetűnő. A településfejlesztés szempontjából a külterület esetében is érinteni kell néhány megoldásra váró problémakört. A probléma feltárás megkezdődött a külterületi ingatlanok infrastruktúrájának teljes körű felmérése elkészült.

Magyarvég peremi részeihez kapcsolódik még az egykori Párizsrész az egykori Londonrésszel együtt, ezek a *szegregátumok*. A XX. század közepéig az előbbi a cigány családoknak, az utóbbi pedig főként a különböző időpontokban nehéz élethelyzetbe került különböző etnikumú berényi családoknak szolgált átmentő vagy végleges lakóhelyül. A '60-as években a terület részbeni felszámolását követően új szegregátum jött létre a város északnyugati részén. A kilátástalan életfeltételek között élő népesség azonban főként az elmúlt három évtizedben részben újratermelődött, ezért a két említett településperemi részt a társadalmi és szociális mutatók alapján szegregátumként tartják számon.

A közösségi helyzetelemző műhely megállapításai a környezeti adottságok részhez

A helyi közösségi elemzés a környezeti fókusz esetében a **természeti környezet vonatkozásában** ugyanúgy erősségnek tekintik a Körös közelségét, a zöldterületek nagyságát, a feltárt gyógyvizet, a város környezetében lévő tavakat. A közösségi helyzetelemzés kiemelten kezeli a városi ligetet, mely fontos szabadidős és kulturális helyszínként is funkcionál a településen. Ugyanakkor előnyös lenne az is, hogy legyen több kültéri közösségi hely a városban. Fontos kiegészítése a szakmai helyzet-elemzésnek a lakók elkötelezettsége a környezetük épségének és tisztaságának fenntartásában. Így annál is inkább problémát jelent a település szegregált részeiben látható gondozatlan utcakép (London, Új-Delphi, Párizs, Moszkva, Laposi kert). A város környezetgondozó munkáját dicséri, hogy a helyi közösség szerint a szemétszállítás megoldott a településen, azonban fontosnak tartják azt, hogy a szelektív hulladékgyűjtést több ponton biztosítsák a jelenleginél.

Az **épített környezet tekintetében** a szakmai elemzés és helyi közösségi elemzés egyaránt erősségnek és egyben turisztikai lehetőségnek tartja a településen található Wenckheim-Fejérváry-kastélyt. További értékeket jelentenek a városnak a templomok, a számos nemzetiségi és a népi stílusú épületek, de ugyanígy erőssége a városnak a településen megtalálható polgári építészet is. Ugyanakkor ezen építészeti gazdagság mellett lehangel a sok lepusztult épület és üres kirakatok látványa a városban. Továbbá felújítást igényelnek a templomok és a város építészeti erősségét jelentő Wenckheim-Fejérváry-kastély.

A természeti és épített környezet jelenléte számos kiaknázható lehetőséget rejt magában a város számára. Ennek tudatosítására, a környezeti értékek védelmének elősegítésére a helyi közösség szerint szükséges lenne szemléletformáló, szemléletváltozást elősegítő programokra. A város számára fontos még a Laposi kert fejlesztése és rendezése, a túra útvonalak és pihenőhelyek, az aktív pihenést és egészség megőrzését elősegítő helyek kialakítása, a városkép kialakítását segítő projektek és marketing tevékenység indítása, a helyi turisztikai szakemberek képzése.

Kulturális erőforrások

Mezőberényt 1347-ben említik először az írott források Berény elnevezéssel. A középkori falu sok más Kárpát-medencei településhez hasonlóan a török hódoltság idején és az azt követő felszabadító háborúk során elnéptelenedett. A középkori település népessége mindössze néhány száz fő volt, etnikailag és vallásilag pedig katolikus magyarok éltek itt. Mezőberény életében is döntő változást jelentett az 1723. évi újraterelítés, amikor is az új földesúr Harruckern János György hívására az akkori Magyar Királyság északi részéről (főként Zólyom, Kishont és Nógrád vármegyéből) evangélikus szlovákok (tótok) érkeztek a településre, akikhez néhány év múlva a Német-római Birodalom nyugati területeiről (elsősorban Württemberg és Hessen tartományokból) evangélikus németek csatlakoztak. Majd számos közeli településéről, sőt távolabbi helységekből is református magyar családok telepedtek le Berényben.

A város lakói büszkéek a háromnemzetiségű város természeti, épített, szellemi örökségére, gazdag hagyományaira. A 21. század elején a város vezetése számára komoly kihívás a település népességmegtartó erejének megőrzése, ezért, mint a megtartó erők egyikét tartja számon a helyi kulturális életet. A város a közművelődést olyan személyiség-, közösség- és társadalomfejlesztő programnak tekinti, amely a polgárok aktív közösségi művelődésén alapul.

Mezőberény kulturális ellátottsága Békés megye viszonylatában jó. Az önkormányzati intézmények mellett civil szervezetek, egyházak is szerepet vállalnak a város kulturális életében. Mezőberényi jellegzetességgé nőtte ki magát a Berényi Napok, a három nemzetiség motívumkincsét feldolgozó Díszítőművészeti Kör, a Berényi Népdalkör, a Mazsorett Együttes a Berényi Néptáncgyűttes, a "Leg a láb" Alapfokú Művészeti Iskola, a Mezőberényi Amatőr Művésztelep, az origami. A nemzetiségi önkormányzatok jellemzően a nemzetiségi szervezetekkel, egyházakkal közösen szervezik önálló, vagy városi eseményekhez kapcsolódó közösségi rendezvényeiket.

A kulturális feladatokat az önkormányzat elsősorban az általa fenntartott Orlai Petrics Soma Kulturális Központ működtetésével látja el. Az OPSKK-val együttműködve a nevelési, oktatási intézmények, a Városi Közszolgáltató Intézmény, a Városi Humánsegítő és Szociális Szolgálat, valamint a Polgármesteri Hivatal is ellát kulturális tevékenységet. Az intézménye-

ket megfelelő szakmai végzettségű vezetők irányítják. A dolgozók rendelkeznek a feladat ellátásához szükséges szakmai kompetenciákkal. Az ellátandó feladathoz a szakemberek száma elégséges, ám csak a közmunka, a kulturális közmunka segítségével lehetséges az egyes közösségi, kulturális területek elvárt módon történő folyamatos üzemeltetése. A művészeti csoportok munkáját elismert, felkészült szakmai vezetők irányítják. A csoportok képesek a megújulásra, az új kihívásoknak való megfelelésre.

ORLAI PETRICS SOMA KULTURÁLIS KÖZPONT (OPSKK)

A város kulturális életének szervezője és irányítója a 2008. évtől az Orlai Petrics Soma Kulturális Központ (OPSKK), amely három korábbi helyi közművelődési intézmény (Orlai P. S. Muzeális Gyűjtemény, a Petőfi Sándor Művelődési Központ és a Városi Könyvtár) integrálása eredményeként jött létre. (A Képviselő-testület a 61/2007. (II. 19.) sz. MÖK határozata alapján 2008. január 1-jétől a város három kulturális intézménye egy többfunkciós, közös irányítású (komplex, összetett feladatrendszerű) intézményként működik.

Az OPSKK alaptevékenységét illetően természetesen átvette és egyesítette az elődintézmények feladatait. Így egyebek mellett a művelődési és kulturális lehetőségek biztosítása minden korosztály számára, a kiállítások, a különféle városi rendezvények szervezése, lebonyolítása, a közhasznú és kulturális információs szolgáltatás, az ismeretterjesztő és készségfejlesztő tanfolyamok szervezése, a helyi muzeális néprajzi értékek gyűjtése, a helyi önkormányzati újság és más helyi vonatkozású könyv, kiadvány elkészítése és a város honlapjának folyamatos frissítése tartozik tevékenységi körébe.

Az integrált intézmény öt épületben látja el feladatát: a művelődési központban található a város egyetlen nagy befogadóképességű (400 fő) színházterme, kisebb termeiben szakkörök és számos civil szervezet tartja összejöveteleit, gyűléseit. Az OPSKK Könyvtára színvonalas több mint 40 ezres könyvvállománya (könyvtári egysége) és informatikai rendszere minden korosztály és réteg érdeklődési körét kielégíti. Az OPSKK Muzeális Gyűjteménye a Wenckheim-Fejérváry-kastélyban található. Mindhárom épület egymáshoz közel a Városközpontban érhető el. A negyedik egység (a Madarak Háza Ökoturisztikai Látogató- és Szabadidő Központ és a szabadtéri színpad) pedig a Városi ligetben néhány perc alatt megközelíthető a központból. Az ötödik egység Civil Fejlesztő Központ, ami a helyi, térségi civil szervezetek számára biztosít infrastrukturális háttérrel, ugyancsak a városközpontban található.

Az épületek állapota, elrendezése (Madarak Háza Ökoturisztikai Látogató- és Szabadidő Központ és a Civil Fejlesztő Központ kivételével) nem felel meg a 21. század kulturális szakterületek ideális befogadó tereinek, a bútorzat egy része elhasznált, elavult, folyamatos karbantartást és felújítást igényelnek. Ugyanakkor a fenntartó önkormányzat, az intézmény vezetése arra törekszik, hogy folyamatosan megtörténjenek az adott (szakmai) funkciónak megfelelő korszerűsítések, átalakítások. A felújítások, beruházások pályázati lehetőségek, és esetleges többletbevételek terhére fokozatosan történnek.

AZ OPSKK MUZEÁLIS GYŰJTEMÉNYE

Mezőberény számára több jelentős, nagy értékű adomány került felajánlásra, amelyek az OPSKK Muzeális Gyűjteményében megtekinthetők a 9 db tótkomlói festett szlovák parasztbútor – a saját készítésű bútorokat Tóth Sándor, Népművészet Mestere adományozta 2012-ben.

140 db kitüntetést Vágvolgyi Mihály éremgyűjtő adományozott 2012-ben. Továbbá 45 db zsúrizett kézimunka – a saját helyi gyűjtés alapján, saját tervezésű és saját kivitelezésű hímzéseket Kiszely Jánosné Népi Iparművész, a Népművészet Mestere adományozta 2013-ban.

TELEPÜLÉSI ÉRTÉKTÁR

Mezőberény Város Önkormányzatának Képviselő-testülete a 231/2013. (V. 27.) számú határozatával arról döntött, hogy Települési Értéktárát és Települési Értéktár Bizottságot hoz létre, a megyében, és az országban is elsők között kezdte meg működését. A városban az értékgyűjtő munka – megyei szinten is – példaértékű. A települési értéktárban jelenleg 85

dokumentált helyi értéket tart nyilván, az OPSKK Muzeális Gyűjteményében állandó kiállításként tekinthető meg az értéktárba felvett értékeket bemutató tárlat. <http://www.mezobereny.hu/s/hir/972/Telepulesi-Ertektar>

MEZŐBERÉNYI AMATŐR MŰVÉSZTELEP

2012 augusztusában került először megrendezésre a Művésztelep alkotótábora. A Mezőberényi Amatőr Művésztelep alapvető célja a kezdetektől az értékkeremtés, rekreáció, tapasztalatcsere, ismerkedés Mezőberény természeti értékeivel, épített örökségével. Az alkotótáborban 7-10 fő amatőr alkotó vesz részt, akik évről-évre visszatérő vendégek. Töbüknek van helyi kötődése, mások pedig szívesen térnek vissza a városba.

Az alkotótábor vezetője, Papp Zoltán grafikus, művésztanár (tagja a Békés megyei FAMME – Független Alkotók Művészeti és Művelődési Egyesülete csoportjának, a Békéstáji Művészeti Társaságnak és a Magyar Alkotóművészek Országos Egyesületének), előre összeállított programterv szerint bonyolítja le az eseményt, természetesen minden esetben törekszik arra, hogy figyelembe vegye a résztvevők igényeit. A Mezőberényben készült egyedi, közös alkotásokból a csoport kiválogatja, összeállítja kiállítása anyagát és azokat a munkákat, amelyek a városban maradnak, a mezőberényi kortárs művészeti gyűjtemény részeként.

SZOBORÁLLÍTÁS

A hagyományápolás és a helyi identitás erősítésének része, hogy az önkormányzat, a civil-szervezetek vagy az egyházak, (legtöbbször egymással összefogva) folyamatosan állítanak szobrot a városhoz kötődő, a városért önzetlenül munkálkodó elhunyt jeles személyiségeknek, vagy örökítik meg emléktáblán a településhez kapcsolódó szomorú és felemelő eseményeket. Néhány példa az utóbbi évek ez irányú tevékenységéből. Szobor őrzi egyebek mellett a város szülöttje, a neves festőművész Orlai Petrics Soma, a berényiek százait világra segítő szülészorvos Bak Mihály, a köztisztelőben álló lelkész Jeszenszky Károly vagy az egykori polgári iskolai igazgató, kisközségi földművelésügyi miniszter Szabó Árpád emléket, aki közbenjárásával hazasegítette a málenkij roboton sínylődő berényieket. Az utókor megemlékezik azokról is, akiknek a második világháborút követő években (németek kitelepítése, lakosságcsere) kellett elhagyniuk szülőföldjüket. De megörökítette a helyi közösség a testvérvárosi együttműködéseket is. Természetesen e mellett nemzeti történelmünk nagyjainak (Kossuth, Széchenyi, Bethlen Gábor) is számos emléktáblája és szobra található a városban. Petőfi Sándort pedig (mint közsismert) rokoni kapcsolatok főzték Mezőberényhez, amit szintén nem felejtett el az utókor. Mindezen lokálpatrióta hagyományok folytatására az elkövetkezendőkben szükség lesz.

RENDSZERESEN MŰKÖDŐ CSOPORTOK

Ezek döntően az OPSKK-ban végzik tevékenységüket.

Mezőberényi Mazsorett Együttes, Tánciskola (január – április), Orlai Színpad, Gerinctorna pilates elemekkel, Versenytánc csoport, Berény Táncgyűttes, Kis-Berényke Táncgyűttes. Népi Díszítőművészeti Szakkör, Foltvarró szakkör, Berényi Népdalkör, Jóga Klub, Kreatív kézműves kör – családi foglalkozások, balett oktatás, „Kulcs a számítógéphez”.

Cukorbeteg Klubja, Városi Nyugdíjas Klub, PATEX Nyugdíjas Klub.

Álfröld Turista Egyesület, Baráti Egylet Mezőberényért, Városszépítő és Városvédő Egyesület, Mezőberényi Helytörténeti és Tájvédelmi Egyesület, Könyvtárpártoló Alapítvány, Mezőberényi Orlai Népfőiskola Egyesület, Vakok és Gyengénlátók Békés Megyei Egyesülete Helyi Szervezete, Mozgáskorlátozottak Egyesülete, Nagycsaládosok Egyesülete - Álláskeresés a neten foglalkozás.

A Mezőberényi Német Hagományápoló Egyesület és a Mezőberényi Szlovákok Szervezete a nemzetiségi hagyományok életben tartásával foglalkoznak.

FINANSZÍROZÁSI ELVEK

Az Önkormányzat legalább az előző évben a kulturális tevékenységre fordított összeget és az új feladatok belépésével növelt összeget biztosítja évenként a költségvetés lehetőségé-

nek függvényében a kulturális feladatok ellátására. A Humánügyi Bizottság által rendezvények és nemzetközi kapcsolatok támogatására évenként kiírással kerülő városi pályázatok útján az önkormányzat támogatja a civil szervezetek, intézmények kulturális rendezvényeit. Ösztönzi, támogatja az önszerveződő helyi közösségeket, mint a kulturális vidékfejlesztés legfontosabb erőforrását, mint az életminőség javításának eszközét, ezért elismeri és támogatja mindazon civil szervezeteket, egyházakat, amelyek tevékenységükkel részt vállalnak a város kulturális életéből, megőrzi, ápolja a település néprajzi, helytörténeti, szellemi és tárgyi értékeit, kiemelten ápolja az Orlai és Petőfi hagyományokat (Petőfi kultuszt).

Megfelelő személyi és tárgyi erőforrást biztosít az OPSKK Könyvtárának már most közel 10000 rekordot tartalmazó MBER helyismereti adatbázisának folyamatos bővítésére, retrospektív (*visszatekintő*) és kurrens (*folyamatban lévő*) gondozására, az OPSKK Muzeális Gyűjteményének anyagát digitálisan dokumentálja, a Települési Értéktár anyagát digitálisan is dokumentálja.

Ápolja a város kulturális, nemzetiségi, természeti, épített és tárgykultúra örökségét, hagyományait, ösztönzi azok bemutatását és újak teremtését, segíti az ezeket a célokat megfogalmazó szervezetek tevékenységét.

Mezőberény Város Önkormányzata prioritásnak tekinti:

- a helyi kulturális értékeken, igényeken alapuló események, fesztiválok támogatását,
- szellemi műhelyek, alkotóközösségek támogatását, a nyilvánosság biztosítását,
- kulturális területen az infrastruktúra fejlesztését, a kornak megfelelő állagmegóvástól kezdődően a modern technikai vívmányok alkalmazásáig,
- az esélyegyenlőség megteremtését a kulturális javak elérésében,
- generációk együttműködését, egymást támogató, kiegészítő tevékenységét
- fiatalok tanulmányainak támogatása,
- idősök kultúrafogyasztói igényeinek megismerése, támogatása,
- jövedelemtermelő (kulturális) turisztikai *termékek* kifejlesztését.
- forrásokat keres a Wenckheim-Fejérváry kastély 21. századi, korszerű, interaktív látogatóközponttá alakításához,
- lehetőség szerint saját források felhasználásával is hozzájárul a 21. századi, korszerű, interaktív látogatóközponttá alakításához,
- a határon túli magyar kultúra ápolása céljából szoros kulturális, közösségi kapcsolatok fenntartását öt testvérvárossal (felvidék: Gúta, Erdély: Szováta, Szerbia: Csantavér, Németország: Gronau és Münsingen).

FELADATOK

Feladatként jelentkezik a Wenckheim-Fejérváry-kastély átfogó felújításához kapcsolódó erőforrások főként pályázati úton történő előteremtése. Ez az épület ad otthont a helytörténeti (muzeális) gyűjteménynek is, amelyik a város történetéhez-néprajzához, mindennapi életéhez kapcsolódó dokumentumokat, tárgyi emlékeket őriz meg és dolgozza fel. Különösen gazdag a „textiles” anyag a különféle szőttesek, hímzések, szőrök vagy a helyi viselet más korábbi darabjai. Emellett helyet kapott a gyűjteményben a Békés megyei szórványnemetségre vonatkozó anyag is. Az egykori gazdag berényi hímzés-motívumokat városban élő népi iparművész tette országosan is ismertté. A gyűjtemény fennmaradása, gyarapítása, a kiállítás feltételeinek javítása fontos városi érdek, a helyi identitás erősítése mellett a gyűjtemény a helyi turisztikai vonzerőt is erősítheti.

A közösségi helyzetelemző műhely megállapításai a kulturális erőforrások részhez

Kulturális erőforrások tekintetében a közösségi helyzetelemzés megerősítette a szakmai részben bemutatott sokrétű kulturális és közösségi erőforrások jelenlétét a városban. A számos és magas látogatottsággal bíró rendezvényeket, a nagyfokú civil szervezeti aktivitást, a településen élő nemzetiségek sokrétű kulturális tevékenységét, az iskolán kívüli zenei és néptánc képzési, valamint a testvérvárosi kapcsolatokban rejlő lehetőségeket.

A kulturális aktivitását sajnos hátráltatja, hogy a kulturális és közösségi terek elavultak, hiányosak, leromlott állapotúak és hogy nincs megfelelő hely, tér a városban élő fiatalok számára, hiányzik egy szabadtéri torna pálya is. A városi kulturális programok többnyire két korosztályt, a gyermekeket és a nyugdíjasokat szólítják meg, és nincs program a fiatal felnőttek számára. Ennek következtében fennáll annak a veszélye, hogy a fiatalok és képzett szakemberek elvándorolnak, aminek következtében a lakosság összetétele az alacsony végzettségűek irányába tolódik el, valamint tovább öregszik. A sokrétű programok megvalósítását forráshiány hátráltatja, a kulturális intézmények folyamatos forráscsökkenéssel szembesülnek.

Köszölgáltatások

Mezőberény nevelési- és oktatási intézményeit összesen 2035 gyermek látogatja, közülük 635 (31,2%) a hátrányos helyzetű, akiknek közel negyede óvadás. A gyermekek közül 195-en (9,6%) halmozottan hátrányos helyzetűek.

ÓVODÁK

Az öt tagintézményben közel 360 gyermekkel 31 szakképzett óvodapedagógus és 17 asszisztens (dajka, adminisztratív munkatárs) foglalkozik. A férőhelyek kihasználtsága megfelelő. Az óvodák nevelési programja az igényekhez és szükségletekhez igazodik. Így a hátrányos helyzetű gyermekek felzárkóztatásában és roma integrációs programban értek el figyelemre méltó eredményeket (Kinizsi u., Mátyás király u. és Kálvin u.), míg a másik két intézmény a Kodály úti a (szlovák), a Luther utcai pedig a (német) nemzetiségi hagyományok ápolását végzi magas színvonalon. A jelenlegi állami-önkormányzati finanszírozási rendszer mellett a tagintézmények színvonalas ellátást biztosítanak a berényi gyermekeknek. Az egyes tagintézmények azonban (a Luther utcait kivéve, ahol csak részleges felújítás szükséges) teljes rekonstrukciót igényelnek, aminek része a műszaki-tárgyi feltételeknek az uniós szabványokkal való széleskörű megfeleltetése is.

ALAPFOKÚ OKTATÁS

Általános iskolai oktatás 2005 óta az általános iskolás gyermekek oktatást-képzését, nevelését a Mezőberényi Általános Iskola, Alapfokú Művészeti Iskola és Kollégium látja el. 2011-ben az evangélikus egyház saját elképzelései és a szülői igények alapján átvette a Luther utcai német nemzetiségi óvoda fenntartói jogát. A változások vélhetően nem értek véget, mert a reformátusok 2015. szeptember 1-ével elindították az óvodai nevelést saját intézményükben, s ez minden bizonnyal az önkormányzati óvodákban is létszám csökkenést eredményez. Az integráció eredményeként a speciális nevelési igényű gyermekek oktatási forma fokozatos megszűnése várható. A Liget tér 1. (általános iskola alsó tagozata) ad helyet az egységes pedagógiai szakszolgálatnak (nevelési tanácsadás, gyógypedagógiai ellátás-fejlesztés, gyógytestnevelés, pályaválasztási tanácsadás stb.). Végül a Tessedik tér 1-ben alapfokú művészeti (zene) oktatás, az iskola egyéb épületeiben pedig grafikai képzés valósul meg.

KÖZÉPFOKÚ OKTATÁS

Középiskola (Petőfi Sándor Evangélikus Gimnázium és Kollégium). Az 1962-ben alapított Petőfi Sándor Gimnázium fenntartói jogait az önkormányzat 2012-ben átadta az evangélikus egyháznak. Más kisvárosokhoz hasonlóan Mezőberény életében igen fontos szerepet tölthet be a középiskola. A középiskolai oktatásnak régi gyökerei vannak a városban, 1802 és 1834 között ugyanis itt működött az evangélikus egyház fenntartásában Békés megye első gimnáziuma.

ziuma. 1962-ben alapították újra, s mára az intézmény részt vesz az Arany János Tehetség-gondozási Programban, illetve az Útravaló programban. Az „a” osztályok 5 évfolyamos angol nyelvi képzést nyújtanak előkészítő évfolyammal, a „b” és „c” osztályokban 5 évfolyamos magyar–német két tanítási nyelvű képzés folyik, szintén előkészítő évfolyammal, míg a „d” osztályok az AJTP-hoz kapcsolódnak. Az iskola alkalmanként együttműködik a helyi német hagyományápoló egyesülettel. 2012. szeptember 1-től az evangélikus egyház üzemelteti.

EGÉSZSÉGÜGY

A város felnőtt lakosságának egészsége felett 5 háziorvos őrökdi, így egy-egy orvosra átlagosan 1500–2000 személy jut. A berényi háziorvosok átlagosan annyi felnőttől gondoskodnak, mint a Békés megyei városokban praktizáló kollégáik. A gyermekorvosi körzetek száma 2, a felnőttekhez hasonlóan a csárdaszállási gyermekek ellátását is berényi szakember végzi. Csárdaszállást is beleértve 3 fogorvosi körzetet alakítottak ki a városban. Az alapellátást végző orvosok mindegyike saját rendelőben végzi a gyógyítást, amelyek modernizáltak és jól felszereltek. Az orvosok széleskörű szakképesítéssel (üzemorvos, belgyógyász, gasztroenterológus) rendelkeznek, és részt vesznek a különböző prevenciós programokban is. 1984 óta működik a településen laboratórium, jelenleg a békéscsabai Réthy Pál Kórházzal együttműködve végzi egyebek mellett a kvalitatív és kvantitatív vérkép vizsgálatát, vagyis a mintavétel helyben történik, a laborvizsgálat pedig Békéscsabán, és az érintettek szintén helyben kapják meg vizsgálati eredményeiket.

Néhány szakorvosi ellátás (fül-orr-gége, allergia, szemészet) helyben is igénybe vehető, sőt több közeli és távolabbi településről (Csárdaszállás, Köröstarcsa, Körösladány, Gyomaendrőd, Dévaványa, Szeghalom, Kamut, Murony, Bélmegyer) is fogadnak betegeket a berényi szakorvosok. Heti-kétheti rendszerességgel kijáró további szakorvosok (urológus, nőgyógyász, tüdőgyógyász, ortopéd) érhetők el helyben. A további szakorvosi ellátást a berényiek a Békés Városi Egyesített Egészségügyi Intézmény és Rendelőintézetben, illetve a békéscsabai vagy a gyulai kórházban kaphatják meg. Leginkább a kijáró onkológus, reumatológiai, nőgyógyászati és neurológiai szakemberek hiányát érzékelik a helybeliek és az egészségügyi szakemberek egyaránt.

SZOCIÁLIS ELLÁTÁS

Az önkormányzat fenntartásában működő Városi Humánsegítő és Szociális Szolgálat tevékenységi körével felöleli a város szociális alapszolgáltatásainak és szakosított ellátásainak jelentős részét, a gyermekjóléti alapellátások teljes körét. Működteti a Gyermekelelmezési Központot, az étkeztetést, házi segítségnyújtást, 30 férőhellyel az idősek nappali ellátását, és a támogató szolgáltatást. Az idősek otthona 102 férőhellyel biztosítja az idősek lakhatását, teljes körű ellátását. A gyermekek napközbeni ellátásáról az 56 férőhelyes bölcsőde gondoskodik. A lakosságot szükségleteit elégti ki a családsegítő- és gyermekjóléti szolgálat megelőző és korrekciós és kríziskezelő tevékenysége is. A jelzőrendszeres házi segítségnyújtás 11 településre kiterjedően látja el feladatait. A lefedetlen szolgáltatási területeket, a kielégítetlen szükségleteket célozták meg a civil szervezetek, egyházi fenntartók. A II. Kerületi Evangélikus Egyházközség Idősek Klubja 50 férőhellyel idősek nappali ellátását, valamint étkeztetést és házi segítségnyújtást működtet. A Mezőberényi Református Egyházközség tevékenysége a 135 férőhelyet kínáló idősek bentlakásos ellátásán túlmenően, kiterjed az étkeztetésre, házi segítségnyújtásra, idősek és fogyatékosok nappali ellátására. A „Fogjunk Össze” Közhasznú Egyesület fogyatékosok nappali intézményét tart fenn. A Mécses Szolgáltató Község Egyesülete fogyatékos személyek nappali és 20 férőhelyes lakóotthoni ellátásával, pszichiátriai betegek nappali és közösségi ellátásával, étkeztetéssel, támogató szolgáltatással bővíti Mezőberény szolgáltatási palettáját.

Összességében megállapítható, hogy a város egészségügyi és szociális rendszere viszonylag jól kiépített, és a helyieken kívül részben a környékbeli (kistérségi) lakosságot is ellátja. A jelenlegi intézményhálózat fenntartása, az épületek karbantartása, sőt bővítése, fejlesztése indokolt, amihez minden pályázati lehetőséget fel kell használnia a városnak.

A közösségi helyzetelemző műhely megállapításai a közszolgáltatások részhez

Közszolgáltatások tekintetében kiemelkedő a város szociális és egészségügyi ellátásában részt vevő civil szervezetek munkája, továbbá a kisgyermek napközi ellátása. A város életéből hiányzó helyi mentőállomás 2015. decemberében átadásra került. Ugyanakkor az egészségügyi alapellátás és szakellátás minősége nem megfelelő, a területen megjelent magánrendelések biztosítják a minőségi szolgáltatásokat, amiből pedig a városban élő alacsony jövedelmű, szegényebb lakosság kimarad. Továbbá az egészségügyi ellátás területén mutatkozó újabb jelenség az is, hogy a környező nagyobb városok (Békéscsaba, Békés, Gyula) jobb minőségű alapellátását veszik igénybe a mezőberényiek.

A társadalom állapota

Mezőberény állandó lakosainak száma a KSH helységnévkönyve alapján 2015. január 01-én 10.345 fő¹. 2015. január 22-én a Polgármesteri Hivatal által lekérdezett adatok alapján 10.751 fő.) A csökkenés sajnos 1990 óta folyamatos, már tendenciaként kezelendő jelenség, az elmúlt években azonban a csökkenés ütemének lassulása számokban és utolérhető. 2006. és 2010. között a csökkenés 263 fő 2,35%, míg 2010. és 2014. között a csökkenés 188 fő, 1,72% volt. de még így is a Békési kistérség települései közül Mezőberényben a leg-alacsonyabb ütemű a csökkenés. Mezőberény mindemellett előregedő település, a 2011-es népszámlálási adatok szerint a száz gyermekkorúra jutó időskorú száma 160 fő, ugyanakkor a száz aktív korúra jutó gyermekkorú száma 24 fő.

A város munkaképes korú lakosságának a száma 6921 fő. Mezőberényben a nyilvántartott álláskereső száma 674 fő, a relatív munkanélküliségi mutató 9,74 százalék. A 2016. januári adatok szerint az álláskeresői segélyben részesülők száma 27 fő. Rendszeres szociális segélyben részesül a településen a regisztrált munkanélküliek közül 175 fő. A 180 napnál hosszabb ideje regisztrált munkanélküliek száma 159 fő. A munkanélküliek között az általános iskolát végzett regisztrált munkanélküliek száma felülreprezentált 264 fő, felsőfokú, ezen belül egyetemi végzettségű regisztrált munkanélküliek száma 6 fő. Magas ugyanakkor a gimnáziumi végzettségű regisztrált munkanélküliek száma is, 67 fő². A településről naponta ingázó (eljáró) foglalkoztatottak aránya 35%-ék a 2011-es népszámlálási adatok szerint. Egyszemélyes háztartások száma 1395.

Az iskolázottsági mutatókat tekintve a 2011-es népszámlálási számsorok szerint a 25 éves és idősebb férfiak között az egyetemi, főiskolai, egyéb oklevéllel rendelkezők 9 százalékában találhatóak meg 843 fővel.³ Riasztó adat ugyanakkor az, hogy az általános iskola első évfolyamát el nem végző, 10 éves és idősebb lakosok száma eléri az 50 főt.

Az Integrált Városfejlesztési Stratégiában a KSH népszámlálási adatai alapján kijelölt négy szegregátum található a településen. A kijelölt terület lakosainak döntő többségét e kisebbséghez tartozók alkotják. Külön antiszegregációs programot nem igényel a város külterülete. A problémák megoldása, a legalább részbeni felzárkóztatás beilleszthető az általános fejlesztési programok keretei közé. Így az infrastruktúra-fejlesztés (pl. útépités, felújítás) a városi elérhetőséget, a munkavállalás lehetőséget javítja. A városi kerékpárút hálózat bővítése, valamint az alsóbbrendű úthálózat ütemes felújítási programja ugyanezt a célt szolgálja.

CIVILEK A TÁRSADALMI INTEGRÁCIÓÉRT

Mezőberényben több mint 60 civil szervezet működik, a legkülönbözőbb tevékenységekkel, melyek egy része különböző társadalmi csoportokat céloz meg. Így több szervezet a fogyatékkal élőket segíti, míg másoknak az oktatás különböző formáit igénybevevők vagy a helyi kisebbségek (köztük a cigányság) a célcsoportjai. Emellett olyan tevékenységeket is megjelöltek a civil szervezetek, mint a fiatalok (oktatási intézmények alapítványai esetén) tanuló-

¹ http://www.ksh.hu/apps/hntr.telepules?p_lang=HU&p_id=19628

² forrás: https://www.teir.hu/rqdist/main?rq_app=teldata&rq_proc=main&xadatbazis=3&xteltolig=18

³ forrás: https://www.teir.hu/rqdist/main?rq_app=teldata&rq_proc=main&xadatbazis=2&xev=2016&xteltolig=18&xtelek=1962&xtazon=1962

sának, továbbtanulásának segítése, integrációja, motiválása vagy a hátrányos helyzetű csoportok felkarolása.

Az Alföld Turista Egyesület természetjáró programjaival százfős tagságánál jóval szélesebb réteget képes megmozgatni. Néhány alapítvány az iskolai oktatás-képzés támogatását, az intézmények segítségét vállalta fel. Jelentős súlyt képviselnek főként a helyi társadalomra gyakorolt befolyásuk révén a civil szervezetek közül azok is, amelyek a település fejlődésének elősegítését, a helyi hagyományok megőrzését és a városból elszármazottak összefogását, a városért való lobbizást tekintik fő céljuknak (Baráti Egylet Mezőberényért, Mezőberény Nyilvánosságáért Egyesület, Mezőberény Városszépítő és Városvédő Egyesület). Néhány szervezet (Könyvtárpártoló Alapítvány, Mezőberényi Fúvósenekarért K. E.) a kultúra vagy egy-egy művészeti ág (nemzetközi híru mazsorettcsoport, fúvós zenekar) támogatását tűzte zászlajára. Az egyházi (felekezeti) kötődést vagy a kisebbségi hagyományok, nyelv megőrzést több szervezet vállalta fel (Erős Vár Alapítvány), illetve a Mezőberényi Szlovákok Szervezete, Mezőberényi Német Hagyományápoló Egyesület, Mezőberényi Cigányokért Egyesület.

Éves rendezvényei széles körben ismertté tették az Erdélyi Kört is, amelyik az 1989-et követő években Mezőberényben és környékén letelepülő erdélyi magyarokat fogja össze. Jelen vannak a helyi társadalmi és közéletben az érdekvédelmi típusú szerveződések (Ipartestület, Gazdakör) is. A Mécses Szolgáltató Közösség Egyesülete a fogyatékkal élő állami gondozott felnőtt fiatalok lakóotthonát alakította ki a városban. Az egyes speciális betegségekben (cukorbeteg, mozgáskorlátozottak, vakok és gyengén látók, rákos betegek) szenvedők is megalakították helyi egyesületüket, részben érdekvédelmi céllal, részben pedig közös problémáik megoldására. Végül polgártársaik védelmét (Mezőberényi Polgárőr Egyesület, Városi Önkéntes Tűzoltó Egyesület) felvállaló szerveződések sem hiányoznak a palettáról. Összességében elmondható széles körű és viszonylag nagy lefedettségű a helyi civil mozgalom.

A Civil Fejlesztő Központ átadásával a Kulturális Központ a korábbinál hangsúlyosabban foglalkozik a helyi civilek tájékoztatásával, segítségével. Azon túl, hogy rendszeresen elektronikus levélben informálja a szervezeteket az aktuális teendőkről, pályázati lehetőségekről, igény szerint partnerként, háttér segítőként részt vesz programjaik megszervezésében.

EGYHÁZAK

Egyaránt végeznek oktatási-nevelési, de szociális, karitatív tevékenységet is. A gyülekezetek heti rendszerességgel igen sok felnőttet és gyermeket képesek megszólítani

Asszonykörök, melyek rendszeres aktivitásba vonnak be, ill. a bibliaiskolák, melyek a felnőttek igényeinek felelnek meg és tudásuk, önismeretük szélesítését célozzák. Az önkéntes csoportok beteglátogatást kínálnak, és aktív segítséget nyújtanak a nevezett közösségek életében.

Kötetlen találkozást biztosító szeretetvendégségeket, teaesteket tartanak októbertől májusig más-más felekezetenél. Minden alkalommal vendéglelőadóval vagy rövid kulturális műsorral, gyermekek, fiatalok szereplésével. Média-megjelenés: a lelkészek a helyi újság „Hitélet” c. rovatában havonta adnak lelki útavalót. A Mezőberényi Szlovákok Szervezete kezdeményezésére aktív résztvevői a mezőberényi Adventi gyertyagyújtás ünnepi eseményének.

Óvodákat, időseket gondozó létesítményeket tartanak fenn, aktívan részt vesznek az evangélikus középiskola életében. Lényeges, hogy az egyházak programjaikkal időben megjelenjenek a helyi médiában, ill. utólag híradást kaphassunk az elvégzett tevékenységről is. A kábeltelevízió az istentiszteletek alkalmankénti közvetítéseivel hozzájárul ezen értékek széleskörű eljuttatásához.

ÖNKÉNTESÉG

Több városi intézmény, szervezet a 2005. évi LXXXVIII. törvény a közérdekű önkéntes tevékenységről szóló jogszabályban meghatározott módon hivatalosan is önkénteseket fogadó munkahely. Az elmúlt két évben fokozott aktivitás érzékelhető. Ez a forma segítség az állás-keresők esetében, a fiataloknak az elhelyezkedésnél, ahol a munkatapasztalat előnyt jelent, segítséget jelenthet a munkaerőpiacra jutás esetében is. Különösen értékes az önkénteseket

összefogó, képző "Kapu program". Az önkéntesek munkája pedig nagy segítség az intézményeknek, szervezeteknek, hisz a különböző képzettséggel, készséggel rendelkező emberek önként segítik egy-egy kulturális, közösségi esemény megvalósítását, részt vesznek a szervezetek napi rutinjában.

KULTURÁLIS KÖZMUNKAPROGRAM

A III. kulturális közmunkaprogram indult el 2015 márciusában. A résztvevők legalább érettségizett, esetenként közép-, felsőfokú szakképesítéssel rendelkeznek. A városban mindegyik programban közel 20 fő vett részt. A városban minden alkalommal legalább 6 szervezet (intézmény, civil) fogadott munkatársat.

KÖZBIZTONSÁG

A városban rendőrőrs működik, a település közbiztonsága jelen körülmények között megfelelő, ugyanakkor az őrs épülete átfogó felújítást igényelne. A 2007. évi kimutatások szerint a százezer lakosra eső bűncselekmények száma Mezőberényben 1.668, míg a megyei átlag 4.529 volt. A helyi közbiztonság jobbá tételéért eredményes munkát végez a mintegy nyolcvan tagot számláló Mezőberényi Polgárőr Egyesület is. A közrend védelmének segítése mellett az egyesület tagjai részt vesznek a rendőrség baleset-megelőzési programjában is. Térfigyelő kamerarendszer került kiépítésre a városban, amelyben 33 kamera vigyázza a város biztonságát.

SPORTÉLET

Mezőberény aktív sportélettel büszkélkedhet, a városban működő iskolák mellett a civil szervezetek is tevékenyek ezen a területen. Ugyanakkor a sportcsarnok, a tornatermek és a két nagy épületkomplexum (Petőfi u. és Luther tér) is átfogó felújításra, bővítésre és fűtés korszerűsítésre szorul. A 12 egyesület - sokféle sportággal pl. íjászat, erőemelés, torna, kick-box, természetjárás, tenisz, sakk, asztalitenisz, biliárd, kajak-kenu, mazsorett, társastánc, aerobik és a tradicionális mezőberényi sportágak (labdarúgás, kézilabda, kosárlabda) - támogatását fontos feladatának tekinti a város. Így figyelemre méltó törekvés, hogy Mezőberény Város Képviselő-testülete a 2015. november 30-ai ülésén felülvizsgálta és elfogadta az önkormányzat testnevelés és sport feladatairól, a helyi testnevelés és sport tevékenység támogatásáról szóló 24/2007.(IX.25.) MÖK sz. rendeletének módosítását. A módosítás teljesen új alapokra helyezte a helyi sportszervezetek támogatását, az eddig pontrendszer helyett pályázati alapú támogatási rendszer került kidolgozásra.

A közösségi helyzetelemző műhely megállapításai a társadalom állapota részhez

A helyzetelemző műhelyen a szakmai helyzetelemzésből különösen fontosnak tartották azt, hogy a fiatalok elvándorlása egy elöregedő város képét vetíti előre a mezőberényiek számára. Ezt a folyamatot erősíti szerintük az is, hogy a szülők egy része már az iskoláskorú gyermekeit is a környező nagyobb városokba (Békéscsaba, Békés, Gyula) viszi át tanulni. Ugyanakkor a városban két nagy létszámú idősek otthona működik, mely viszont torzítja a születések és halálozások számából kialakuló képet, és azt a trendet erősíti, hogy sokkal többen halnak meg, mint amennyien születnek a városban.

A város számára másik fontos kulcskérdés a településen élő romák helyzete. A roma integráció elmaradása további kihívások elé állítja a város soknemzetiségű közösségét, ezért fontos a roma közösség elérése és bevonása. Aggasztó jelenségnek tartják a helyi társadalomban jelentkező együttműködési készség hiányát, azt hogy az egyéni kezdeményezések nem tudnak összekapcsolódni.

A gazdaság helyzete

Mezőberény gazdasági helyzete a 2008. évben bekövetkezett gazdasági válság idején megrendült. Jelentősen csökkent a foglalkoztatottság, ami a családok életkörülményeinek drasztikus romlásához vezetett. Növekedett a munkanélküliség, az emberek egy jelentős része

kilátástalan helyzetbe került. A legnagyobb létszámot foglalkoztató cég 2009-ben felszámolta a mintegy 650 főt foglalkoztató vállalkozását.

A negatív folyamatokkal szemben mára már pozitív változásokról vannak statisztikai adataink. 2010-től a helyi vállalkozások erősödése figyelhető meg a megfizetett helyi iparüzési adó változásából (nettó árbevétel alapján fizetett HIPA). A négy év alatt 142,77%-ra nőtt a megfizetett összeg úgy, hogy közben a növekedés évről-évre folyamatos volt.

Mezőberényben a regisztrált vállalkozások száma 2014-ben 943, ebből az egyéni vállalkozás 356, őstermelő 307.

SZOLGÁLTATÁSOK

A szolgáltató ágazatokon belül a kereskedelem és javítás kifejezetten erős (21,5%), s a település méretéhez képest kedvező az üzleti szolgáltató tevékenységek elérhetősége (10,8%). A kisebb jelentőségű szolgáltató tevékenységek közül az egészségügyi, a személyi szolgáltató tevékenységek palettája, kínálata is kifejezetten széles.

A város kereskedelmi egységeinek 10.000 lakosra jutó száma alapján a kereskedelmi hálózat nem kifejezetten sűrű, alig kétharmada a megye városi átlagának. A bolthálózat struktúráis jellemzői valamelyest kedvezőbbek, a festék, vegyi áru, barkács és építési anyagok szegmens, valamint a járműüzlet és üzemanyag-telepek száma magas, igaz, a kifejezetten ruházatra szakosodott boltok aránya a teljes hálózaton belül alacsony. Nem tekinthető hátránynak, hogy az élelmiszerboltok és áruházak száma nem magas, hiszen meglehetősen sok (58) a nem szakboltok száma.

TURIZMUS

Mezőberény mérsékelt idegenforgalmi jelentőséget jelzi, hogy a megye városai közti összetetésben is alacsony a 10.000 lakosra jutó vendéglátóhelyek száma (41, illetve 66). A vendéglátóhelyek belső megoszlása nagyjából megfelel a megye városi átlagának, az egységek valamivel több, mint fele sorolható a magasabb színvonalú szolgáltatást nyújtó éttermek, cukrászdák közé. Mezőberény idegenforgalmi statisztikai alátámasztják a fenti következtést.

Mind a Tisza–Körös mente üdülőkörzeten, mind a megye városainak rangsorában Mezőberény turisztikai aktivitást tekintve a lemaradók kategóriájában foglal helyet, s az idősoros adatokat tekintve a helyzet inkább romlik, mintsem javulna. A szektor teljesítményének javulása azonban komoly előzetes fejlesztéseket igényel mind a szálláshely- kapacitások, mind pedig a kínálat és a háttér szolgáltatások fejlesztése terén.

Emelné a város idegenforgalmi vonzerejét, ha a középiskolai kollégium esedékes felújítása során igényesebb (magasabb komfortfokozatú) főként nyári szálláslehetőség is teremthető az épületegyüttesben. Megfontolandó, hogy a Kálmán fürdő fejlesztéséhez is valamilyen szállodai (kemping) beruházás is kapcsolódjon. Ez utóbbi természetesen a fürdő közelében valósulhatna meg magánbefektetők bevonásával. Komoly turisztikai lehetőség rejlik Mezőberényben a Körös közelségében, a Hosszú-tó adottságaiban, a város vadász-, horgász-, lovas turisztikai vonzerejében, a szálláshelyek, éttermek, étkezési lehetőségek gyarapodó kínálatában, a vendégfogadással foglalkozó vállalkozások számának bővülésében.

Szabadidő eltöltését szolgálja nyáron a Kálmán-fürdő (strand), aminek fejlesztése kiemelt érdeke a városnak. A jelenlegi működés forráshiányos, és mint önként vállalt feladat az államtól nem várható támogatás az üzemeléshez. Fontos lenne kihasználni a gyógyvizes kút adottságait, első sorban gyógyászati fejlesztéssel, ami a gyógyturizmus fellendülését is eredményezheti. Előre láthatóan az állam a fejlesztésre pályázati csatornákat nyit.

IPAR

A városban nagyobb ipari területeket is találunk, mindenekeelőtt az egykori Szövőgyár (PATEX) gyártelepe érdemel említést a vasút mellett, illetve a Gyomai úton az egykori Vas- és Fémipari KTSZ üzemcsarnokai is, ahol különböző profilú kis- és középvállalkozások működnek. A rendszerváltást követően más hazai textilgyárakhoz hasonlóan a berényit is felszámolták, területén több vállalkozás talált telephelyet. Közülük is a legnagyobb a közel

négyszáz főt foglalkoztató kábel-összeszerelő Axe-Tronic Kft. A gépkocsigyártáshoz kapcsolódó üzem azonban 2009-ben megszüntette működését. A Németvéghez kapcsolódik még a vele szomszédos külterület két téglagyára közülük az egyik működő és a piaci versenyben is helytálló Berényi Téglaiipari Kft., míg másik gyár már évtizedekkel ezelőtt megszüntette termelését, csak egykori épületeinek egy része maradt meg. Itt a régi üzemcsarnokokban egy vasipari és egy hulladék-feldolgozó vállalkozás működik, az utóbbi építési-bontási anyagokat dolgoz fel, tesz alkalmassá útépitési célokra, és új korszerű üzemcsarnokot is épített. Az elavult infrastruktúra és az épületek állaga miatt e barnamezős terület is megújulást kíván.

HELYI FOGLALKOZTATOTTSÁGI SZERKEZET

Az iparban foglalkoztatottak száma 2011-es népszámlálási adatok szerint 1278 fő volt, míg a mezőgazdaságban foglalkoztatottak száma 286 fő. A legtöbb embert a szolgáltatási jellegű ágazatok foglalkoztattak, összesen 2064 fő dolgozott ebben az ágazatban⁴. A mezőgazdaságban foglalkoztatottak aránya alacsony, ugyanakkor a helyi népességnek ennél vélhetően jóval magasabb hányada kötődik a mezőgazdasági termeléshez, de nem fő tevékenységi formaként, hanem másodállásban, mellékes jövedelemforrásként, őstermelőként vagy bérbeadóként részese az ágazatnak. A kereső tevékenység jellege szerint a legerősebb foglalkoztatotti csoportot az ipari és építőipari tevékenységet végzők adják.

A településről kiingázók zöme fiatal vagy középkorú, relatíve magas az iskolázottak aránya, s a nemzetgazdasági ágak közül az ipar és az építőipar mellett a szolgáltató tevékenységek is egyre nagyobb szerepet játszanak a helyben munkát nem találó munkaerő felszívásában. A legnagyobb vonzerőt a 21 km-re fekvő megyeszékhely, Békéscsaba gyakorolta az ingázókra. A jól megközelíthető 67 ezres város a Mezőberényből eljáró dolgozók több mint felét (566 fő) alkalmazza. A regisztrált álláskeresők száma 2010-től, a közmunkaprogramoknak köszönhetően csökkent. Ugyanakkor a 2016-os adatok szerint a nyilvántartott álláskeresők száma 674 fő, ebből tartós munkanélküli 143 fő. Ennek megfelelően a munkaképes korú népességben belül a munkanélküliek aránya 9,74 %⁵.

ISKOLÁZOTTSÁG

A fent említett időszakban, csekély mértékben csökkent a 8 általánosnál alacsonyabb végzettségűek, valamint a 8 általánost elvégzettek száma. 2008-2013-ig 24 fővel nőtt az érettségizettek száma.

KÖZÉPTÁVÚ VÁROSI CÉLOK

A helyi gazdaság versenyképességének erősítése a jelenlegi munkahelyek megőrzésével és a válság miatt megszűnők helyett újak kialakításával. A helyi foglalkoztatottsági szint emelése részben az idegenforgalomhoz kötődő fejlesztések megvalósításával, új helyi képzési-átképzési formák meghonosításával, a helyben és környékben élő aktív korúak képzettségi szintjének emelésével.

A következő öt év legnagyobb kihívását továbbra is a város lakosságának megtartása, a lakónépesség növelése jelenti. Ennek elsődleges feltétele a munkahelyek megtartása, újak teremtése. Folytatni kell az ipari területe kialakítását, és azt követően a lehetőségeket ki kell ajánlani olyan befektetőknek, vállalkozóknak, akik a meglévő munkahelyeket nem veszélyeztető beruházásokban gondolkodnak. Az önellátáshoz is kapcsolódóan minden olyan önkormányzati, vagy önkormányzati intézményi szolgáltatást, beszerzést, megrendelést továbbra is helyben kell megrendelni, amely más településekről ajánlatot tevőkkel legalább azonos minőséget kínál.

⁴ KSH: 2011-es népszámlálási adatok. Link: https://www.teir.hu/rqdist/main?rq_app=teldata&rq_proc=main&xadatbazis=2&xev=2016&xteletolig=18&xtelek=1962&xtazon=1962

⁵ forrás: file:///C:/Users/jkesz/Downloads/nfsz_stat_telepulessoros_adatok_2016_3.pdf

A munkahely teremtés és megtartás jelentős bázisa lehet a turisztikai vonzerő növelése, amelynek kiemelt fejlesztési eleme lehet a Kálmán-fürdő funkció gazdagítása, mint ahogy a horgászati és vadászati lehetőségek bővítése is ezt a célt szolgálhatja.

Az önellátás nem csak az önkormányzat részéről fontos törekvés, de a családok körében legalább olyan fontos. Folytatni kell az öngondoskodó háztáji programot, amelynek elsődleges célja a szemléletformálás: nem lehet mindenre kívülről várni a megoldást. És nem utolsó szempont, hogy a családok ellátásához nagymértékben hozzájárulhatnak a ház körül megtermelt, vagy előállított javak.

Meglévő értékek védelme szükséges a település élhető környezetének alakítsa érdekében. Ez a védelem vonatkozik a vagyoni, és a természeti értékeinkre is. A térfigyelő rendszer építésének folytatása a vagyoni értékek, az erdőgazdálkodás és az alternatív energiák a természeti értékek megóvását segíthetik.

A jól működő, erős civil szférával folytatni kell az együttműködést, hiszen sokat tehetnek a város fejlődéséért. Saját eszközeikkel, önkéntes tevékenységgel oldhatnak meg a lakosság számára fontos kérdéseket, gazdagíthatják a város mindennapjait.

Jogos igény és elvárás, hogy a város fejlődése folyamatos legyen, a város vagyona gyarapodjon, szépüljön, épüljenek új épületek, legyenek újabb és újabb beruházások. Meg kell ragadni a pályázati lehetőséget a fejlesztések anyagi alapjainak megteremtéséhez. A fejlődés a település lakosságmegetartó erejének egyik alappillére lehet.

A közösségi helyzetelemző műhely megállapításai a gazdaság helyzete részhez

A közösségi helyzetelemző műhely szerint a városban az utóbbi négy évben ugyan csökkent a vállalkozások száma, de a megmaradt vállalkozások nettó árbevétele viszont 43%-kal növekedett. A helyzetelemzésekben említett mezőgazdasági, ipari, környezeti és turisztikai erősségei mellett az erősségek közé sorolható a városban található jól működő helyi turisztikai területen tevékenykedő vállalkozások is. Ugyanakkor aggasztó a feldolgozó ipar hiánya az adófizető réteg csökkenése, a közmunka túlsúlya. Továbbá nincs jelen a településen a munkahelyteremtő tudás, és hogy nincs települési marketing.

Összegző megállapítások

Kedvező megközelíthetőség jellemzi a várost. A jövőben különösen a vasúti közlekedésben várható látványos javulás, de a 47-es főút tervezett elkerülő szakaszának megépítése a közúti elérhetőséget is javítja. A város vonzaskörzete minimális.

A népesség kedvezőtlen demográfiai összetételének állandósulása következhet be a képzett fiatal munkaerő elvándorlása miatt, melynek okai között megtalálható a városban nyíló karrierpályák elégtelensége, valamint a külső centrumok erősebb vonzása.

A városra a befektetők vonzására alkalmas ipari ingatlan, előkészített iparterület hiánya jellemző. Ezzel együtt alapvető hiányossága a településnek a gyenge munkahelyteremtő képesség, ezen is belül az idegenforgalom gyenge munkahely- és értéktermelő képessége. A mezőgazdasági feldolgozóipar minimálisan van jelen a városban. A feldolgozó-ipar leépülése következményeként a korábbi termelési tradíciók elvesztése, a munkakultúra erodálódása vált jellemzővé. A várost a szegregálódó településrészek tartós fennmaradása, az ott élők társadalmi esélyeinek romlása, továbbá a bel- és külterületi lakásállomány és a gazdasági épületek egy részének lepusztulása, elértéktelenedése veszélyezteti.

A hátrányos pályáról való kitörési lehetőséget jelenthet a Mezőberény számára a város kistérségi szerepének erősítése a vasúti közlekedésben rejlő lehetőségek kihasználásával (csatlakozó buszjáratok) és a munkahelyteremtő beruházásokkal. A mezőgazdasági termelés számára nagyobb biztonságot jelentő öntözőhálózat további fejlesztése, valamint az élőmunka-igényes biotermelés meghonosítása, a hozzákapcsolódó termelési és értékesítési hálózat kiépítésével, amit ki kell egészíteni a korábban virágzó helyi feldolgozó-ipar legalább részleges újjáélesztése. További népességmegetartó és gazdaságfejlesztő hatást eredményezhet a település meglévő kulturális értékeire alapozott idegenforgalmi beruházások, fürdőfejlesztés és holtág-rehabilitáció.

3.2. A HKFS-t érintő tervi előzmények, programok, szolgáltatások

A Helyi Fejlesztési Stratégia és a 2014-2020-as Operatív Programok kapcsolata, külső koherenciák

A közösségi, közösségi művelődési, kulturális fejlesztési területet figyelembe véve a CLLD prioritás TOP-on kívüli, leginkább releváns kapcsolódásai az Emberi Erőforrás Fejlesztési Operatív Programmal (EFOP) összefüggésben adódnak.

EFOP-AZ EGYÜTTMŰKÖDŐ TÁRSADALOMRÓL SZÓLÓ 1. PRIORITÁS

- 1.2. A család társadalmi szerepének megerősítése, továbbá a gyermekek és fiatalok képességeinek kibontakoztatása
- 1.3. Társadalmi együttélés erősítése
- 1.4. Gyermekeket sújtó nélkülözés felszámolását célzó programok és szolgáltatások fejlesztése
- 1.6. Tartós szegénységben élők, romák felzárkózásának, periférikus élethelyzetek felszámolásának segítése
- 1.11. Hátrányenyhítés a társadalmi integrációt szolgáló társadalmi gazdaság eszközeivel

EFOP -AZ INFRASTRUKTURÁLIS BERUHÁZÁSOK A TÁRSADALMI EGYÜTTMŰKÖDÉS ERŐSÍTÉSE ÉRDEKÉBEN CÍMŰ 2. PRIORITÁS

- 2.1. A rászoruló gyermekek életesélyeinek növelése - Cél: A gyermekeket sújtó nélkülözéssel szembeni programok által nyújtott szolgáltatásokhoz való hozzáférés növelése
- 2.2 A társadalmi együttműködést szolgáló intézmények és szolgáltatások fejlesztése, bentlakásos intézmények kiváltása, új kapacitások létesítése
- 2.3 Területi hátrányok felszámolása komplex programokkal

EFOP -A GYARAPODÓ TUDÁSTŐKÉRŐL SZÓLÓ 3. PRIORITÁS

- 3.3. A neveléshez és képzéshez való hozzáférés biztosítása a nem formális és informális tanulási formákon keresztül
- 3.7. Az emberi erőforrás fejlesztése az egész életen át tartó tanulás eszközeivel

EFOP -AZ INFRASTRUKTURÁLIS BERUHÁZÁSOK A GYARAPODÓ TUDÁSTŐKE ÉRDEKÉBEN CÍMŰ 4. PRIORITÁS

- 4.1. A köznevelést és a nem formális képzést szolgáló infrastrukturális fejlesztések

A HKFS és a további operatív programok összefüggései

GAZDASÁGFEJLESZTÉSI ÉS INNOVÁCIÓS OPERATÍV PROGRAM (GINOP) – A FOGLALKOZTATÁSRÓL SZÓLÓ 5. PRIORITÁS

- Beruházási prioritás 10: Álláskereső és inaktívok foglalkoztathatóságának javítása

INTERREG V-A ROMÁNIA-MAGYARORSZÁG HATÁRON ÁTNYÚLÓ EGYÜTTMŰKÖDÉSI PROGRAM

- 6. Prioritási tengely: Határon átnyúló együttműködés támogatása intézmények és állampolgárok között (Intézmények és közösségek együttműködése)

A HKFS tartalmát befolyásoló megyei, járási, települési szintű fejlesztési célkitűzések

BÉKÉS MEGYE TERÜLETFEJLESZTÉSI KONCEPCIÓJA

A Békés Megye 2014-ben elfogadott Területfejlesztési Konceptiója több stratégia célt jelöl meg, amelyek Békésre illetve a település kistérségére relevánsak. Ezek egyrészt a versenyképességet javító-értékalapú gazdaságfejlesztés, részcélok, a megye elérhetőségének javítása, hozzáadott érték növelése, aktivitási ráta növelése. Másrészt a térségspecifikus brandek fejlesztése, társadalmi- és gazdasági kohézió erősítése a megye mag- és perifériális települései között. harmadrészt a természeti és épített értékek, a szellemi és kulturális örökség megóvása, alkotó, innovatív és fenntartható továbbfejlesztése.

BÉKÉS MEGYE INTEGRÁLT TERÜLETI PROGRAMJA 2014-20 (ITP)

Az ITP-ben megfogalmazott, a TOP célkitűzéseivel illeszkedő legfontosabb megyei célok az üzleti környezet komplex fejlesztése a megye egész területén. A települési infrastruktúra integrált fejlesztése a területi kohézió erősítése érdekében. és a társadalmi integráció feltételeinek javítása, a periférikus térségek felzárkózási esélyeinek javítása.

MEZŐBERÉNY VÁROS INTEGRÁLT TELEPÜLÉSFEJLESZTÉSI STRATÉGIÁJÁBAN SZEREPLŐ VÁROSFEJLESZTÉSI CÉLOK

A helyi gazdaság versenyképességének erősítése a jelenlegi munkahelyek megőrzésével és a válság miatt megszűnők helyett újak kialakításával. A helyi foglalkoztatottsági szint emelése részben az idegenforgalomhoz kötődő fejlesztések megvalósításával, új helyi képzési-átképzési formák meghonosításával, a helyben és környékben élő aktív korúak képzettségi szintjének emelésével.

A város kedvező közlekedés-földrajzi helyzetéből adódó lehetőségek kihasználása, a város kistérségi szerepének e területen történő erősítése, az ebből fakadó feladatok megoldása. Élhetőbb környezeti és lakhatási feltételek megteremtése az ún. szegregátumokban, és a bérakásépítés folytatása a Városházánál és más városrészekben. A művelődési ház és a könyvtár komplex felújítása.

A Wenckheim–Fejérváry-kastély teljes felújítása, funkciójának bővítése, kastély belső udvarának rendezése. A Hosszú-tó komplex rehabilitációja. Kerékpárút megépítése a Körösig (ennek a Vésztői úti belterületi szakasza kapcsolódik a településrészhez). A népi építészeti emlékek, illetve a városkép alakítása szempontjából meghatározó lakóházak felújítása. A Kálmán-fürdő bővítése, korszerűsítése (nyári öltöző, új medence, tanuszoda) – a többéves komplex fejlesztés megvalósítása a zeneiskola (egykori úttörőház) épületeinek és parkjának bevonásával, parkoló kialakításával. Hajókikötő építése a Kettős-Körösön és a Kettős-Körös hidjának felújítása, valamint a Bodoki Károly Vízügyi Múzeum környezetének fenntartása.

MEZŐBERÉNY IFJÚSÁGI KONCEPCIÓJÁNAK CÉLKITŰZÉSEI

Az Ifjúsági Konceptió és az elfogadott cselekvési terv is megfogalmazta, hogy a település ifjúságpolitikájának arra kell irányulnia, hogy a város megfelelő társadalmi és környezeti feltételeket teremtsen az ifjúsági korosztály számára, hangsúlyt kell helyezni az ifjúság tartalmasságának elköltésének segítésére. Segíteni az érintett korosztály mentális, egészségi állapotának javulását, a hátrányos helyzetű fiatalok támogatását, az esélyegyenlőség megteremtését.

MEZŐBERÉNY VÁROS IDEGENFORGALMI STRATÉGIÁJA

A stratégia szerint a város kiválóan alkalmas elhelyezkedésének és a benne rejlő értékek pozitív kihasználására mind anyagi, mind pedig humán infrastruktúra tekintetében. A település számos turisztikai attrakció forrása a mindennapokban is, melyet kiegészítenek a civil szervezetek és vállalkozások által rendezett programok, rendezvények.

MEZŐBERÉNY VÁROS SPORTKONCEPCIÓJA

Mezőberényben sokszínű, gazdag sportélet folyik. A cél, hogy a már meglévő, jól működő részeit tovább erősítsük, kiemelten támogassuk a fiatalok sportolását, a fogyatékkal élők sportját, a családok, valamint a hátrányos helyzetű társadalmi csoportok testmozgását.

A HKFS tartalmát befolyásoló, a település gazdasági és környezeti fejlődését és a befogadást támogató programok, szolgáltatások

MEZŐBERÉNY VÁROS KÉPVISELŐ-TESTÜLETE 2015-2019 ÉVEKRE SZÓLÓ GAZDASÁGI PROGRAMJÁNAK CÉLKITŰZÉSEI

A következő öt év legnagyobb kihívását továbbra is a város lakosságának megtartása, a lakónépesség növelése jelenti. Ennek elsődleges feltétele a munkahelyek megtartása, újak teremtése. A munkahely teremtés és megtartás jelentős bázisa lehet a turisztikai vonzerő növelése, amelynek kiemelt fejlesztési eleme lehet a Kálmán-fürdő funkció gazdagítása, mint ahogy a horgászati és vadászati lehetőségek bővítése is ezt a célt szolgálhatja.

Folytatni kell az önkormányzati kezelésben maradó intézmények felújítását, a sportolás feltételek javítását, a kistérségi informatikai hálózat bővítését, az intelligens város műszaki hátterének megteremtése a cél. Ugyanígy a kerékpárutak felújítását és fejlesztését, a Wenckheim-Fejérváry kastély épületének felújítását, korszerűsítését. A peremterületeken élők körülményeinek javítását. A civilek támogatása, a velük való együttműködés kiemelten fontos, folytatni kell az anyagi támogatásukat.

EGYÉB MEGVALÓSULT PROGRAMOK

A mezőberényi sportpálya tribünjének felújítása, Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési Hivatal (Leader) támogatásával. Műfüves pálya, Magyar Labdarúgó Szövetség (MLSZ) támogatásával. "Világháborús hősi emlékmű környezetének és talapzatának helyreállítása, Közép- és Kelet-európai Történelem és Társadalom Kutatásáért Közalapítvány támogatásával. "Geotermikus energiahasznosítás Mezőberényben" ÖNERŐ pályázat a KEOP-4.2.0/B/09-2009-0046 projekthez kapcsolódóan.

MEZŐBERÉNY VÁROS KULTURÁLIS KONCEPCIÓJA

Mezőberényi önkormányzat szerint a 21. század elején a város vezetése számára komoly kihívás a település népességmegtartó erejének megőrzése, ezért, mint a megtartó erők egyikét tartja számon a helyi kulturális életet.

Mezőberény Város Önkormányzata 10/1999 (IV. 26.) MÖK. sz. rendeletében határozta meg, hogy a helyi társadalom művelődési érdekeinek és szükségleteinek megfelelően milyen kulturális feladatokat lát el. A kulturális feladatait az önkormányzat elsősorban az általa fenntartott Orlai Petrics Soma Kulturális Központ működtetésével látja el. Az OPSKK-val együttműködve a nevelési, oktatási intézmények, a Városi Közszolgáltató Intézmény, a Városi Humánsegítő és Szociális Szolgálat, valamint a Polgármesteri Hivatal is ellát kulturális tevékenységet. A Humánügyi Bizottság által rendezvények és nemzetközi kapcsolatok támogatására évenként kiírásra kerülő városi pályázatok útján az önkormányzat támogatja a civil szervezetek, intézmények kulturális rendezvényeit. Támogatja a nemzetiségi önkormányzatok jellemzően a nemzetiségi szervezetekkel, egyházakkal közösen szervezik önálló, vagy városi eseményekhez kapcsolódó közösségi rendezvényeiket.

Mezőberény Város Önkormányzati Képviselő-testülete 231/2013. (V. 27.) határozatával Települési Értéktár Bizottságot hozott létre, a települési értékek megőrzéséről és szélesebb körben történő megismertetéséről való gondoskodás jegyében.

Az önkormányzat ápolja a város kulturális, nemzetiségi, természeti, épített és tárgykultúra örökségét, hagyományait, ösztönzi azok bemutatását és újak teremtését, segíti az ezeket a célokat megfogalmazó szervezetek tevékenységét. Mezőberény Város Önkormányzata prioritásnak tekinti a helyi kulturális értékeken, igényeken alapuló események, fesztiválok támo-

gátását, a szellemi műhelyek, alkotóközösségek támogatását, a nyilvánosság biztosítását, akulturális területen az infrastruktúra fejlesztését, a kornak megfelelő állagmegóvástól kezdődően a modern technikai vívmányok alkalmazásáig, az esélyegyenlőség megteremtését a kulturális javak elérésében, a generációk együttműködését, egymást támogató, kiegészítő tevékenységét és a jövedelemtermelő (kulturális) turisztikai *termékek* kifejlesztését.

3.3. SWOT

A pályázati kiírásban meghatározott fókuszpontok alapján elkészült a település helyzetfeltáró elemzése, majd ezt követően lezajlott a helyi közösségi helyzetfeltáró műhely. A település szereplőitől kapott információk alapján elkészült a város végleges SWOT elemzése, vagyis meghatározásra kerültek a település erősségei, gyengeségei, a kiaknázható lehetőséget nyújtó tényezők, és a fejlődést gátló veszélyek. A SWOT elemzésben beépítésre kerültek a műhelyen elhangzott információk (dőlt betűvel szerepelnek), ezzel biztosítva helyi szempontok, elvárások és igények megjelenését az elemzésben, megoldást keresve a település problémáira.

Térszerkezeti fókuszpont

Térszerkezet	
Erősségek	Gyengeségek
1. Része a megye központi részét magában foglaló Közép-békési Centrumnak 2. 47-es, a 46-os, valamint a 470-es főközlekedési utak Mezöberényben keresztezik egymást 3. <i>Felújított vasúti fővonal (nemzetközi)</i> 4. <i>Belterületen szilárd burkolatú utak (99%)</i> 5. <i>A város megközelíthetősége jó (vasút, közút)</i>	1. A város vonzaskörzete minimális 2. <i>Autópálya távol van</i>
Lehetőségek	Veszélyek
1. A „kvázi-gyorsvasúti”, azaz a 160 km/h maximális sebességgel közlekedő szerelvények 2. Lehetőséget jelent az M5–M43, valamint az M35–M3 gyorsforgalmi utak elérésére 3. A város kistérségi szerepének erősítése 4. Elkerülő út megépítésével a Városközpont és több településrész átmenő forgalma csökkenhet 5. <i>Határ közelségének kihasználása</i>	1. Megközelíthetőség: az úthálózat fejlesztésre szorul 2. <i>Elkerülő utak, gyorsforgalmi út hiánya</i> 3. <i>Utak rossz állapota (kivéve 47-es)</i> 4. <i>Helyi járatok hiánya (helyi busz nem volt jól kihasználva)</i>

Környezeti fókuszpont

Környezeti adottságok	
Erősségek	Gyengeségek
1. Mezőberény – ipari és kommunális eredetű levegőszennyezettség-mutatói kedvezőek 2. Jelentős öntözővíz- és belvíz-tározó, illetve rekreációs potenciállal 3. A város külterületének nyugati része kiváló termőhelyi adottságú (40-42 AK) 4. Körös közelsége (holtágak) 5. Gyógyvíz 6. Zöldterület aránylag magas 7. Kettő tó 8. Városi liget 9. Wenckheim-Fejérváry-kastély, 10. Nemzetiségi és népi építészeti stílusok gazdag jelenléte 11. Polgári építészet 12. Négy templom 13. Szemétszállítás megoldott 14. Helyi Értéktár megléte, folyamatos feltöltése	1. Templomok (négyből három), kastély felújításra szorulnak 2. Szegregált városrészekben sok a lepusztult épület, lakatlan ingatlan, gondozatlan utcakép 3. Fiatalokat megtartó közösségi terek hiánya 4. Kultéri közösségi terek hiánya 5. Szelektív hulladékgyűjtés több ponton kellene 6. Információs táblák hiánya 7. Meglévő örökség megbecsülésének hiánya
Lehetőségek	Veszélyek
1. Két termálvíz-kút, gyógyvíz 2. Házak és az udvarbelsőik korhű megőrzése 3. Laposi kert fejlesztése 4. Szociális szövetkezet létrehozása, 5. Szemléletváltást segítő programok 6. Városképi kialakítását segítő projektek (üres kirakatok) 7. Aktív pihenést, egészséget megőrző, segítő park, túraútvonal kiépítése 8. Marketing 9. Turisztikai szakemberek képzése 10. Petőfi – kultusz	1. A helyi társadalomból kiszorult, munkanélküli, főként egyedülálló személyek a Laposikertben 2. Wenckheim-Fejérváry-kastély átfogó felújítása elmarad

Kulturális fókuszpont

Kulturális erőforrások	
Erősségek	Gyengeségek
1. A háromnemzetiségű város természeti, épített, szellemi örökségére, gazdag hagyományai 2. Önkormányzati intézmények mellett civil szervezetek, egyházak is szerepet vállalnak a város kulturális életében 3. Az intézményeket megfelelő szakmai végzettségű vezetők irányítják. 4. A dolgozók rendelkeznek a feladat ellátásához szükséges szakmai kompetenciákkal. 5. Jól működő intézmények 6. A művészeti csoportok munkáját elismert, felkészült szakmai vezetők irányítják 7. OPSKK Könyvtár színvonalas több mint 40 ezres könyvállománya (könyvtári egysége) és informatikai rendszere 8. Vonzó, történelmi hagyományokat is megőrző településkép, rendezett, de folyamatos odafigyelést kívánó	1. Csak a közmunka, a kulturális közmunka segítségével lehetséges az egyes közösségi, kulturális területek elvárt módon történő folyamatos üzemeltetése 2. Az épületek állapota, elrendezése nem felel meg a 21. Század kulturális szakterületek ideális befogadó tereinek, 3. A bútorzat egy része elhasznált, elavult, folyamatos karbantartást és felújítást igényelnek 4. Közösségi terek elavultak, hiányosak 5. Fiatal felnőttek nincsenek megszólítva a városi programokban 6. Kulturális intézmények folyamatos forrás-csökkenése 7. Felnőttképzés hiánya, valamint fizetőképes kereslet és érdeklődés hiánya a témában 8. Ifjúsági tér hiánya 9. Idősek közösségi tere sem kül- sem beltéren nem megoldott

településközpont 9. <i>Nemzetiségek aktív kulturális tevékenysége</i> 10. Civil szervezetek nagy száma és aktivitása 11. <i>Egyházak tevékenysége</i> 12. <i>Iskolán kívüli képzési lehetőségek: néptánc, zene, idegen nyelvek</i> 13. <i>Testvérvárosi kapcsolatok</i> 14. <i>Számos, sokszínű és látogatott rendezvények (városi, ill. civil szervezetekben)</i>	10. Szabadtéri tornapálya hiánya
Lehetőségek	Veszélyek
1. Jelentős hazai és Európai Unió pályázati források 2. <i>Célirányos pályázatok felkutatása</i> 3. Kiemelkedő közösségi aktivitás 4. Lelkes a településért tenni akaró civilszervezetek 5. „Kultúr-kocsmá” újraélesztése, 6. Testvérvárosi kapcsolatok kiaknázása, tartalmasabbá tétele 7. Kistérségi programok, fesztiválok, amelyek a helyi értékekre hagyományokra épülnek 8. <i>Felnőttképzés megteremtése</i> 9. <i>Falusi turizmus fejlesztése (disznótoros)</i>	1. Wenckheim-Fejérváry-kastély átfogó felújítása elmarad

Köszolgáltatások fókuszpont

Köszolgáltatások	
Erősségek	Gyengeségek
1. Jól kiépített részben kistérségi feladatokat is ellátó intézményhálózat (igazgatás, szociális ellátás, egészségügy, kormányablak) 2. Minőségi oktatást, tehetséggondozást és felzárkózást megvalósító oktatási hálózat az óvodától a középiskoláig részben kistérségi igényekre is alapozva 3. Versenyképes nyelvi (német, angol) és informatikai képzést biztosító középiskola anyanyelvi tanárokkal, 4. Jelentős számú kollégiumi férőhely 5. <i>60-nál több civil szervezet</i> 6. <i>Mentőállomás épült</i> 7. <i>Kisgyerekek nappali ellátása megoldott (bölcsődék, óvodák)</i>	1. Óvodai egyes tagintézmények teljes rekonstrukciót igényelnek 2. A jelenlegi intézményhálózat fenntartása, az épületek karbantartása, sőt bővítése, fejlesztése indokolt 3. A kijáró onkológus, reumatológiai, nőgyógyászati és neurológiai szakemberek hiánya 4. <i>Sok a magánrendelés</i> 5. <i>Alacsony jövedelmi helyzet</i> 6. <i>Prevenációs programok hiánya</i>
Lehetőségek	Veszélyek
1. Erős kistérségi szintű együttműködés 2. A több településre kiterjedő funkciók ellátása erősíti a város központi funkcióit, növeli kvalifikált munkahelyek számát 3. <i>Társadalmi – köszolgáltatások minőségének fejlesztése</i> 4. Városi együttműködés erősítése 5. <i>Életmódfejlesztés</i> 6. Egészségügyi prevenációs programok szervezése 7. <i>Új szociális otthon építése,</i> 8. <i>Idősek ellátása saját otthonukban</i>	1. A lokális kompetenciák csökkentése 2. <i>Békéscsaba, Békés, Gyula elszívó hatása</i> 3. <i>Iskolákból a gyerekeket elviszik más településekre</i>

Társadalom állapota

Társadalom állapota	
Erősségek	Gyengeségek
1. A lakosság etnikai összetételéből adódó nyitottság, a kisebbségi önkormányzatok és szervezetek (német, szlovák) intenzív kapcsolata anyanemzetükkel 2. 60-nál több civil szervezet	1. Az aktív népesség relatíve alacsony foglalkoztatási mutatói 2. Szegregálódó településrészek tartós fennmaradása, az ott élők társadalmi esélyeinek romlása 3. A városi kezdeményezések nagy része vagy a gyerekeket, vagy az idős korosztályt szólítja meg, 4. A köztes korosztály számára nincsenek széleskörű programok 5. Alacsony jövedelmi helyzet 6. Diploma elértéktelenedése 7. Prevenációs programok hiánya 8. Alacsony jövedelmek 9. Sportlétesítmények száma nem elegendő, a sport infrastruktúra bővítendő
Lehetőségek	Veszélyek
1. Civil szervezetek aktivitása, tenni akarása 2. A hátrányos helyzetű csoportok felkarolása 3. A helyi hagyományok megőrzése 4. Az önkéntesek munkája 5. Városi szintű nyitás a romák felé 6. Városi együttműködés erősítése 7. 3 nemzetiség hagyományai, kultúrája	1. A képzett fiatal munkaerő elvándorlása, 2. Az aktív népesség relatíve rossz foglalkoztatási mutatói 3. A népesség kedvezőtlen demográfiai összetételének állandósulása 4. A városban nyíló karrierpályák elégtelensége, miatt a külső centrumok erősebb vonzása 5. Békéscsaba, Békés, Gyula elszívó hatása munkaerő terén 6. Tájékoztathatlanság: nem jönnek haza a fiatalok, mert nem tudják, hogy milyen lehetőségek vannak itthon 7. Fiatalok elvándorlása 8. A város elöregedése

Gazdaság helyzete fókuszpont

Gazdaság helyzete	
Erősségek	Gyengeségek
1. Viszonylag kedvező vállalkozási aktivitás 2. Az egészségügyi, a személyi szolgáltató tevékenységek palettája, kínálata is kifejezetten széles 3. Mezőgazdaság 4. Megközelíthetőség (vasút, főutak) miatt a vállalkozások elérhetősége jó 5. Fémipar 6. Termálvíz 7. Jelentős a kisvállalkozások száma (kereskedelem, szolgáltatások) 8. Jó minőségű turisztikai szolgáltatások	1. A befektetők vonzására alkalmas ipari ingatlan, előkészített iparterület hiánya (előkészítés alatt) 2. Az aktív népesség relatíve alacsony foglalkoztatási mutatói 3. A mezőgazdasági feldolgozóipar minimális jelenléte 4. Alacsony a 10.000 lakosra jutó vendéglátóhelyek száma 5. Az elavult infrastruktúra és az épületek állaga miatt e barnamezős területet is megújulást kíván 6. Munkahelyek hiánya 7. Megfelelő szakképzéssel rendelkező munkaerő hiánya 8. Feldolgozóipar hiánya 9. Helyi termék piacra juttatása nehezen megoldható 10. Nemzetközi kapcsolatok hiánya

	11. Turisztikai útvonal hiánya 12. Információs táblák hiánya 13. Nincs téliesítve a strand 14. Minőségi termékek hiánya 15. adófizető réteg csökkenése 16. Közfoglalkoztatotti létből nincs kilépési lehetőség 17. Munkahelyteremtő tudás és képesség hiánya 18. Együttműködési készség hiánya, 19. Nincs települési marketing
Lehetőségek	Veszélyek
1. Az élőmunka-igényes biotermelés meghonosítása, a hozzákapcsolódó termelési és értékesítési hálózat kiépítése 2. A korábban virágzó helyi feldolgozó-ipar legalább részleges újjáélesztése 3. Az idegenforgalmi beruházások, fürdőfejlesztés, holtág-rehabilitáció 4. Mind a szálláshely- kapacitások, mind pedig a kínálat és a háttér szolgáltatások területén növelni a turisztikai potenciált 5. <i>Munkahelyteremtés, mely elősegíti a fiatalok helybentartását</i> 6. Magas hozzáadott értékű mezőgazdasági termékek előállítása, termékfejlesztés 7. <i>Turisztikai koncepció megvalósítása: Vízi turizmus jobb kihasználása, sportturizmus, disznótoros turizmus</i> 8. <i>Marketing erősítése</i> 9. Fejlesztések pályázati forrásokból 10. <i>Határ közelségének kihasználása</i> 11. <i>Termálvíz kihasználása (gyógyturizmus)</i> 12. <i>Helyi értéktár termékei</i> 13. <i>Helyi vállalkozások támogatása</i> 14. <i>Helyi piacssarnok fejlesztése</i> 15. <i>Vasút jobb kihasználása szállítmányozás szempontjából</i> 16. <i>Helyi kézműves kultúra erősítése (műhelyek, oktatás, marketing)</i> 17. <i>Sportpályák bővítése, tanuszoda létesítése</i> 18. Helyi kereskedelem beindítása (akár a szociális szövetkezet keretében is) 19. Szakmunkás képzés segítése ösztöndíj programmal	1. A munkahelyek számának csökkenése helyben és az ingázás által elérhető távolságban 2. Turisztikai aktivitást tekintve a lemaradók kategóriájában foglal helyet a város 3. A településről kiingázók zöme fiatal vagy középkorú, relatíve magas közöttük az iskolázottak aránya 4. <i>A főleg képzett munkaerő elvándorlása a bizonytalan jövőképe miatt</i>

Összegző SWOT

Összegzés	
Erősségek	Gyengeségek
1. Része a megye központi részét magában foglaló Közép-békési Centrumnak 2. Jól kiépített részben kistérségi feladatokat is ellátó intézményhálózat 3. A háromnemzetiségű város természeti,	1. A város vonzáskörzete minimális 2. A befektetők vonzására alkalmas ipari ingatlan, előkészített iparterület hiánya (előkészítés alatt) 3. A jelenlegi intézményhálózat fenntartása, az épületek karbantartása, sőt bővítése, fejlesztése

épített, szellemi örökségére, gazdag hagyományai 4. <i>Jó minőségű turisztikai szolgáltatások</i> 9. <i>Mezőgazdaság</i> 5. <i>Wenckheim-Fejérváry-kastély,</i> 6. <i>Nemzetiségi és népi építészeti stílusok gazdag jelenléte</i> 7. <i>Civil szervezetek nagy száma és aktivitása</i>	tése indokolt 4. Szegregálódó településrészek tartós fennmaradása, az ott élők társadalmi esélyeinek romlása 5. Az épületek állapota, elrendezése nem felel meg a 21. század kulturális szakterületek ideális befogadó tereinek 6. <i>Megfelelő szakképzéssel rendelkező munkaerő hiánya</i> 7. <i>Fiatalokat megtartó közösségi terek hiánya</i> 8. <i>Meglévő örökség megbecsülésének hiánya</i> 9. <i>Fiatalfelnőttek nincsenek megszólítva a városi programokban</i> 10. <i>Ifjúsági tér hiánya</i>
Lehetőségek	Veszélyek
1. A város kistérségi szerepének erősítése 2. A hátrányos helyzetű csoportok felkarolása 3. A helyi hagyományok megőrzése 4. Mind a szálláshely- kapacitások, mind pedig a kínálat és a háttér szolgáltatások területén növelni a turisztikai potenciált 5. <i>Aktív pihenést, egészséget megőrző, segítő park, túraútvonal kiépítése</i> 6. <i>„Kultúr-kocsmá” újraélesztése,</i> 7. <i>Kistérségi programok, fesztiválok, amelyek a helyi értékekre hagyományokra épülnek</i> 8. <i>Egészségügyi prevenciós programok szervezése</i> 9. <i>Városi együttműködés erősítése</i> 10. <i>Városi szintű nyitás a romák felé</i>	1. A helyi társadalomból kiszorult, munkanélküli, főként egyedülálló személyek a Laposikertben 2. Turisztikai aktivitást tekintve a lemaradók kategóriájában foglal helyet a város 3. <i>Megközelíthetőség: az úthálózat fejlesztésre szorul</i> 4. <i>Fiatalok elvándorlása</i> 5. <i>A város elöregedése</i>

SWOT-2 mátrix

A SWOT-2 mátrix olyan stratégiai tervezőeszköz, mellyel a SWOT szempontú elemzéseket követően a meghatározó belső tulajdonságok (erősségek és gyengeségek), valamint a külső tényezők (lehetőségek és veszélyek) összevetésével azonosítjuk a lehetséges stratégiai cselekvési irányokat.

SWOT 2 elemzés		Belső tényezők elemzése	
		Erősségek	Gyengeségek
Külső tényezők elemzése	Lehetőségek	Aktív stratégiát támogató elemek	Fejlesztést, változásorientált stratégiát támogató elemek
		A háromnemzetiségű város természeti, épített, szellemi örökségének és gazdag hagyományainak fejlesztésével, az önkormányzati intézmények mellett civil szervezetek, egyházak szerepének megerősítésével a város kulturális potenciáljának növelése. A kulturális vonzerő megnövelésével a helyi munkahelyek bővítése, képzett fiatalok helyben maradásának elősegítése.	A kulturális terek kialakításával a fiatalok kulturált szórakozási lehetőségeinek megteremtése, közteretközponti szerepük erősítése. Civil szervezetek további megerősítésével a közösségi aktivitás növelése, és a hátrányos helyzetű lakosság bevonása és integrálása, szociális gondoskodás kiterjesztése.

Veszélyek	Kockázatcsökkentő stratégiát támogató elemek	Védekező, elkerülő stratégiát támogató elemek
	A helyi foglalkoztatottsági szint emelése az kulturális és közösségi szerepkör növelésével. Kulturális és közösségi területeken végrehajtott fejlesztésekkel a szolgáltatási szektor megerősödik, így a településen foglalkoztatottak száma növekszik, illetve a szolgáltató vállalkozások megerősödnek, növelve a népességmegtartó potenciálját a városnak.	A települési és kulturális marketing eszközök hatékony alkalmazásával a részleges földrajzi elszigeteltséget oldani és az ebből való kitörés lehetőségét biztosítani. A pályázati források biztosítják a szükséges fejlesztéseket, az elavult kulturális terek megújítását, az anyagi és szakmai háttérrel, így a hatékonyságot.

3.4. Fejlesztési szükségletek azonosítása

A helyzetfeltárás fejezetben a megadott területek alapján feltárt helyzetkép, valamint a SWOT megalkotását követően, a város erősségei, gyengeségei és lehetőségei (fejlesztési területek), valamint a fennálló veszélyek azonosításra kerültek, és így a SWOT mátrixban meghatározhatóvá váltak a fejlesztési stratégia fő irányvonalai. A fejlesztési stratégia fő irányvonalainak meghatározása Mezőberény város közösségének elképzeléseinek is alapul, mivel a helyzetfeltárásban és a SWOT meghatározásában a város szereplőitől kapott információk is beépítésre kerültek.

A helyzetfeltárás és a SWOT mátrix alapján az alábbi stratégiai lépések váltak szükségessé.

Offenzív stratégia

A háromnemzetiségű város természeti, épített, szellemi örökségének és gazdag hagyományainak fejlesztésével, az önkormányzati intézmények mellett civil szervezetek, egyházak szerepének megerősítésével a város kulturális potenciáljának növelése. A turisztikai vonzerő megnövelésével a helyi munkahelyek bővítése, képzett fiatalok helyben maradásának elősegítése.

Fejlesztő stratégia

A kulturális terek kialakításával a fiatalok kulturált szórakozási lehetőségeinek megteremtése, körzetközponti szerepkör erősítése. A civil szervezetek további megerősítésével a közösségi aktivitás növelése, és a hátrányos helyzetű lakosság bevonása és integrálása, szociális gondoskodás kiterjesztése.

Kockázatcsökkentő stratégia

A helyi foglalkoztatottsági szint emelése az idegenforgalomhoz kötődő fejlesztések megvalósításával. Kulturális és közösségi területen végrehajtott fejlesztésekkel a szolgáltatási szektor megerősödik, így a településen foglalkoztatottak száma növekszik, illetve a szolgáltató vállalkozások megerősödnek, növelve a népességmegtartó potenciálját a városnak.

Védekező, elkerülő stratégia

A települési és kulturális marketing eszközök hatékony alkalmazásával a részleges földrajzi elszigeteltséget oldani és az ebből való kitörés lehetőségét biztosítani. A pályázati források biztosítják a szükséges fejlesztéseket, az elavult kulturális terek megújítását, az anyagi és szakmai háttérrel, így a hatékonyságot.

Fejlesztési szükségletek

A SWOT analízis áttekintése után egyértelműen megállapítható, hogy Mezőberény számos erősséggel rendelkezik, melyek megfelelő kihasználását valamelyest megnehezítik a város gyengeségei. A város egyik erőssége, hogy része a megye központi részét magában foglaló Közép-békési Centrumnak. (Térszerkezet: E1) A város közúti és vasúti megközelítése is jó (E2, E3, E5). A település azonban a jó megközelítésből adódó erősségeit nem tudja kellőképpen kihasználni. A város vonzáskörzete minimális (GY1), sok szempontból a település lakossága kerül más városok vonzása alá.

A település kiváló minőségű termőtalajjal (Környezeti adottságok: E3) zöldterületekkel, vizes élőhelyekkel (E4, E6) valamint az arisztokrata, polgári, egyházi, és népi építészeti értékekkel rendelkezik (E9, E10, E11, E12). Problémát jelent viszont az épített örökség nem megfelelő szintű megbecsülése (GY7) az épített örökség épületeinek egy része felújításra szorul (GY1). Több szempontból is veszélyt jelent, ha a munkanélküli, sokszor egyedülálló, helyi társadalomból kiszorult embereket nem sikerül reintegrálni (GY2, L1).

Mezőberény egyik legfontosabb erősséget jelentik a háromnemzetiségű város gazdag kulturális építészeti és gasztronómiai hagyományai (Kulturális erőforrások: E1), a gazdag kulturális örökséget jól működő intézmények és sok aktív civil szervezet ápolja (E5, E6, E10). Azonban az épületek állapota, elrendezése nem felel meg a 21. század kulturális szakterületek ideális befogadó tereinek (GY2). Nincsen megfelelő ifjúsági közösségi tér (GY8), nincsenek fiatal felnőtteket megszólító közösségi programok. Ezeken a problémákon segíthet a „kulturkocsmá” újraindítása (L5).

A várost közszolgáltatások szempontjából jól kiépített, részben kistérségi feladatokat is ellátó intézményhálózat jellemzi (Közszolgáltatások: E1) Minőségi oktatást, tehetséggondozást és felzárkózást megvalósító oktatási hálózat az óvodától a középiskoláig (E2). Szükség volna a jelenlegi intézmények karbantartására, bővítésére és fejlesztésére (GY2). A városi közszolgáltatások javítása részben a városi együttműködések erősítésével oldható meg (L4).

A település gazdag három nemzetiségű kulturális hagyománya a település jelenlegi társadalmának nyitottságában is megmutatkozik. (Társadalom: E1) Ennek a gazdag befogadó társadalmi hagyománynak a mobilizálására több szempontból is szükség van. A település társadalmának két kiemelkedő fontosságú problémája van. Egyik a hátrányos helyzetű csoportok szegregálódása és kiszakadása a helyi társadalomból (GY2), a másik a képzett fiatalok elvándorlása (V1). A kulturális örökség mobilizálásával, és ezzel párhuzamosan az aktív közösségi lét lehetőségeinek megteremtésével, mindkét fő problémán segíteni lehet. (L2, L3, L5).

A gazdag mezőgazdasági, kulturális gasztronómiai hagyománynak a helyi gazdaság erejét csak korlátozottan képesek növelni, mivel hiányoznak azok a feldolgozó és szolgáltató hálózatok, amelyek ezeket az értékeket közvetlenül „fogyaszthatóvá” tudják tenni (Gazdaság GY3, GY4).

Összességében elmondható, hogy a település a gazdag kulturális, nemzetiségi és gasztronómiai hagyományaiból, valamint a település fekvéséből és a környezetéből eredő értékeket csak korlátozottan tudta kihasználni. Ennek egyik oka, hogy hiányzik az az infrastruktúra és szolgáltatásrendszer, amely a helyi értékeket a XXI. századi elvárásoknak megfelelően teszi átélhetővé, így vonva be a helyi társadalom széles köreit a hagyományok megélésének és alakításának élményébe. Fontos hogy a helyi értékek átélését és célzó tevékenységek célzottan nyissanak a fiatal felnőttek valamint a leszakadó csoportok felé, így erősítve a helyi társadalom integráltságát.

4. A stratégia jövőképe

Mezőberény a soknemzetiségű népművészeti értékeit őrző, és a 21. század kulturális kihívásainak megfelelő város

Mezőberény megőrizve mezővárosi jellegét a térség kiemelkedő szereplője és vonzó idegenforgalmi központja legyen. Nemzetiségi hagyományokra épülő népművészeti értékeit megőrző turisztikai, kulturális központi jellege mellett Mezőberény minden polgára számára nyitott, nyüzsgő, elbűvölő közösségi terekkel rendelkezzen, amelyek széleskörű, színvonalas kulturális és szabadidős lehetőségeket biztosítanak.

Gazdasági fejlődését megalapozó agrárgazdaságaival, a feldolgozóiparával, valamint a szolgáltató és ipari vállalkozásaival hozzájárul a szakképzett mezőberényi munkavállalók helyben tartásához, munkahelyek létrehozásával pedig a mezőberényi lakosság és a város vonzáskörzetében élő emberek foglalkoztatásához.

Mezőberény a megújuló energiákat széleskörűen felhasználó településként a lakosság energia- és környezettudatos magatartásával meg tud felelni a klímaváltozásból fakadó kihívásoknak. A természeti erőforrások hatékony felhasználása mellett pedig a környezettudatos szemléletet megerősítve óvja és gondozza környezetét.

A lakossági egészségügyi szakellátások kiépítésével, a szociális ellátások fejlesztésével, az idősek otthoni ellátásának biztosításával és a fogyatékkal élők ellátásának fejlesztésével, roma közösség integrációjával hozzájárul a településen élők életminőségének javításához, a társadalmi különbségek csökkentéséhez.

Mezőberény küldetése az, hogy a meglévő értékekre épülő kulturálisan aktív és gazdaságilag fejlődő, környezettudatos, értékmegőrző és értékteremtő nyitott közösségként képessé váljon az itthon maradást lehetőségét felkínálni a város fiataljai és felnővekvő nemzedékei számára, ezáltal a 21. század kulturális, természeti és társadalmi kihívásainak megfelelő élhető, lendületes, nyüzsgő kisvárossá váljon.

5. A stratégia célhierarchiája

Jövőkép

Jövőkép

Mezőberény a soknemzetiségű népművészeti értékeit őrző, és a 21. század kulturális kihívásainak megfelelő város

Mezőberény megőrizve mezővárosi jellegét a térség kiemelkedő szereplője és vonzó idegenforgalmi központja legyen. Nemzetiségi hagyományokra épülő népművészeti értékeit megőrző turisztikai, kulturális központi jellege mellett Mezőberény minden polgára számára nyitott, nyüzsgő, elbűvölő közösségi terekkel rendelkezzen, amelyek széleskörű, színvonalas kulturális és szabadidős lehetőségeket biztosítanak.

Gazdasági fejlődését megalapozó agrárgazdaságaival, a feldolgozóiparával, valamint a szolgáltató és ipari vállalkozásaival hozzájárul a szakképzett mezőberényi munkavállalók helyben tartásához, munkahelyek létrehozásával pedig a mezőberényi lakosság és a város vonzáskörzetében élő emberek foglalkoztatásához.

Mezőberény a megújuló energiákat széleskörűen felhasználó településként a lakosság energia- és környezettudatos magatartásával meg tud felelni a klímaváltozásból fakadó kihívásoknak. A természeti erőforrások hatékony felhasználása mellett pedig a környezettudatos szemléletet megerősítve óvja és gondozza környezetét.

A lakossági egészségügyi szakellátások kiépítésével, a szociális ellátások fejlesztésével, az idősek otthoni ellátásának biztosításával és a fogyatékkal élők ellátásának fejlesztésével, roma közösség integrációjával hozzájárul a településen élők életminőségének javításához, a társadalmi különbségek csökkentéséhez.

Mezőberény küldetése az, hogy a meglévő értékekre épülő kulturálisan aktív és gazdaságilag fejlődő, környezettudatos, értékmegőrző és értékteremtő nyitott közösségként képessé váljon az itthon maradást lehetőségét felkínálni a város fiataljai és felnövekvő nemzedékei számára, ezáltal a 21. század kulturális, természeti és társadalmi kihívásainak megfelelő élhető, lendületes, nyüzsgő kisvárossá váljon.

Átfogó célok

A Mezőberényi Helyi Akciócsoport Helyi Közösségi Fejlesztési Stratégiájának átfogó céljai megegyeznek a Területfejlesztési Operatív Program 7. prioritásának átfogó céljaival.

Átfogó célok	
1.	A helyi közösségek részvételének és tudatosságának fokozása
2.	A helyi társadalom megújítása
3.	A helyi és közösségalapú gazdaságfejlesztés

Specifikus célok

Sorszám	Specifikus célok	Eredménymutató megnevezése	Eredményérték
1.	Az értékteremtés és a kulturális örökség városa	Az önkormányzati, ill. társadalmi partnerek vagy nem önkormányzati szervezetek által a HFS (HKFS) keretében tervezett és végrehajtott programok száma (db)	20-30
		Közösségi szinten irányított városi helyi fejlesztési stratégiával érintett települések lakosság száma	10.345 fő
2.	Az együtt élő generációk városa	Az önkormányzati, ill. társadalmi partnerek vagy nem önkormányzati szervezetek által a HFS (HKFS) keretében tervezett és végrehajtott programok száma (db)	20-30
		Közösségi szinten irányított városi helyi fejlesztési stratégiával érintett települések lakosság száma	10.345 fő

Sorszám	Specifikus célok	Eredménymutató megnevezése	Eredményérték
3.	A jóllét és a befogadás városa	Az önkormányzati, ill. társadalmi partnerek vagy nem önkormányzati szervezetek által a HFS (HKFS) keretében tervezett és végrehajtott programok száma (db) Közösségi szinten irányított városi helyi fejlesztési stratégiával érintett települések lakosság száma	20-30 10.345 fő

A SPECIFIKUS CÉLOK INDOKLÁSA

Az értékteremtés és a kulturális örökség városa specifikus cél

A többnemzetiségű kulturális háttérrel rendelkező társadalmi csoportok, erős kulturális hagyományok jellemzik a települést, viszont a közösségi tevékenységekre alkalmas tér elavult vagy kicsi, a kulturális fejlesztések a város vonzerejének növekedését szolgálják. Cél a helyi társadalom minden rétegének és korosztályának megfelelő közösségi és kulturális szolgáltatások kialakítása, amely magába foglalja mind a meglévő, e célt szolgáló terek fejlesztését, mind a szolgáltatások palettájának bővítését is.

Az együtt élő generációk városa specifikus cél

Gyermekeknek és időseknek szóló programok mind az intézmények, mind a civil szervezetek kínálatában szerepelnek, de a fiatal felnőtteknek szóló programok kevésbé találhatók meg ebben a kínálatban. Így a fiatal felnőttek a szomszédos nagyobb települések szolgáltatásait veszik igénybe, ami hozzájárul az elvándorlásukhoz. Az idősek által felhalmozott tudásanyag átadásának biztosítása a fiatalabb generációk számára hozzájárulhat a településen élő fiatalok helyi identitásának a növeléséhez. Cél a településen élő különböző generációs vagy érdeklődésű csoportok együttműködésének bővítése, támogatása, ezen feltételek biztosítása.

A jóllét és a befogadás városa specifikus cél

A többféle nemzetiségi hagyományt ápoló társadalmi csoport együttélése példás, viszont sok problémát okoz az elszegényedés, ami különösen egy kulturális csoportot érint. Fontos szempont, hogy minden a településen élő csoport aktív részese legyen a közösségi tevékenységeknek, részesüljenek azok támogatásából, eredményeiből. Cél az együttélés és a befogadás jó példájának és előnyeinek kiterjesztése minden kulturális csoport számára.

BEVONHATÓ EGYÉB FORRÁSOK MEGNEVEZÉSE

- Emberi Erőforrás Fejlesztési Operatív Program: Gyarapodó tudástőke prioritási tengely; 3.3. A neveléshez és képzéshez való hozzáférés biztosítása a nem formális és informális tanulási formákon keresztül és 3.7. Az emberi erőforrás fejlesztése az egész életen át tartó tanulás eszközeivel, valamint a Az infrastrukturális beruházások a gyarapodó tudástőke érdekében prioritás tengely 4.1. A köznevelést és a nem formális képzést szolgáló infrastrukturális fejlesztések.
- Terület- és Településfejlesztési Operatív Program: megyei és helyi emberi erőforrás fejlesztések, foglalkoztatás-ösztönzés és társadalmi együttműködés prioritási tengely 5. A foglalkoztathatóság javítása és a helyben, a helyi és térségi gazdasági szereplők által foglalkoztatottak számának növelése
- Gazdaságfejlesztési és Innovációs Operatív Program: GINOP 6 Versenyképes munkaerő prioritási tengely

Műveletek

Sorszám	Művelet	Melyik specifikus célhoz tartozik		
		1.	2.	3.
1.	Közösségi és kulturális terek kialakítása, fejlesztése	X		
2.	Kulturális és közösségi programok támogatása	X		
3.	Hagyományokon, helyi értékeken és helyi örökségen alapuló fejlesztések, közösségi gazdaságfejlesztés	X		
4.	Kulturális társadalomfejlesztési programok: Intra- és intergenerációs fejlesztések, társadalmi inklúzióval és integrációval kapcsolatos programok		X	
5.	A város vonzerejét javító kulturális és szabadidős fejlesztések			X
6.	Kulcsprojekt: Népművészeti-Nemzetiségi-Gasztronómiai Hagyományok Háza	X		
7.	Kulcsprojekt: művelődési ház magastető ráépítés	X		

6. Cselekvési terv

6.1. A beavatkozási területek/műveletek leírása

6.1.1. Közösségi és kulturális terek kialakítása, fejlesztése

Megnevezés: Közösségi és kulturális terek kialakítása, fejlesztése

Indoklás, alátámasztás: Mezőberényben nincs megfelelő fiatalok, fiatal felnőttek igényeit a 21. század színvonalán kiszolgálni képes közösségi tér. Így sok fiatal a közeli városokban (Békéscsabán, Gyulán, Békésen) veszi igénybe ezeket a szolgáltatásokat. Így Mezőberény-nel való kapcsolatuk lazul, a helyi társadalomba való integráltságuk csökken. A projekt ezt a negatív folyamatot igyekszik megfordítani. Közösségi terek kialakítása és fejlesztése keretében külső és belső nyílt és zárt terek kialakítása és fejlesztésre történik. A projektekhez jellemzően ESZA fejlesztésű projekt is kapcsolódik a programokkal való hatékony feltöltés és a fenntarthatóság érdekében.

Specifikus cél: 1. Az értékteremtés és a kulturális örökség városa

Támogatható tevékenységek: A művelet keretében támogatásban részesülnek azok a tevékenységek, amelyek a városban különböző közösségi terek fejlesztését, valamint újak kialakítását és működtetését célozzák meg. A művelet hozzájárul a meglévő közösségi terek fejlesztéséhez, valamint újak kialakításához és működtetéséhez. Támogatható a közösségi terek fejlesztéséhez, kialakításához és működtetéséhez szükséges eszközök és berendezések beszerzése vagy bérlete, ingatlan átalakítások, a szervezetek ehhez a beavatkozáshoz kapcsolódó bérköltsége, rendezvények, konferenciák és szakmai események szervezése, kommunikációs és marketing tevékenység.

Kiegészítő jelleg, lehatárolás: A beavatkozási terület az EFOP Együttműködő társadalom 1. prioritási tengelyén belül, a 9. tematikus célkitűzés (A társadalmi együttműködés előmozdítása és a szegénység, valamint a hátrányos megkülönböztetés elleni küzdelem) elérését is célozza. A beruházási prioritáson belül az 1.2 „A család társadalmi szerepének megerősítése, továbbá a gyermekek és fiatalok képességeinek kibontakoztatása” és az 1.3 „Társadalmi együttélés erősítése” intézkedéseken belül „a fiatalok vidéken, helyben maradásának, aktivitásának, valamint az ezzel kapcsolatos disszemináció támogatása és a közösségi szerepvál-

lalás erősítése az önkéntesség, a karitatív munka előmozdítása és a civil társadalom megerősítése által” elnevezésű főbb beavatkozásokhoz kapcsolódik.

Célcsoport: A helyi felhívás keretében támogatásban részesülnek a közösségi tereket már működtető, illetve újak kialakítását célul tűző csoportok, közösségek és szervezetek, intézmények, különös tekintettel az újonnan létrejövő innovatív kezdeményezéseket megvalósítók. A beavatkozás végső célcsoportja a szervezetek szolgáltatásai által elért személyek. A felhívás a város teljes területét érinti, korosztályi megkötés nélkül. HACS munkaszervezete nem kedvezményezettje a helyi felhívásnak.

Kiválasztási kritériumok, alapelvek:

- A tervezett program célja a közösségi tér kialakítása és működtetése, a közösség-építő tevékenység bemutatása legyen,
- Részletes programterv benyújtása
- Részletes költségterv benyújtása
- Kizárólag Mezőberény város területén megvalósuló rendezvény támogatható
- Építési tervek, szükség esetén engedélyek
- Formálják és hozzák össze a közösséget, erősítsék az együvé tartozást és a helyi identitást és a népesség megtartó erőt

A művelet megvalósítására elkülönített keretösszeg: TOP-7.1.1-16 ERFA: 44.877.375 Ft

- tervezett önerő: 0 Ft
- támogatás: 100 %
- támogatott pályázatok várható száma min. 3 – max. 15 db
- az igényelhető vissza nem térítendő támogatás összege: min. 3.000.000 Ft – max. 20.000.000 Ft

Az egy szervezet számára biztosított támogatás összegének, vagy az önkormányzat esetén a számára biztosított összes támogatás arányának maximuma: 100 %

Tervezett időintervallum: 2018. január 1 – 2019. december 31.

6.1.2. Kulturális és közösségi programok támogatása

Megnevezés: Kulturális és közösségi programok támogatása

Indoklás, alátámasztás: Mezőberényben jelenleg nincsenek olyan programok, amelyek a fiatal felnőttek megszólítását célozzák, így a város közösségi életéből kiesik az a korosztály, amely a település generációi között összekötő kapcsot képezhetne. A beavatkozás célja ilyen társadalmi integrációt segítő kulturális és közösségi programok szervezése. Ilyenek például a különböző versenyek, közösségi rendezvények.

Specifikus cél: 1. Az értékteremtés és a kulturális örökség városa

Támogatható tevékenységek: A művelet keretében azon tevékenységek támogathatók, amelyekben a megvalósítók a kulturális és közösségi tevékenységek bővítését tűzik ki célul, különös tekintettel, ha ezt innovatív módon valósítják meg. A művelet hozzájárul a település hasznos szabadidő eltöltés lehetőségeinek a bővítéséhez, a településen élők életminőségének a javításához, valamint a helyi közösség aktív részvételével létrehozott értékek bővüléséhez. Támogatható a kulturális és közösségi célú rendezvények megtartásához szükséges eszközök és berendezések beszerzése vagy bérlete, a szervezetek ehhez a beavatkozáshoz kapcsolódó bérköltsége, rendezvények, konferenciák és szakmai események szervezése, a létrejött eredmények bemutatása és gyűjtése, kommunikációs és marketing tevékenység.

Kiegészítő jelleg, lehatárolás: A beavatkozási terület az EFOP Együttműködő társadalom 1. prioritási tengelyén belül, a 9. tematikus célkitűzés (A társadalmi együttműködés előmozdítása és a szegénység, valamint a hátrányos megkülönböztetés elleni küzdelem) elérését is célozza. A beruházási prioritáson belül az 1.2 „A család társadalmi szerepének megerősítése, továbbá a gyermekek és fiatalok képességeinek kibontakoztatása” és az 1.3 „Társadalmi együttélés erősítése” intézkedéseken belül „a fiatalok vidéken, helyben maradásának, aktívi-

tásának, valamint az ezzel kapcsolatos disszemináció támogatása és a közösségi szerepvállalás erősítése az önkéntesség, a karitatív munka előmozdítása és a civil társadalom megerősítése által” elnevezésű főbb beavatkozásokhoz kapcsolódik.

Célcsoport: A felhívás keretében támogatásban részesülnek a helyi kulturális és közösségi tevékenységet célul tűző csoportok, közösségek és szervezetek, intézmények, az általuk elért személyek. A felhívás a város teljes területét érinti, korosztályi megkötés nélkül. HACS munkaszervezete nem kedvezményezettje a helyi felhívásnak.

Kiválasztási kritériumok, alapelvek:

- A tervezett program célja a kulturális és közösségi tevékenység/rendezvény bemutatása legyen, amely történhet innovatív, újszerű módon is
- Részletes programterv benyújtása
- Részletes költségterv benyújtása
- Kizárólag Mezőberény város területén megvalósuló rendezvény támogatható
- Formálják és hozzák össze a közösséget, erősítsék az együvé tartozást és a helyi identitást és a népesség megtartó erőt

A művelet megvalósítására elkülönített keretösszeg: TOP-7.1.1-16 ESZA: 29.500.000 Ft

- tervezett önerő: 0 Ft
- támogatás: 100 %
- támogatott pályázatok várható száma min. 6 – max. 59 db
- az igényelhető vissza nem térítendő támogatás összege: min. 500.000 Ft – max. 5.000.000 Ft

Az egy szervezet számára biztosított támogatás összegének, vagy az önkormányzat esetén a számára biztosított összes támogatás arányának maximuma: 100 %

Tervezett időintervallum: 2018. január 1 – 2020. december 31.

6.1.3. Hagyományokon, helyi értékeken és helyi örökségen alapuló fejlesztések, közösségi gazdaságfejlesztés

Megnevezés: Hagyományokon, helyi értékeken és helyi örökségen alapuló fejlesztések

Indoklás, alátámasztás: A művelet keretében célunk a város olyan értékeinek megerősítése, amelyek a történelmi, kulturális és vallási hagyományai határozzák meg. A projektek keretében olyan programok, konferenciák, táborok, képzések megvalósítását tervezzük, amelyek egyrészt a hagyományörzés, másrészt az értékmegőrzés és értékteremtés szempontjából kiemelten fontosak és/vagy képzésekkel, tanulmányutakkal, tapasztalatcserével, kompetenciafejlesztéssel és innovációval segítik a közösségi gazdaság fejlesztését.

Specifikus cél: 1. Az értékteremtés és a kulturális örökség városa

Támogatható tevékenységek: A művelet keretében azon tevékenységek támogathatók, amelyekben a megvalósítók a hagyományok és helyi értékek fejlesztő tevékenységeinek bővítését, valamint a közösségi gazdaság fejlesztését tűzik ki célul, különös tekintettel, ha ezt innovatív módon valósítják meg. A művelet hozzájárul a település kulturális hagyományok bemutatásának és ápolásának bővítéséhez, a településen élők életminőségének a javításához, valamint a helyi közösség aktív részvételével létrehozott értékek bővüléséhez. Támogatható a hagyományok és helyi értékek fejlesztését, valamint a közösségi gazdaságfejlesztést célul tűző programok, fejlesztések megtartásához szükséges eszközök és berendezések beszerzése vagy bérlése, a szervezetek ehhez a beavatkozáshoz kapcsolódó bérköltsége, rendezvények, konferenciák és szakmai események szervezése, a létrejött eredmények bemutatása és gyűjtése, kommunikációs és marketing tevékenység.

Kiegészítő jelleg, lehatárolás: A beavatkozási terület az EFOP Együttműködő társadalom 1. prioritási tengelyén belül, a 9. tematikus célkitűzés (A társadalmi együttműködés előmozdítása és a szegénység, valamint a hátrányos megkülönböztetés elleni küzdelem) elérését is célozza. A beruházási prioritáson belül az 1.2 „A család társadalmi szerepének megerősítése, továbbá a gyermekek és fiatalok képességeinek kibontakoztatása” és az 1.3 „Társadalmi

együttélés erősítése” intézkedéseken belül „a fiatalok vidéken, helyben maradásának, aktivitásának, valamint az ezzel kapcsolatos disszemináció támogatása és a közösségi szerepvállalás erősítése az önkéntesség, a karitatív munka előmozdítása és a civil társadalom megerősítése által” elnevezésű főbb beavatkozásokhoz kapcsolódik.

Célcsoport: A felhívás keretében támogatásban részesülnek a helyi hagyományok és értékek és/vagy a közösségi gazdaság fejlesztését célul tűző csoportok, közösségek és szervezetek, intézmények, az általuk elért személyek. A felhívás a város teljes területét érinti, korosztályi megkötés nélkül. HACS munkaszervezete nem kedvezményezettje a helyi felhívásnak.

Kiválasztási kritériumok, alapelvek:

- A tervezett program célja a hagyományokon, helyi értékeken alapuló fejlesztés bemutatása legyen, amely történhet innovatív, újszerű módon is
- Részletes programterv benyújtása
- Részletes költségterv benyújtása
- Kizárólag Mezőberény város területén megvalósuló rendezvény támogatható
- Formálják és hozzák össze a közösséget, erősítsék az együvé tartozást és a helyi identitást és a népesség megtartó erőt

A művelet megvalósítására elkülönített keretösszeg: TOP-7.1.1-16 ESZA: 29.500.000 Ft

- tervezett önerő: 0 Ft
- támogatás: 100 %
- támogatott pályázatok várható száma min. 6 – max. 59 db
- az igényelhető vissza nem térítendő támogatás összege: min. 500.000 Ft – max. 5.000.000 Ft

Az egy szervezet számára biztosított támogatás összegének, vagy az önkormányzat esetén a számára biztosított összes támogatás arányának maximuma: 100 %

Tervezett időintervallum: 2018. január 1 – 2020. december 31. az ütemezés folyamatos

6.1.4. Kulturális társadalomfejlesztési programok: Intra- és intergenerációs fejlesztések, társadalmi inklúzióval és integrációval kapcsolatos programok

Megnevezés: Kulturális társadalomfejlesztési programok: Intra- és intergenerációs fejlesztések, társadalmi inklúzióval és integrációval kapcsolatos programok

Indoklás, alátámasztás: Célunk olyan a helyi lakosság szabadidejének hasznos eltöltését segítő programok, képzések megszervezése, lebonyolítása, amelyek a település minden generációját egyszerre szólítják meg, a közös tevékenység élményével ismertette meg a résztvevőket.

Specifikus cél: 2. Az együtt élő generációk városa

Támogatható tevékenységek: A művelet keretében azon tevékenységek támogathatók, amelyekben a megvalósítók a generációs és generációk közötti együttműködések és/vagy integrációs és/vagy inklúziós tevékenységeinek bővítését tűzik ki célul, különös tekintettel, ha ezt innovatív módon valósítják meg. A művelet hozzájárul a településen zajló generációs és generációk és a különböző társadalmi rétegek közötti együttműködések bővítéséhez, a településen élők életminőségének a javításához, valamint a helyi közösség aktív részvételével létrehozott értékek bővüléséhez. Támogatható a fentiekben felsorolt területek fejlesztését célul tűző rendezvények megtartásához szükséges eszközök és berendezések beszerzése vagy bérlése, a szervezetek ehhez a beavatkozáshoz kapcsolódó bérköltsége, rendezvények, konferenciák és szakmai események szervezése, a létrejött eredmények bemutatása és gyűjtése, kommunikációs és marketing tevékenység.

Kiegészítő jelleg, lehatárolás: A beavatkozási terület az EFOP Együttműködő társadalom 1. prioritási tengelyén belül, a 9. tematikus célkitűzés (A társadalmi együttműködés előmozdítása és a szegénység, valamint a hátrányos megkülönböztetés elleni küzdelem) elérését is

célozza. A beruházási prioritáson belül az 1.2 „A család társadalmi szerepének megerősítése, továbbá a gyermekek és fiatalok képességeinek kibontakoztatása” és az 1.3 „Társadalmi együttélés erősítése” intézkedéseken belül „a fiatalok vidéken, helyben maradásának, aktivitásának, valamint az ezzel kapcsolatos disszemináció támogatása és a közösségi szerepvállalás erősítése az önkéntesség, a karitatív munka előmozdítása és a civil társadalom megerősítése által” elnevezésű főbb beavatkozásokhoz kapcsolódik.

Célcsoport: A felhívás keretében támogatásban részesülnek a településen működő generációs és generációk közötti együttműködések fejlesztését célul tűző csoportok, közösségek és szervezetek, intézmények, az általuk elért személyek. A felhívás a város teljes területét érint, korosztályi megkötés nélkül. HACS munkaszervezete nem kedvezményezettje a helyi felhívásnak.

Kiválasztási kritériumok, alapelvek:

- A tervezett program célja a generációs és generációk közötti együttműködésen alapuló fejlesztés bemutatása legyen, amely történhet innovatív, újszerű módon is
- Részletes programterv benyújtása
- Részletes költségterv benyújtása
- Kizárólag Mezőberény város területén megvalósuló rendezvény támogatható
- Formálják és hozzák össze a közösséget, erősítsék az együvé tartozást és a helyi identitást és a népesség megtartó erőt

A művelet megvalósítására elkülönített keretösszeg: TOP-7.1.1-16 ESZA: 24.250.000 Ft

- tervezett önerő: 0 Ft
- támogatás: 100 %
- támogatott pályázatok várható száma min. 5 – max. 49 db
- az igényelhető vissza nem térítendő támogatás összege: min. 500.000 Ft – max. 5.000.000 Ft

Az egy szervezet számára biztosított támogatás összegének, vagy az önkormányzat esetén a számára biztosított összes támogatás arányának maximuma: 100 %

Tervezett időintervallum: 2018. január 1 – 2020. december 31. az ütemezés folyamatos

6.1.5. A város vonzerejét javító kulturális és szabadidős fejlesztések

Megnevezés: A város vonzerejét javító kulturális és szabadidős fejlesztések

Indoklás, alátámasztás: Mezőberény jelenleg is számos jelentős kulturális értékkel rendelkezik. Cél ezeknek az értékeknek a bemutatása, amelyek megismerésével nemcsak az itt lakók és az ide látogatók élményei gazdagodnak, hanem hozzájárul a településről alkotott pozitív kép erősítéséhez is. Különböző turisztikai attrakciók elhelyezését tervezzük a város több területén annak érdekében, hogy a helyi lakosság és a városba érkezők is találkozzanak programjainkkal.

Specifikus cél: 3. A jóllét és a befogadás városa

Támogatható tevékenységek: A művelet keretében támogatásban részesülnek azok a tevékenységek, amelyek a város vonzerejét javító kulturális fejlesztések megvalósítását célozzák meg. A művelet hozzájárul a meglévő kulturális értékek jobb megismeréséhez, az értékek bemutatást szolgáló közösségi terek kialakításához és fejlesztéséhez. Támogatható a település vonzerejének javítását szolgáló fejlesztésekhez szükséges eszközök és berendezések beszerzése vagy bérlete, ingatlan átalakítások, a szervezetek ehhez a beavatkozáshoz kapcsolódó bérköltsége, rendezvények, konferenciák és szakmai események szervezése, kommunikációs és marketing tevékenység.

Kiegészítő jelleg, lehatárolás: A beavatkozási terület az EFOP Együttműködő társadalom 1. prioritási tengelyén belül, a 9. tematikus célkitűzés (A társadalmi együttműködés előmozdítása és a szegénység, valamint a hátrányos megkülönböztetés elleni küzdelem) elérését is célozza. A beruházási prioritáson belül az 1.2 „A család társadalmi szerepének megerősítése, továbbá a gyermekek és fiatalok képességeinek kibontakoztatása” és az 1.3 „Társadalmi

Kiválasztási kritériumok, alapelvek:

lalás erősítése az önkéntesség, a karitatív munka előmozdítása és a civil társadalom megerősítése által” elnevezésű főbb beavatkozásokhoz kapcsolódik.

Célcsoport: A helyi felhívás keretében támogatásban részesülnek a hagyományápoló céllal közösségi tereket már működtető, illetve újak kialakítását célul tűző csoportok, közösségek és szervezetek, intézmények, különös tekintettel az újonnan létrejövő innovatív kezdeményezéseket megvalósítók. A beavatkozás végső célcsoportja a szervezetek szolgáltatásai által elért személyek. A felhívás a város teljes területét érinti, korosztályi megkötés nélkül. HACS munkaszervezete nem kedvezményezettje a helyi felhívásnak.

Kiválasztási kritériumok, alapelvek:

- A tervezett program célja a hagyományőrző közösségi tér kialakítása és működtetése, a közösségépítő tevékenység bemutatása legyen,
- Részletes programterv benyújtása
- Részletes költségterv benyújtása
- Kizárólag Mezőberény város területén megvalósuló rendezvény támogatható
- Formálják és hozzák össze a közösséget, erősítsék az együvé tartozást és a helyi identitást és a népesség megtartó erőt

A művelet megvalósítására elkülönített keretösszeg: TOP-7.1.1-16 ERFA: 20.000.000 Ft

- tervezett önerő: 0 Ft
- támogatás: 100 %
- támogatott pályázatok várható száma 1 db
- az igényelhető vissza nem térítendő támogatás összege: max. 20.000.000 Ft

Az egy szervezet számára biztosított támogatás összegének, vagy az önkormányzat esetén a számára biztosított összes támogatás arányának maximuma: 100 %

Tervezett időintervallum: 2018. január 1 – 2018. december 31. az ütemezés folyamatos

6.1.7. Művelődési Ház magastető ráépítés

Megnevezés: Művelődési Ház magastető ráépítés / **Kulcsprojekt**

Indoklás, alátámasztás: A művelet keretében célunk a város olyan értékének megerősítése, amelyek a történelmi, kulturális és vallási hagyományai határozzák meg. Szükségünk van közösségi bővítésére, emeleti terek elérhetőségének biztosítására. Természetesen az akadálymentesítés is része projektnek.

A 70-es években épült Művelődési ház jelenleg is a közösségi tevékenységek egyik, talán legfontosabb tere. Az akkor szokásoknak megfelelően lapostetővel megépített épület funkcionak betöltéséhez nem ad elegendő tere. A magastető megépítésével a jelenlegi irodai funkciót betöltő irodák a tetőtérbe kerülhetnek, így helyükre a civil szervezetek rendezvényeinek helyet adó terek alakíthatók ki. Régóta megfogalmazott igény, hogy a mozgáskorlátozottak és az idősek számára az emeleti terek - de már az emelt földszint - elérése is nehézséget vagy megoldhatatlan problémát okoz. Ez a nehézség lift beépítésével megoldható. A kialakult új terek helyet biztosítanak a jogi személyiséggel rendelkező és azzal nem rendelkező csoportok összeföveteleinek, képzések megvalósításának, kiállítások, egyéb alkalmi rendezvények megszervezéséhez, az öt éve tartó nyári művésztaor alkotóitól kapott alkotások galériájának is.

Specifikus cél: 1. Az értékteremtés és a kulturális örökség városa

Támogatható tevékenységek: A művelet keretében támogatásban részesülnek azok a tevékenységek, amelyek a városban központi közösségi tér fejlesztését és működtetését célozzák meg. A művelet hozzájárul a meglévő közösségi terek fejlesztéséhez és működtetéséhez. Támogatható a közösségi tér fejlesztéséhez és működtetéséhez szükséges eszközök és berendezések beszerzése vagy bérlése, ingatlan átalakítások, a szervezetek ehhez a beavatkozáshoz kapcsolódó bérköltsége, rendezvények, konferenciák és szakmai események szervezése, kommunikációs és marketing tevékenység.

Kiegészítő jelleg, lehatárolás: A beavatkozási terület az EFOP Együttműködő társadalom 1. prioritási tengelyén belül, a 9. tematikus célkitűzés (A társadalmi együttműködés előmoz-

dítása és a szegénység, valamint a hátrányos megkülönböztetés elleni küzdelem) elérését is célozza. A beruházási prioritáson belül az 1.2 „A család társadalmi szerepének megerősítése, továbbá a gyermekek és fiatalok képességeinek kibontakoztatása” és az 1.3 „Társadalmi együttélés erősítése” intézkedéseken belül „a fiatalok vidéken, helyben maradásának, aktivitásának, valamint az ezzel kapcsolatos disszemináció támogatása és a közösségi szerepvállalás erősítése az önkéntesség, a karitatív munka előmozdítása és a civil társadalom megerősítése által” elnevezésű főbb beavatkozásokhoz kapcsolódik.

Célcsoport: A helyi felhívás keretében támogatásban részesülnek a közösségi tereket már működtető, illetve újak kialakítását célul tűző csoportok, közösségek és szervezetek, intézmények, különös tekintettel az újonnan létrejövő innovatív kezdeményezéseket megvalósítók. A beavatkozás végső célcsoportja a szervezetek szolgáltatásai által elért személyek. A felhívás a város teljes területét érinti, korosztályi megkötés nélkül. HACS munkaszervezete nem kedvezményezettje a helyi felhívásnak.

Kiválasztási kritériumok, alapelvek:

- A tervezett program célja a település központi közösségi terének kialakítása és működtetése, a közösségépítő tevékenység bemutatása legyen,
- Részletes programterv benyújtása
- Részletes költségterv benyújtása
- Kizárólag Mezőberény város területén megvalósuló rendezvény támogatható
- Formálják és hozzák össze a közösséget, erősítsék az együvé tartozást és a helyi identitást és a népesség megtartó erőt

A művelet megvalósítására elkülönített keretösszeg: TOP-7.1.1-16 ERFA: 50.000.000 Ft

- tervezett önerő: 0 Ft
- támogatás: 100 %
- támogatott pályázatok várható száma min. 1 db
- az igényelhető vissza nem térítendő támogatás összege: max.: 50.000.000 Ft

Az egy szervezet számára biztosított támogatás összegének, vagy az önkormányzat esetén a számára biztosított összes támogatás arányának maximuma: 100 %

Tervezett időintervallum: 2018. január 1 – 2018. december 31. az ütemezés folyamatos

A helyzetfeltárás, a szükségletek, a célok és a tervezett műveletek

Sorszám	Megnevezés (legfeljebb 1-2 szó) / Kulcsprojekt (K) – amennyiben releváns	Indoklás, alátámasztás (legfeljebb 4-5 mondat)	Specifikus cél (legfeljebb 1- 2 szó)	Támogatható tevékenységek (legfeljebb 4-5 mondat)	Kiegészítő jelleg, lehatárolás (legfeljebb 4- 5- mondat)	Célcsoport (legfeljebb 1-2 szó)	Forrás (ezer Ft)	Támogató alap (ERFA/ES ZA)	Tervezett időintervallum (év, hónap)
1.	Közösségi és kulturális terek kialakítása, fejlesztése	A művelet keretében támogatásban részesülnek azok a tevékenységek, amelyek a városban különböző közösségi terek fejlesztését, valamint újak kialakítását és működtetését célozzák meg. A művelet hozzájárul a meglévő közösségi terek fejlesztéséhez, valamint újak kialakításához és működtetéséhez.	Az értéktéremtés és a kulturális örökség városa	Támogatható a közösségi terek fejlesztéséhez, kialakításához és működtetéséhez szükséges eszközök és berendezések beszerzése vagy bérlete, ingatlan átalakítások, a szervezetek ehhez a beavatkozáshoz kapcsolódó bérköltsége, rendezvények, konferenciák és szakmai események szervezése, kommunikációs és marketing tevékenység	EFOP 1.2 és 1.3 intézkedések	Közösségi tereket már működtető, illetve újak kialakítását célul tűző csoportok, közösségek és szervezetek, intézmények. A beavatkozás végső célcsoportja a szervezetek szolgáltatásai által elért személyek	44.877.375	ERFA	2018. január – 2019. december
2.	Kulturális és közösségi programok támogatása	A művelet keretében azon tevékenységek támogathatók, amelyekben a megvalósítók a kulturális és közösségi tevékenységek bővítését tűzik ki célul, különös tekintettel, ha ezt innovatív módon valósítják meg. A művelet hozzájárul a település hasznos szabadidő eltöltés lehetőségeinek a bővítéséhez, a településen élők életminőségének a javításához, valamint a helyi közösség aktív részvételével létrehozott értékek bővüléséhez.	Az értéktéremtés és a kulturális örökség városa	Támogatható a kulturális és közösségi célú rendezvények megtartásához szükséges eszközök és berendezések beszerzése vagy bérlete, a szervezetek ehhez a beavatkozáshoz kapcsolódó bérköltsége, rendezvények, konferenciák és szakmai események szervezése, a létrejött eredmények bemutatása és gyűjtése, kommunikációs és marketing tevékenység	EFOP 1.2 és 1.3 intézkedések	A helyi kulturális és közösségi tevékenységet célul tűző csoportok, közösségek és szervezetek, intézmények, az általuk elért személyek	29.500.000	ESZA	2018. január – 2020. december

3.	Hagyományokon , helyi értékeken és helyi örökségen alapuló fejlesztések, közösségi gazdaságfejlesztés	A művelet keretében azon tevékenységek támogathatók, amelyekben a megvalósítók a hagyományok és helyi értékek, valamint a közösségi gazdaság fejlesztő tevékenységeinek megvalósítását tűzik ki célul, különös tekintettel, ha ezt innovatív módon valósítják meg. A művelet hozzájárul a település kulturális hagyományok bemutatásának és ápolásának bővítéséhez, a településen élők életminőségének a javításához, valamint a helyi közösség aktív részvételével létrehozott értékek bővüléséhez	Az értéktéremtés és a kulturális örökség városa	Támogatható a hagyományok és helyi értékek fejlesztését, valamint a közösségi gazdaságfejlesztést célul tűző programok, fejlesztések megtartásához szükséges eszközök és berendezések beszerzése vagy bérlete, a szervezetek ehhez a beavatkozáshoz kapcsolódó bérköltsége, rendezvények, konferenciák és szakmai események szervezése, a létrejött eredmények bemutatása és gyűjtése, kommunikációs és marketing tevékenység	EFOP 1.2 és 1.3 intézkedések	A helyi hagyományok és értékek és/vagy a közösségi gazdaság fejlesztését célul tűző csoportok, közösségek és szervezetek, intézmények, az általuk elért személyek	29.500.000	ESZA	2018. január – 2020. december
4.	Kulturális társadalomfejlesztési programok: Intra- és intergenerációs fejlesztések, társadalmi inklúzióval és integrációval kapcsolatos programok	A művelet keretében azon tevékenységek támogathatók, amelyekben a megvalósítók a generációs és generációk közötti együttműködések és/vagy integrációs és/vagy inklúziós tevékenységeinek bővítését tűzik ki célul, különös tekintettel, ha ezt innovatív módon valósítják meg.	A jólét és a befogadás városa	Támogatható a generációs, generációk közötti, integrációs és inklúziós programok fejlesztését célul tűző rendezvények megtartásához szükséges eszközök és berendezések beszerzése vagy bérlete, a szervezetek ehhez a beavatkozáshoz kapcsolódó bérköltsége, rendezvények, konferenciák és szakmai események szervezése, a létrejött eredmények bemutatása és gyűjtése, kommunikációs és marketing tevékenység.	EFOP 1.2 és 1.3 intézkedések	A helyi társadalmi integráció és befogadás elősegítését célul tűző csoportok, közösségek és szervezetek, intézmények, az általuk elért személyek	24.250.000	ESZA	2018. január – 2020. december

5.	A város vonzerejét javító kulturális és szabadidős fejlesztések	A művelet keretében támogatásban részesülnek azok a tevékenységek, amelyek a város vonzerejét javító kulturális fejlesztések megvalósítását célozzák meg. A művelet hozzájárul a meglévő kulturális értékek jobb megismeréséhez, az értékek bemutatást szolgáló közösségi terek kialakításához és fejlesztéséhez	A jólét és a befogadás városa	Támogatható a település vonzerejének javítását szolgáló fejlesztésekhez szükséges eszközök és berendezések beszerzése vagy bérlete, ingatlan átalakítások, a szervezetek ehhez a beavatkozáshoz kapcsolódó bérköltsége, rendezvények, konferenciák és szakmai események szervezése, kommunikációs és marketing tevékenység	EFOP 1.2 és 1.3 intézkedések	A kulturális és szabadidős eszközökkel a település vonzerejének növelését célul tűző csoportok, közösségek és szervezetek, intézmények, az általuk elért személyek	14.375.000	ERFA	2018. január – 2019. december
6.	Népművészeti-Nemzetiségi-Gasztronómiai Hagyományok Háza / Kulcsprojekt	A művelet keretében támogatásban részesülnek azok a tevékenységek, amelyek a városban a népi hagyományok közösségi tereinek fejlesztését, valamint újak kialakítását és működtetését célozzák meg. A művelet hozzájárul a meglévő hagyományápoló közösségi terek fejlesztéséhez, valamint újak kialakításához és működtetéséhez	Az értéktéremtés és a kulturális örökség városa	Támogatható a népi hagyományok közösségi tereinek fejlesztéséhez, kialakításához és működtetéséhez szükséges eszközök és berendezések beszerzése vagy bérlete, ingatlan átalakítások, a szervezetek ehhez a beavatkozáshoz kapcsolódó bérköltsége, rendezvények, konferenciák és szakmai események szervezése, kommunikációs és marketing tevékenység	EFOP 1.2 és 1.3 intézkedések	Hagyományörző céllal közösségi tereket már működtető, illetve újak kialakítását célul tűző csoportok, közösségek és szervezetek, intézmények. A beavatkozás végső célcsoportja a szervezetek szolgáltatásai által elért személyek	20.000.000	ERFA	2018. január – 2018. december
7.	Művelődési Ház magastető ráépítés / Kulcsprojekt	A művelet keretében célunk a város olyan értékének megerősítése, amelyek a történelmi, kulturális és vallási hagyományai határozzák meg. Szükségünk van közösségi bővítésére, emeleti terek elérhetőségének biztosítására. Az akadálymentesítés is része projektnek.	Az értéktéremtés és a kulturális örökség városa	Támogatható a központi közösségi tér fejlesztéséhez, kialakításához és működtetéséhez szükséges eszközök és berendezések beszerzése vagy bérlete, ingatlan átalakítások, a szervezetek ehhez a beavatkozáshoz kapcsolódó bérköltsége, rendezvények, konferenciák és szakmai események szervezése,	EFOP 1.2 és 1.3 intézkedések	Központi közösségi teret már működtető, illetve újak kialakítását célul tűző csoportok, közösségek és szervezetek, intézmények. A beavatkozás végső célcsoportja a szervezetek szolgáltatásai által elért személyek	50.000.000	ERFA	2018. január – 2018. december

6.2. Együttműködések

A HACS egy specifikus célterületen kíván hazai és nemzetközi szervezetekkel, más LEADER és CLLD akciócsoportokkal együttműködéseket kialakítani.

Speciális célterület: Az értékteremtés és a kulturális örökség városa

Művelet: Művelődési ház magastető ráépítés (Kulcsprojekt)

Mezőberény város közösségi jövőképében kiemelt szerepet kap a gazdag népi hagyományokat ápoló sokszínű közösségi tevékenység. A legfontosabb kulcsprojektünk esetében éppen ezért kiemelt szerepet kap a különböző nemzetiségi hagyományokkal rendelkező kulturális csoportok, tevékenységük szerint szerteágazó civil szervezetek, valamint a generációkon belüli és a generációk közötti együttműködés erősítése. A fejlesztés eredményeképp olyan közösségi terek jönnek létre, amelyek a helyi igényeket és a XXI. század technikai lehetőségeit figyelembe véve szolgálják ezt a sokszínű tevékenységet, valamint az egyes csoportok, szervezetek és a település intézményeinek szorosabb együttműködését. A megvalósító már a fejlesztés tervezése során bevonja a település szervezeteit és csoportjait, hogy a leendő igénybe vevők speciális szempontjait is figyelembe vegye a terek kialakítása és a technikai eszközök beszerzése során. Az együttműködés a már működő és egyéb fejlesztések során megvalósuló intézmények összehangolt szakmai tevékenységeire is kiterjed. Helyzetfeltárásunk kulturális erőforrások része támasztják alá a fenti kulcsprojektben való együttműködéseket.

Az együttműködés tervezett tématerületei:

- a megújult szolgáltatási kapacitáshálójának bővítéséhez szükséges tapasztalatok megszerzése, közös programok kidolgozása
- a közösségi funkciót segítő programok, jó gyakorlatok kölcsönös megismerése és adaptációja
- az új funkciókat megerősítő civil szervezeti tapasztalatok megismerése és saját tapasztalatok átadása, civil szervezetek innovatív szerepe a közösségépítésben

Tervezett forrás: 10 millió Ft

A szükséges forrásigényt az 1. művelet keretében tervezett költségek fedezik (Művelődési ház magastető ráépítés (Kulcsprojekt)).

Tekintettel arra, hogy Mezőberény környezetében egy LEADER HACS, valamint várhatóan több CLLD HACS alakul, a fenti területeken közös kezdeményezéseket érdemes indítani, kihasználva a térségi potenciált.

6.3. A stratégia megvalósításának szervezeti és eljárási keretei

A Helyi akciócsoporth (továbbiakban: HACS) összetétele, felelősségi körének bemutatása

A HACS tervezett szervezeti felépítésének bemutatása

6.3.1. A HACS és munkaszervezetének jogi formája, a megalakulás dátuma, fő tevékenységi körök

A Mezőberényi Helyi Közösség 2016. május 20-án jött létre, konzorciumi formában. A konzorciumnak 17 tagja van.

A Helyi Közösség megalapításának célja, hogy a partnerség elvének érvényesítése mentén, a helyi közösségfejlesztési stratégia kidolgozásával és annak megvalósításával hozzájáruljon a jövőképpen megfogalmazott célok eléréséhez. A Helyi Közösség elsősorban a kultúra és a közösségépítés terén tervezendő fejlesztések megvalósítására alakult. A HACS a helyi szükségletek és lehetőségek figyelembe vételével, a helyi környezet innovatív jellemzőire tekintettel, hálózatépítés és együttműködés keretében készíti el a helyi fejlesztési stratégiát. E követelmények figyelembe vételével választotta a meg a tagjait és hozta létre a szerveit a HACS a megalakulás során.

6.3.2. A HACS alapító tagjai

Szervezet neve	Képviselő	Szféra megjelölés
Mezőberény Város Önkormányzata	Siklósi István	Közszféra
Polgármesteri Hivatal Mezőberény	Dr. Földesi Szabolcs	Közszféra
Orlai Petrics Soma Kulturális Központ	Smiriné Kokauszki Erika	Közszféra
„Leg a láb” Alapfokú Művészeti Iskola	Szabó Csaba	Civil
Nyeregben Alapítvány	Madarász Magdolna	Civil
Városi Humánsegítő és Szociális	Kovács Edina	Közszféra

Szolgálat		
Városi Közszeigáltató Intézmény	Kutas Ferenc	Közszeféra
Tópart Vendéglő	Tánczos Imre	Üzleti
Piknik Park Kft.	Tóth János	Üzleti
Mezőberényi Horgászok Egyesülete	Egeresi István	Civil
Berény Étterem Szálloda	Marton Mihály	Üzleti
Mezőberényi Petőfi Sándor Evangélikus Gimnázium és Kollégium	Dr. Rückné Mező Györgyi	Civil
Mezőberényi Német Hagyományápoló Egyesület	Kisari Miklósné	Civil
Mezőberényi Szlovákok Szervezete	Borgula Györgyné	Civil
Berény-Édesség Bt.	Károlyi Mihály	Üzleti
Római Katolikus Plébánia	Szujó Antal	Civil
„Fogjunk Össze” Közhasznú Egyesület	Miklósik Béláné	Civil

6.3.3. A HACS szervei

Közyűlés, Elnökség, Munkaszervezet, Helyi Bíráló Bizottság, valamint a Közyűlés által létrehozható további, tanácsadói jogkörrel rendelkező szervek.

KÖZGYŰLÉS:

A közyűlés tagja a HACS minden tagja. Minden tag 1 szavazattal rendelkezik.

A Mezőberényi Helyi Közösségnek jelenleg 17 tagja van, melyből 5 a közszeférához, 4 az üzleti és 8 tag a civil szférához tartozik. A HACS tagság összetételében ennek megfelelően egyik szféra és érdekcsoport sem rendelkezik a szavazati jogok 49%-ot meghaladó hányadával, mely arányok betartására a jövőben is különös figyelmet fordítunk. *A HACS-nak a rendes tagok mellett lehetnek együttműködő tagjai is, amelyek szavazati joggal nem, de tanácskozási joggal részt vehetnek a Közyűléseken.*

A HACS Közyűlése egyhangú döntéssel felveszi tagjai közé a legalább két tag ajánlásával rendelkező csatlakozni kívánó jogi személyiséggel rendelkező szervezetet, amely megfelel a pályázati felhívásban foglalt előírásoknak és nem áll a kizáró okok hatálya alatt, valamint felvételével egyik szféra tagsága sem haladja meg a 49%-ot.

A közyűlés évente legalább egyszer ülésezik. A közyűlés határozatképes, ha tagjainak több mint fele jelen van. Az ülést az elnök hívja össze. Köteles az ülést 15 napon belül összehívni, ha a tagok legalább 1/3-a azt írásban kezdeményezi.

A Közyűlés feladatai:

- A HACS konzorciumi megállapodásának elfogadása vagy módosítása
- A Szervezeti és Működési Szabályzat (SZMSZ) elfogadása
- Tisztségviselők megválasztása
- A HACS képviseletére jogosult Elnök megválasztása
- A Helyi Bíráló Bizottság tagjainak megválasztása
- Helyi Közösségfejlesztési Stratégia elfogadása, módosítása
- Éves munkaterv elfogadása
- Éves költségvetés és beszámolók elfogadása
- Munka- és tematikus csoportok létrehozása, tagjaik megválasztása
- A pályázati felhívások megjelentetéséről való döntés

ELNÖKSÉG:

Az elnökség a HACS operatív irányító testülete. A Közyűlés választja meg a HACS tagjaiból. Az elnökség 3 tagú, amelyben minden szférát 1-1 fő képvisel. Az elnökség akkor határo-

zatképes, ha minden tagja jelen van. Határozatait konszenzussal hozza meg. A szervezetet az Elnök képviseli. Az Elnök maga helyett elnökhelyettest jelölhet ki.

Az elnökség tagjai kötelesek részt venni a közgyűlésen.

Az elnök tanácskozási joggal további személyeket hívhat meg állandó, vagy eseti jelleggel az Elnökség üléseire.

Az elnökség tagjai kötelesek a közgyűlésen részt venni, a közgyűlésen a HACS-csal kapcsolatos kérdésekre válaszolni, a HACS tevékenységéről és gazdasági helyzetéről beszámolni. Az elnökség felel a közgyűlés által, számára delegált ügyekért. Az elnökség feladata első sorban az operatív irányítás, a HKFS megvalósulásának figyelemmel kísérése, illetve a HKFS módosításának kezdeményezése. Az elnökség feladata a munkaszervezet munkájának folyamatos figyelemmel kísérése. Feladata a Közgyűlés hatáskörébe tartozó ügyek tekintetében javaslatok megfogalmazása, és a meghozott döntések végrehajtásának felügyelete.

HELYI BÍRÁLÓ BIZOTTSÁG:

A Helyi Bíráló Bizottság (HBB) tagjait és póttagjait a közgyűlés választja meg és hagyja jóvá. A HBB tagjaira vonatkozó főbb előírások:

- HBB-ban biztosított legyen a három érdekszféra képviselte
- HBB tagjait 50%-ban állami hatóságnak nem minősülő partnerek adják
- 1 személy 1 szférát képviselhet

A bizottság feladata a HKFS végrehajtásához kapcsolódóan a projekt kiválasztási és döntéshozatali eljárásban a döntéshozatali funkció ellátása. Az általa támogatásra javasolt projekteket a HACS az Irányító Hatóságnak továbbítja jogosultsági ellenőrzésre.

A projektkiválasztás során a HBB – a munkaszervezet segítségével – formailag, majd tartalmilag értékeli a pályázatokat, a felhívásban meghatározott pontozásos, szakmai szempontok alapján, összhangban a 272/2014 (XI.5.) kormányrendelet rendelkezéseivel.

A Helyi Bíráló Bizottság esetében kimagaslóan fontos a kiválasztás alapvető szabályait betartani, melyek a következők:

Egyenlő bánásmód, melynek alapján részlehajlás nélkül ugyanolyan szempontok szerint bírálják el adott konstrukción belül minden projektet.

Esélyegyenlőség: A bírálat során megkülönböztetés nélkül történik a projektek bírálata, független attól, hogy milyen társadalmi vagy vallási csoportot, területet, stb. képvisel adott pályázó. Csak olyan projekt támogatható, amely nem sérti az esélyegyenlőséget és nem ellentétes a fenntartható fejlődés elveivel.

Összeférhetetlenség: A döntéshozatalban nem vehet részt, aki a pályázat kidolgozásában részt vett, vagy képviselője/munkavállalója annak a szervezetnek, amely az adott támogatási kérelmet benyújtotta. Nem vehet részt a döntéshozatalban továbbá, aki a 272/2014 (XI.5.) kormányrendelet 39.§ (1) bekezdése alapján érintett! A döntéshozatal során a HBB tagja helyett a póttag vesz részt a döntéshozatalban.

MUNKASZERVEZET:

A munkaszervezet a HACS ügyviteli szervezete, a konzorcium tevékenységét segítő iroda. A munkaszervezet a HKFS megvalósításához szükséges koordinációs, kommunikációs és adminisztrációs feladatokat (igazgatási, pénzügyi, közösség-szervezési, animációs, kommunikációs, továbbá menedzsment és program-monitoring) látja el.

A Mezőberényi Helyi Közösség munkaszervezete: **Mezőberényi Polgármesteri Hivatal**.

Munkaszervezet feladatai:

- A HKFS megvalósításával összefüggő koordinációs, kommunikációs és adminisztrációs feladatok
- Helyi szereplők fejlesztési és végrehajtási kapacitásainak kiépítése

- Projektfejlesztési tevékenység: ügyfélszolgálati iroda működtetése, tájékoztatás és nyilvánosság biztosítása, projektmenedzsment (a beérkező projektötletek esetében szakértői tanácsadás a fenntartási időszak végéig)
- HBB tevékenységét segítő technikai, adminisztratív és szakmai háttér biztosítása
- HBB döntés előkészítés
- Kapcsolattartás a Program irányító hatóságával, továbbá más szakmai partnerekkel
- Monitoring és értékelési tevékenységhez szükséges adatgyűjtés
- Konzorcium működésének segítése, a konzorcium tájékoztatása a HKFS végrehajtásáról, szükség esetén javaslattétel a HKFS módosítására
- Együttműködési projektek előkészítésében és lebonyolításában történő közreműködés
- Szakmai és pénzügyi beszámolók összeállítása

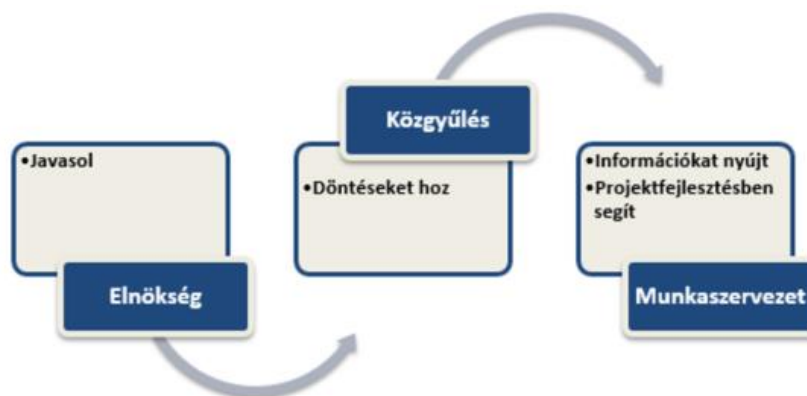
A munkaszervezet munkaszervezet vezető irányítja, feladatai:

- A munkaszervezeti iroda képviselője, szakmai és operatív irányítása
- Kapcsolattartás a konzorcium tagjaival, a Programirányító hatóságával és más szakmai szervezetekkel
- Beszámolás a konzorcium vezetőségének a működésről és a HKFS végrehajtásáról
- Munkáltatói jogok gyakorlása a munkaszervezet dolgozói felett

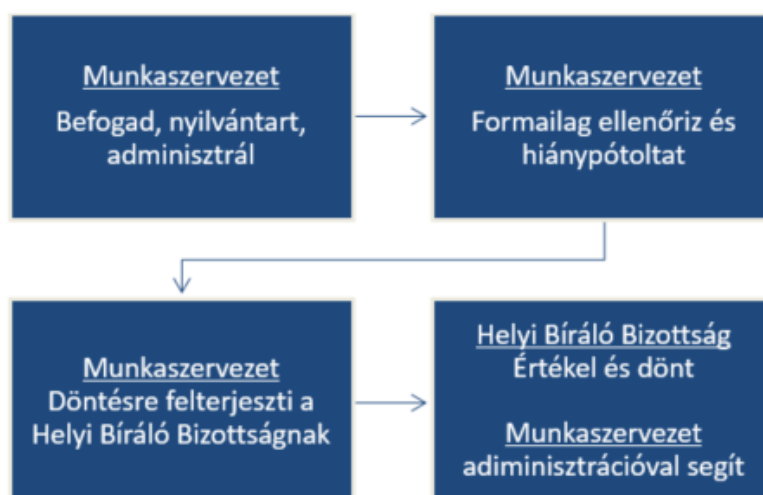
Összeférhetetlenségi szabályok: A munkaszervezet tagja nem lehet HACS-ban tagsággal rendelkező szervezet képviselője. A munkaszervezetnek nincs döntési jogköre a projektek kiválasztásával kapcsolatban. A döntés előkészítésben nem vehet részt a 272/2014 (XI.5.) kormányrendelet 39.§ (1) bekezdése alapján érintett dolgozó.

6.3.4. A HACS működésével kapcsolatos döntéshozatali folyamatok bemutatása

Felhívás megjelentetése

Projektkiválasztás

A PROJEKT KIVÁLASZTÁSÁRA VONATKOZÓ ELŐÍRÁSOK:

- Helyi Bíráló Bizottság (továbbiakban: HBB) tesz javaslatot a támogatandó projektekre. A HBB a stratégiában lefektetett kiválasztási kritériumok és alapelvek, illetve az azok alapján kidolgozott értékelési szempontok alapján dönthet.
- Kiválasztás szabályai nyilvánosak és átláthatók.
- Projektek illeszkedjenek a HKFS stratégiához.
- Megkülönböztetéstől mentes, a szabályoknak és kritériumoknak megfelelő kiválasztási eljárás.

6.3.5. A HKFS fizikai feltételeinek bemutatása

A **Mezőberényi Polgármesteri Hivatal** teljes mértékben biztosítja a munkaszervezet feladatai ellátáshoz szükséges infrastrukturális és tárgyi feltételeket. Biztosított az irodahelyiség a szükséges informatikai és irodai eszközökkel, valamint biztosított az ügyfelek fogadására szolgáló tárgyalóhelyiség.

Címe: 5650 Mezőberény Kossuth tér 1.

A Polgármesteri Hivatal, az akcióterület közigazgatási, oktatási, közlekedési központjának frekvenciált, jól megközelíthető helyén található. A helyiség az adminisztratív, ügyfélszolgálati és konzultációs feladatok ellátására egyaránt alkalmas. Az iroda bútorozott, szélessávú internet hozzáféréssel, vezetékes telefon-vonallal, faxszal felszerelt.

6.3.6. A HKFS megvalósítását szolgáló humán erőforrás bemutatása az elvégzendő feladatok tükrében

A feladatok megfelelő elvégzéséhez elengedhetetlen a hozzáértő szakmai tapasztalat. Figelembe véve a korlátozott pénzügyi forrásokat (a támogatási összeg 15%-a fordítható működési és animációs költségekre) 1 fő munkaszervezet vezetővel, 1 fő projektmenedzserrel/pénzügyi projektasszisztenssel számolunk.

A munkaszervezet vezető esetében az elvárás a felsőfokú végzettség, minimum 4 éves munkatapasztalat, amelyből 3 év kapcsolódjon uniós projektkezeléshez. Előnyt jelent HACs munkaszervezet vezetésben, nemzetközi és hazai együttműködésekben szerzett tapasztalat.

A Projektmenedzser szintén rendelkezzen 4 éves munkatapasztalattal és ezen belül 3 év kapcsolódjon uniós pályázatok kezeléséhez.

6.4. Kommunikációs terv

A Mezőberényi Helyi Akciócsoport a Helyi Közösségi Fejlesztési Stratégia tervezése és megvalósítási ideje alatt nagy hangsúlyt fektet a lakosság és a lehetséges pályázók tájékoztatására, aktuális információkat nyújt a tervezés folyamatáról, pályázati lehetőségekről, eredményekről.

A kommunikációs tevékenység célja

A tevékenység célja, hogy kommunikációs eszközökkel egyrészt biztosítsa a projekt és annak eredményeinek minél szélesebb körű megismertetését a nyilvánossággal. Másrészt célja, hogy a helyi felhívások esetében minden potenciális projektgazdához eljusson az üzenet a pályázási lehetőségekről, a pályázatok feltételeiről, valamint hogy minden releváns információ birtokában sikeres pályázatot nyújtsanak be.

A kommunikációs modul az előírásoknak megfelelően a Széchenyi 2020 Kedvezményezett-ek tájékoztatási kötelezettségeiben foglalt, a projektre érvényes kommunikációs tevékenységeket is megvalósítja az Arculati kézikönyv előírásainak megfelelően.

A program az érintettek minél szélesebb körének bevonásával történik, a párbeszéd rendszeresen szervezett fórumokon keresztül zajlik, kialakítva az elköteleződést a projekt iránt. A program során kialakított és tovább fejlesztett kommunikációs és információs csatornák a program befejezését követően is rendelkezésre állnak majd.

A kommunikációs eszközök alkalmazása során alapvető fontosságú a célcsoport számára a projekt céljainak, üzeneteinek tudatosítása, az eredmények terjesztése, az érdeklődés felkeltése és a projekt megismertetése.

A célcsoportok és a kommunikációs eszközök meghatározása

A célcsoport meghatározásánál beszélhetünk belső és külső célcsoportokról. Belső célcsoportként definiáljuk a HACS tagjait, valamint a potenciális pályázók körét. Külső célcsoport a széleskörű nyilvánosság.

CÉLCSOPORT KOMMUNIKÁCIÓS ESZKÖZÖK

Célcsoport	Kommunikációs eszközök
Potenciális pályázók köre	- elektronikus levélben a HACS tagoknak, valamint e-hírlevél formájában a honlapon regisztrálóknak - HACS honlapján - pályázói tájékoztató fórumokon
Széleskörű nyilvánosság	- helyi nyomtatott és elektronikus sajtón keresztül (www.beol.hu) - HACS honlapján - HACS facebook oldalán - önkormányzat honlapján (www.mezobereny.hu) - tájékoztató fórumokon - hirdetőtáblákon

Fontos a megfelelő kommunikációs csatorna működtetése, hiszen az adott településen helyi szintű információ átadáson, napilapon, interneten, kábel TV-n keresztül szinte minden házhoz eljut a közvetített információ. Az időszakosan megjelenő tájékoztatók, ismertetők, beszámolók megjelenésének gyakorisága az aktuális információk tartalmától és mennyiségétől függ.

Nyilvános fórumok

A HACS Munkaszervezete a helyi felhívás megjelentetésekor tart legalább egy tájékoztató fórumot a potenciális pályázóknak. Emellett a munkaszervezet tart egy fórumot évente, hogy munkájáról beszámoljon, az eredményekről tudósítsa a város lakosságát.

Önálló weboldal működtetése

Elengedhetetlen egy HACS weblap működtetése, melyen az összes aktuális információ elérhető (rövid bemutatkozás, stratégia, hírek, eseménynaptár, fórum, elérhetőségek). A weboldal létrehozása a HACS megalakulását követően válik esedékessé. A HACS kihasználja a közösségi média adta előnyöket is, így önálló Facebook oldalt hoz létre, ahol tájékoztatja az érdeklődőket az eseményekről, vagy a sikeres projektekről.

A HACS DOKUMENTUMAIHOZ ÉS A HACS-RÓL SZÓLÓ INFORMÁCIÓKHOZ VALÓ HOZZÁFÉRÉS LEHETŐSÉGEINEK BEMUTATÁSA, VISSZACSATOLÁSI LEHETŐSÉGEK, EZEK KEZELÉSÉNEK ÉS DOKUMENTÁCIÓJÁNAK MÓDJA

A HACS dokumentumaihoz és a HACS-ról szóló információkhoz

- a HACS honlapján
- a HACS facebook oldalán
- a HACS Munkaszervezetének ügyfélszolgálati irodájában, ügyfélfogadási időben lehet hozzájutni

Az ügyfélszolgálaton személyesen, elektronikusan pedig egy központi e-mail címen lehet javaslatokat, észrevételeket tenni bárki által. A munkaszervezet minden beérkezett javaslatot regisztrál, szükség szerint megválaszolja és a jövőbeni eseményeknél, felhívásoknál, tevékenységeknél ezeket felhasználja. Stratégiai jelentőségű javaslatokat a megfelelő formában az Elnökség elé terjeszti.

A KOMMUNIKÁCIÓVAL KAPCSOLATOS FELELŐSSÉGI KÖRÖK ÉS A HUMÁN KAPACITÁS BEMUTATÁSA

A kommunikációs tevékenység megszervezése a munkaszervezet vezetőjének feladata. A munkaszervezet vezetője a kommunikáció adminisztratív feladatait a munkaszervezet tagjaival együtt látja el.

A HKFS-SEL KAPCSOLATOS KOMMUNIKÁCIÓS TEVÉKENYSÉGEK ÜTEMTERVE

- A HACS honlapján hírek, közlemények elhelyezése:
- aktualitásnak megfelelően, de legalább havonta egy alkalommal.
- A HACS facebook oldalán hírek, közlemények elhelyezése
- folyamatos, aktualitásnak megfelelően
- A város honlapján, hirdetőtábláján hírek, közlemények elhelyezése
- aktualitásnak megfelelően, legalább havonta egy alkalommal.
- A helyi kábeltelevízió szolgáltatásán hírek, közlemények elhelyezése
- aktualitásnak megfelelően, legalább havonta egy alkalommal.
- Nyilvános fórumok szervezése
- aktualitásnak megfelelően, havonta egy ajánlott, különösen a pályázati felhívások megjelenése során

PÉNZÜGYI TERV

A kötelező tájékoztatás és nyilvánosság feladataira 245.000 Ft-ot terveztünk, a KTK 2020 és „Kommunikációs csomagok keretében elszámolható költségek felső határa” című dokumentumok alapján.

A marketing és animációs tevékenységekre, amely magában foglalja „a potenciális kedvezményezettek szükséges felkészítését a sikeres megvalósítás érdekében” tevékenységet is,

összesen 6.000.000 Ft-ot terveztünk a megvalósítás teljes időszakára nézve. Ezen költségek fele a 2016-2017-es években, azaz a támogatási időszak elején fog felmerülni.

6.5. Monitoring és értékelési terv, kockázatelemzés

Monitoring és értékelési terv

A stratégia megvalósítása során a HACS a következő elvek mentén az alábbi monitoring, valamint értékelési tevékenységet hajtja végre.

A monitoring és értékelési tevékenység a HKFS megvalósítás során elért eredmények számszerűsítése, az adatgyűjtés és elemzés elengedhetetlen a hosszú távú stratégia sikeres megvalósítása során. Az indikátorok, mutatószámok elemzése alapján lehetőség nyílik a kitűzött célok eléréshez szükséges korrekcióra, és esetlegesen új feladatok meghatározására.

A HACS egyrészt folyamatos, folyamatba épített monitoring tevékenységet végez. A monitoring a helyi projektek tervezése során meghatározott célok teljesülésének a vizsgálatát jelenti. A monitoring célja időszerű és releváns információk biztosítása a HACS közgyűlése, ill. az LH felé arról, hogy a projektek a kitűzött céloknak megfelelően haladnak-e, feltárja az esetleges sikertelenség okait, korrekciós lépéseket ajánl. A HACS másrészt a stratégia megvalósítása során legalább egy alkalommal – félidei – értékelést tervez. Az értékelés a beavatkozások eredményeinek és hatásainak megítélése a stratégia által elérni kívánt célok szempontjából. Az értékelés alapján válhat szükségessé a HKFS esetleges felülvizsgálata és módosítása.

A folyamatos monitoring tevékenység során a HACS munkaszervezete szerzi be az adatokat a projektgazdától. A helyi felhívásokban az akciócsoport több, e feladathoz kapcsolódó kötelezettséget is elvár a térségi pályázóktól:

- Minden pályázónak nevesítenie kell a pályázatában azt, hogy az intézkedéshez kapcsolódó eredményindikátorhoz kapcsolódóan mekkora értéket vállal a projekt keretében, továbbá be kell mutatnia, hogy ezt az értéket a megvalósítás során illetve a megvalósítást követően milyen módon fogja dokumentálni, igazolni. Az indikátorokat az akciócsoport határozza meg, a TOP CLLD felhívásban foglaltak és jelen HKFS-ben vállaltak alapján.
- Elvárás a nyertes pályázóval szemben, hogy a megvalósult projektjéről rendszeresen beszámoljon az akciócsoport részére és tájékoztatást nyújtson a vállalt indikátorok teljesítéséről.

Az indikátorok definiálása a célok meghatározásánál és a művelet leírásoknál megtörtént. Az adatok forrását, a begyűjtés módját és gyakoriságát az alábbi táblázat tartalmazza mutatónként:

Indikátor faj- tája	Indikátor neve	Adat forrása és a be- gyűjtés módja	Értéke
output	Városfejlesztés: Városi területeken épített vagy renovált köz- vagy kereskedelmi épületek (m2)	Projektgazda előrehaladási jelentése, munkaszervezet ellenőrzése	1600
output	Városfejlesztés: Városi területeken létrehozott vagy helyreállított nyitott terek (m2)	Projektgazda előrehaladási jelentése, munkaszervezet ellenőrzése	1600
output	Közösségi szinten irányított városi helyi fejlesztési stratégiával érintett települések lakosság száma (fő)	KSH adatok	10571
output	A kormányzati, önkormányzati, ill. társadalmi partnerek vagy nem önkormányzati szervezetek által a HFS keretében tervezett és végrehajtott programok száma (db)	HACS szintű előrehaladási jelentés	10
eredmény	A HFS végrehajtás keretében megújított közösségi tereket rendszeresen igénybe vevő lakosság aránya (%)	Központi módszer-tannal előre megállapított gyűjtés alapján	10
eredmény	A közösségi, szabadidős, közszolgáltatást nyújtó terekkel és létesítményekkel való lakossági elégedettség (pontérték)	Központi módszer-tannal előre megállapított gyűjtés alapján	8
eredmény	Intézmények száma, amelyekben nőtt a látogatottság a program előtti időszakhoz képest (db)	Irányító Hatóság által biztosított módszertan alapján	7

A monitoring tevékenység során szerzett adatok alapján a munkaszervezet évente beszámol az Elnökségnek, a Közgyűlésnek, valamint a Helyi Bíráló Bizottságnak a Stratégia előrehaladásáról. Ennek is figyelembe vételével döntenek a HACS szervezeti egységei az esetleges következő évi helyi felhívások megjelentetéséről, vagy azok módosításáról, valamint dönthetnek a HKFS átfogó felülvizsgálatáról.

A munkaszervezet segítségével a HACS értékeli a saját tevékenységét is. A monitoring és értékelő tevékenység elválaszthatatlan része a HACS saját tevékenységének elemzése a felhasznált működési és fejlesztési források, és a monitoring eredmények összevetésével. Az előrehaladási jelentés tartalmazza azt a szakmai beszámolót, amely kitér a HACS saját pénzügyi és humán erőforrásainak elemzésére is.

Az elért eredményekről szóló szakmai beszámolót minden évben a pénzügyi beszámoló elfogadásával egyidőben a Közgyűlés hagyja jóvá. Emellett a HACS minden év november 30-ig éves előrehaladási jelentést tesz az Irányító Hatóság felé, egészen a helyi közösségi fejlesztési stratégia keretében támogatást nyert projektek fenntartásának végéig.

A stratégia végrehajtásának félidejénél az akciócsoport félidei **értékelést** végez. Az értékelés során az elérni kívánt célok és eredmények tükrében egyrészt elemzésre kerülnek a korábbi monitoring tevékenység alapján gyűjtött adatok (objektív értékelés), másrészt összegezzük a HKFS megalkotásában és végrehajtásában részt vevő projektgazdák, más szervezetek és a lakosság időarányos tapasztalatait, meglátásait (szubjektív értékelés). Ez utóbbi esetben elsősorban primer adatgyűjtési eszközöket (interjú, workshop, stb.) tervezünk használni. Az értékelés során – az objektív látásmód és a magas szintű szakmaiság érdekében – várhatóan külső szervezetet is bevonunk, támaszkodva a stratégia megalkotásában is segítséget nyújtókra.

Az értékelés során – a HKFS útmutatóval összhangban, elsősorban – az alábbi szempontokat vesszük figyelembe:

- A fejlesztések hozzájárultak-e a kitűzött célok eléréséhez?
- Milyen mértékben teljesültek az elvárt, tervezett eredmények?

- Az időarányosan elvárható teljesüléshez képest milyen arányban áll a félidőig ténylegesen megvalósult teljesítés?
- Hogyan alakul felhasznált források, a tevékenységek és az elért eredmények egymáshoz való viszonya?
- Melyek voltak a választott eszközök előnyei, hátrányai, korlátai, más területeken jelentkező hatásai?
- Hogyan reagáltak a támogatást igénylők/kedvezményezettek a nem várt külső hatásokra?
- A támogatást igénylők/kedvezményezettek milyen mértékben használták a megvalósulás eredményeit, és ez hozzájárult-e valamilyen szemléletváltáshoz?

Az értékelés eredményének függvényében dönt a Közgyűlés a HKFS esetleges felülvizsgálatáról, és az ennek nyomán előállt stratégia módosítás IH felé történő benyújtásáról is.

A HKFS alapján már támogatást elnyert, és megvalósítás alatt álló, de az értékelés szerint feltűnő késlekedést mutató projektek esetén a munkaszervezet konzultációt folytat a projektgazdával, és esetlegesen intézkedési tervet készít, ill. hajtat végre.

A felülvizsgálatok és értékelések eredményének kommunikálása:

A HKFS megvalósítása során elért eredmények kommunikációja folyamatos, melyet az értékelések és előrehaladási jelentések (szakmai beszámolók, pénzügyi jelentések, közgyűlési határozatok) hangsúlyos disszeminációjával kívánunk megvalósítani. A monitoring és értékelési feladatok ellátására használt kommunikációs felületek megegyeznek a HKFS általános kommunikációjának leírásában foglaltakkal (saját weboldal, közösségi média felületek, partnereink weboldalai, nyomtatott sajtó, saját nyomtatott kiadványok, helyi televízió csatornák).

Kockázatelemzés

No.	Felmerülő kockázatok	Projekt céljaira gyakorolt hatás	Bekövetkezési valószínűség	Kockázatkezelési stratégia
Jogi szempont				
1.	Jogsabályi változások, melyek a projekt elemeinek működését negatívan érintik	Kritikus	Közepes	Jogsabályi környezet folyamatos figyelembe vétele, az előírások betartása.
2.	Eljárások, valamint az IH döntéseinek elhúzódnása	Kritikus	Nagy	Az ütemterv készítésekor a kockázat figyelembe vétele, plusz időszakok be tervezése
3.	Engedélyeztetés, hatósági engedélyek és eljárások elhúzódnása	Mérsékelt	Közepes	Az ütemterv készítésekor a kockázat figyelembe vétele, plusz időszakok be tervezése
4.	Hatáskörök és szerepek változása (pl. a korábbi LEADER-ben)	Mérsékelt	Kis	A folyamatokat úgy kell felépíteni, hogy ezeket a változásokat zökkenőmentesen vegye a szervezet
Társadalmi szempont				
5.	A pályázatok bírálatát megtámadják a „nem nyertes szervezetek”	Mérsékelt	Kis	A kiírásokat mindenre körültekintően kell megtenni. A döntéshozatal és monitoring rendszer biztosítja az átláthatóságot.
6.	A nyertes szervezet nem tudja, vagy valamilyen változás következtében nem akarja megvalósítani a projektjét	Mérsékelt	Kis	Fel kell készülni a nyertes pályázatok visszamondására. Szabályozni kell a kérdést a folyamatokban.
7.	A döntések politikai támadásokat hoznak	Mérsékelt	Kis	A kiírásokat mindenre körültekintően kell megtenni. A döntéshozatal és monitoring rendszer biztosítja az átláthatóságot.
Pénzügyi-gazdasági fenntarthatósági szempont				
8.	A projekt nem kap támogatást	Kritikus	Kis	A kiírásra vonatkozó előírások betartása precíz, jól kidolgozott a dokumentáció benyújtása.
9.	Előre nem tervezett pótlólagos, gyors határidejű munkák felmerülése	Mérsékelt	Kis	Pontos pénzügyi tervezés, tartalék képzése történik
10.	Előre nem látott kiadások, költségek merülnek fel	Kis	Kis	Pontos pénzügyi tervezés, tartalék képzése történik
11.	Az IH pénzügyi kifizetései elhúzódnak	Kritikus	Közepes	Tartalékból, illetve önerőből biztosítani kell a folyamatos működtetést. A konzorcium biztonsági tartalékot képez.
Intézményi szempont				
12.	A projekt megvalósítása ütemtervtől eltérően halad	Kis	Kis	A projektgazda és partnerei több éves tapasztalattal rendelkeznek a projektmenedzsment területén.
13.	A projekt megvalósításához szükséges szakemberek nem állnak rendelkezésre	Kis	Kis	A projekt tervezésénél már számoltunk a humán erőforrás kérdésével.
Műszaki szempont				
14.	Időjárási körülmények, vis maior bekövetkezése miatt az ERFA programok csúszása	Kritikus	Kis	A tervezéskor figyelemmel kell lenni arra, hogy a megvalósítás a megfelelő időszakra essen.
15.	Hibás vagy nem megfelelő teljesítés	Kritikus	Kis	A közbeszerzés során különös figyelmet kell fordítani a beszállítók referenciáira.

6.6. Horizontális célok

6.6.1. Esélyegyenlőség

A HACS stratégia úgy épül fel, hogy figyelembe veszi az esélyegyenlőségre vonatkozó, betartandó megközelítéseket. Az akciócsoport figyelmet fordít a település hátrányosabb helyzetben élőire, egyenlő esélyeik megteremtésére, a társadalmi igazságosság szabályainak betartására, valamint a fenntartható fejlődés elvein alapuló gazdasági és társadalmi fejlődés megvalósítására. Ebben segíti munkánkat a településről részletesen kidolgozott helyzet-elemzés és SWOT analízis, melyből elsősorban a gyengeség és veszély pontokat vesszük figyelembe. A pályakezdők iskolai végzettsége és a fiatalok által keresett állások alacsony korrelációt mutat, nincs elegendő szakképzett munkaerő. Megfelelő közösségi terek hiányában nem kínálkozik alternatíva a csellengő, kallódó fiatalok hasznos szabadidő eltöltéséhez, önmegvalósításához. Emellett a város elöregedő, a fiatalság elvándorol. A SWOT 2-ben leírtak szerint a HACS fejlesztő stratégiája, a kulturális terek szükséges fejlesztésével a fiatalok kulturált szórakozási lehetőségeinek megteremtése. Civil részvétel és aktívás megerősítésével a lakosság intenzív bevonása történik meg, amely hozzájárul a hátrányos helyzetű lakosság integrálásához és a közösségépítő aktivitásának növeléséhez.

Tevékenységünk fő célja az életminőség folytonos javítása, a méltányos életkörülmények, a megfelelő életminőség és a jólét elérése a megvalósított közösségi és egyéni fejlesztéseken keresztül a hátrányos helyzetű társadalmi csoportokra is tekintettel. A nők és férfiak esélyegyenlőségére vonatkozó szabályokat betartjuk és minden egyes helyi pályázóval betartatjuk.

6.6.2. Fenntarthatóság

A tények, a körülmények és a tényezők rendszerszerű figyelembe vételével, ezek kölcsönhatásainak és tovagyrűző hatásainak tervezésével igyekszünk a Stratégia fő céljait megfogalmazni és megvalósítani. Szándékaink szerint – a fenntartható fejlődés egyik legfontosabb szempontja szerint is- az erőforrás-gazdálkodás területén – jelen fejlődési szükségleteinket úgy kívánjuk kielégíteni, hogy ne veszélyeztessük ezzel a következő nemzedékek, generációk fejlődési és környezeti erőforrás készleteit. Mindazonáltal az erőforrások kezelése során figyelembe vesszük a környezet eltartó képességének korlátait, és lehetőségeink szerint gondot fordítunk a biológiai sokféleség megőrzésére. A HKFS-nek elsősorban ösztönöznie kell a környezet védelmére irányuló törekvéseket, követni a környezeti fenntarthatósági elveket. Ezeket a következőképpen valósítja meg: közösségi élet színtereinek felújítása, infrastrukturális beruházások esetében maximálisan odafigyelünk a megújuló energiaforrások használatára, régi rendszereinket váltanák fel alkalmazásukkal. Szem előtt tartjuk környezetünk védelmét és a HKFS stratégiánk megvalósítása során erre a projektgazdák figyelmét is felhívjuk. A fejlesztések és beruházások kapcsán a támogatási rendszer kialakítása során érvényesítjük a klíma- és környezetvédelmi elveket. A HACS alapvetően olyan intézkedéseket szándékozik megvalósítani, amelyek a helyi adottságokhoz igazodva a lehető legkisebb terhelést jelentik a környezet számára. Beruházási projekteknél előnyt jelent majd a megújuló energia hasznosítása a pontozás során.

6.7. A HKFS innovatív elemeinek bemutatása

A HKFS innovativitását maga az európai CLLD keretprogram, vagyis a közösségvezérelt helyi fejlesztés, mint megközelítés, amit a Mezőberényi Helyi Akciócsoport a leghatékonyabban próbál kihasználni.

A CLLD megközelítés lényege teljesen egyezik a Mezőberényi Helyi Akciócsoport küldetésével: a helyi közösségek, szervezetek, emberek mozgósítása és bevonása a helyi társada-

lom- és gazdaságfejlesztésbe. A Helyi Közösségi Fejlesztési Stratégia legfőbb célja maga a társadalmi innováció. Nehéz helyzetben vagyunk tehát, amikor a HKFS innovatív elemeit kell bemutatnunk, melyek a következők:

- közösségi tervezéssel, műhelynapok keretében foglalkoztunk a múlt és a jelen helyzetének feltárásával és értelmezésével, a várossal szülő jövőképek megfogalmazásával, valamint mindazon célok megfogalmazásával, amelyekkel a társadalmi, gazdasági megújulás lehetséges irányaira tudunk rámutatni,
- a műveleti tervezéssel terveztük meg a támogatási forrás felhasználását, amellyel az innovatív, újítást adó tevékenységek és közösségek számára infrastrukturális, tárgyi és szellemi, közösségi kereteket és eszközrendszert teremtenünk.

A HKFS innovációs törekvéseinek középpontjában a kulcsprojekt és az ahhoz kapcsolódó műveletek állnak. A mezőberényi társadalom erős jellemzői az elszegényedés, a szegregáció erősödése, a fiatalok elvándorlása. A tervező közösség a helyzetelemző műhelyben rámutatott mindhárom jellemző meglétére és hatásaira. A helyi közösségek és szervezetek számára hiányoznak azok a terek és eszközök, amelyek segítik a célok érdekében megvalósuló kezdeményezések megvalósulását.

A stratégiában foglalt valamennyi művelet azt szolgálja, hogy Mezőberényben erősödjön a civil társadalom összetartását és a gazdasági és kulturális értelemben vett értékteremtő képességeinek és együttműködéseinek fejlesztését segítő tényezők. Másrészt a fejlesztés kulcsa, hogy a megújulást segítő eszközök, erőforrások elérjék és megerősítsék, „belsővé tegyék” a perifériákat:

- segítsék a fiatalok helyben maradását;
- segítsék a leszakadók élethelyzetük javításában, elszigeteltségük csökkentésében;
- elérhetőek legyen a szolgáltatások mindazok számára is, akik életkoruk, élethelyzetük miatt ma nem érhetik el a közösségi munka, a közösségi művelődés erőforrásrendszerét.

7. Indikatív pénzügyi terv

A HKFS fejlesztési forrásfelhasználásának ütemezése (Ft)

Közösségi forrás								
Ssz.	A műveletek megnevezése	2016	2017	2018	2019	2020	Összesen	%
1	Közösségi és kulturális terek kialakítása, fejlesztése		0	30 477 375	14 400 000	0	44 877 375	18%
2	Kulturális és közösségi programok támogatása		0	6 500 000	17 000 000	6 000 000	29 500 000	12%
3	Hagyományokon, helyi értékeken és helyi örökségen alapuló fejlesztések, közösségi gazdaságfejlesztés		0	10 000 000	11 500 000	8 000 000	29 500 000	12%
4	2.1. Kulturális társadalomfejlesztési programok: Intra- és intergenerációs fejlesztések, társadalmi inklúzióval és integrációval kapcsolatos programok			10 000 000	8 000 000	6 250 000	24 250 000	10%
5	3.2. A város vonzerejét javító kulturális és szabadidős fejlesztések		0	14 375 000	0	0	14 375 000	6%
6	Népművészeti-Nemzetiségi-Gasztronómiai Hagyományok Háza (k)		0	20 000 000	0	0	20 000 000	8%
7	Művelődési Ház magastető ráépítés (k)		0	50 000 000	0	0	50 000 000	20%
8	Működési és animációs költségek	7 620 000	4 421 525	11 298 100	7 389 900	6 768 100	37 497 625	15%
	Összesen	7 620 000	4 421 525	152 650 475	58 289 900	27 018 100	250 000 000	100%

Egyéb forrás								
Ssz.	A műveletek megnevezése	2017	2018	2019	2020	2021	Összesen	%
1							0	
	Összesen	0	0	0	0	0	0	

Fejlesztési források összesen		7 620 000	4 882 625	151 747 375	58 165 000	27 585 000	250 000 000	%
	Ebből ERFA	7 620 000	4 421 525	126 150 475	21 789 900	6 768 100	166 750 000	66,70%
	Ebből ESZA	0	0	26 500 000	36 500 000	20 250 000	83 250 000	33,30%

A HACS működési és animációs forrásfelhasználásának ütemezése (Ft)

	2016	2017	2018	2019	2020	Összesen
Működési költségek	7 620 000	4 121 525	8 798 100	5 758 100	5 768 100	32 065 825
Animációs költségek	0	300 000	2 500 000	1 631 800	1 000 000	5 431 800
Összesen	7 620 000	4 882 625	10 395 000	7 265 000	7 335 000	37 497 625

A HKFS teljes költségvetése

nem releváns